

NORADS ÅRSRAPPORT 2021

NORADS ÅRSRAPPORT 2021

MARS 2022

Norad
Direktoratet for utviklingssamarbeid
Postboks 1303 Vika, 0112 OSLO
Besøksadresse: Bygdøy allé 2, Oslo

Tlf: +47 23 98 00 00 / Fax: +47 23 98 00 99
www.norad.no / postmottak@norad.no

Omslagsfoto: Espen Røst, Bistandsaktuelt

ISBN: 978-82-8369-099-6

Innholdsfortegnelse

DEL I: LEDERS BERETNING	3
DEL II: INTRODUKSJON TIL NORAD OG HOVEDTALL	5
Hovedoppgaver og organisasjon	5
Utvalgte hovedtall	6
DEL III: ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	7
1. Innledning, om rammebetingelser og føringer	7
2. Delegerte tilskuddsmidler	11
3. Norads hovedoppgaver - prioriteringer og effekt	27
3.1. Innledning	27
3.2. Forvalte tilskudd på utviklingsfeltet	28
3.3. Bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd	29
3.4. Utvikle og drifte forvaltningssystemene for bistand	32
3.5. Dele norsk kompetanse med utviklingsland gjennom bruk av norske fagmiljø	33
3.6. Initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer	34
3.7. Kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater	35
4. Klima- og skogsatsingen	37
4.1. Bidrag til bærekraftig utvikling og bærekraftsmålene	37
4.2. Utvalgte overordnede resultater	38
4.3. Effektiv forvaltning og rådgivning	40
4.4. Evaluering	41
4.5. Synliggjøring av resultater og kommunikasjon	41
5. Større oppdrag fra Utenriksdepartementet	42
6. Redegjørelse for større avvik mellom tildelt beløp og regnskapsført beløp	45
DEL IV: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN	46
DEL V: VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	50
DEL VI: ÅRSREGNSKAP	51
OVERSIKTER	60
VEDLEGG: RAPPORTERING MOT KLIMA- OG SKOGINITIATIVETS STRATEGISKE RAMMEVERK	66

Del I: Leders beretning

Covid-19 preget 2021. Hele verden har opplevd nedstengte samfunn og ulik grad av økonomisk krise og tilbakegang. Spesielt for utviklingsland har konsekvensene vært alvorlige. Blant de mest dramatiske konsekvensene er 100 millioner flere mennesker som har blitt ført inn i ekstrem fattigdom. Millioner av barn har mistet viktig skolegang. Pandemien har forsterket ulikhet og marginalisering av kvinner og sårbare grupper. Rommet for sivil samfunn er i mange land blitt strammet til.

Denne utviklingen har hatt store ringvirkninger for bistanden, både når det gjelder innretning og forvaltning. Norad har måttet vise stor fleksibilitet ovenfor partnere i 2021. Norad har spilt en sentral rolle i Norges respons, både gjennom å forvalte direkte bevilgninger i vaksine- og smittevernarbeid, men også i gjenoppbygging av for eksempel verdikjeder for matproduksjon gjennom multilaterale partnere. Sivilsamfunns partnere er blitt gitt betydelig rom for justering og omdisponering i sine programmer.

Norad har også i 2021 forvaltet tilskuddsmidler med god kvalitet og med tilnærmet full utnyttelse av tildelte midler, selv om covid-19 også i 2021 medførte en del usikkerhet og justeringer. I tillegg ble en del avtaler og satsinger forsinket på grunn av regjeringsskiftet. Vi har under disse krevende forutsetningene utbetalt 99,8 prosent av tildelte tilskuddsmidler fra UD og 99,9 prosent av tilskuddsmidler fra KLD i 2021.

Tross utfordringene har arbeidet med omorganisering og effektivisering av forvaltningen fortsatt. 1. september 2021 ble ny organisasjonsstruktur etablert i Norad. Norads virksomhetsstrategi mot 2030 har bærekraftsmålene som ramme for alt arbeid Norad gjør, og vi er nå organisert tematisk etter bærekraftsmålene. Målsettingene om å satse på nye partnerskap, styrke deling og bruk av kunnskap og digitalisering i bistanden er også reflektert i ny organisasjonsstruktur.

Norad skal være en sentral partner for bærekraftig utvikling. I 2020 ble Norad delegert ansvaret for en betydelig større andel del av bistandsbudsjettet, og i 2021 oversteg den totale bistanden Norad forvaltet for første gang 20 milliarder kroner. Det er behov for å effektivisere tilskuddsprosessene og skape rom for mer overordnet styring, for bedre resultatoppnåelse og for å kunne forvalte betydelig større midler og arbeide mer strategisk.

Prosjekt forbedring, som ble igangsatt i 2020, ble avsluttet i 2021 med en rekke forslag til forenklinger og forbedringer av tilskuddsforvaltningen. Prosjektet tok sikte på å effektivisere forvaltningen, forbedre kvaliteten, og dermed styrke måloppnåelsen i bistanden. Ett av tiltakene fra prosjekt forbedring som ble startet i 2021 er innføring av tematisk porteføljestyling. Arbeidet med å innføre full porteføljestyling for det meste av tilskuddsforvaltningen fortsetter i 2022, sammen med en rekke andre tiltak, inkludert å innføre en ny samarbeidsmodell for strategisk viktige sivilsamfunns partnere. I arbeidet videre vil Norad ta tak i arbeidet med å samordne utlysninger, styrke resultatstyringen og gjenbruke partnerinformasjon på en effektiv og kvalitativ god måte. I sum vil dette arbeidet frigjøre ressurser både i Norad og hos partnere.

I forbindelse med arbeidet med Prosjekt forbedring ble det også utarbeidet en ny digitaliseringsstrategi, Norads digitale målbilde. Arbeidet med å utvikle og drifte Tilskuddsportalen, et felles digitalt verktøy for søkere og saksbehandlere og ledere i Norad, UD og ambassadene fortsatte i 2021. Målet er en effektiv, kvalitativt god og dokumentert tilskuddsforvaltning.

Norad arbeider systematisk med sitt oppdrag om å kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater. Nordmenn er positive til bistand, men har liten kunnskap om bistand og utviklingsspørsmål. Derfor er kommunikasjonsarbeidet så viktig. I 2021 så vi en økning i presseoppslag i mediene, og økt synlighet og spredning i sosiale medier og i Norads egne kanaler. Norad gjennomførte om lag 50 ulike

arrangementer, inkludert den heldigitale Norad-konferansen med 750 seere. *Oslo Tropical Forest Forum (OTFF)* ble igjen utsatt og vil bli gjennomført i 2022.

Bistandsresultater.no ble forbedret spesielt med hensyn til statistikkinformasjon, med ytterlige muligheter for uttrekk og deling av data. Norges fullstendige bistandsstatistikk formidles nå bare på Bistandsresultater.no. I 2021 ble portalen besøkt av 11 800 brukere.

Prosjektet Bistand mot 2030 skal fremme kunnskap og debatt om viktige spørsmål for bistanden. I 2021 ble det utarbeidet og lansert tre rapporter i prosjektet, om fellesgoder i bistanden, bistandens rolle i klima- og naturkrisa og suksesskriterier for institusjonssamarbeid. Rapportene har generert mye oppmerksomhet og debatt.

Norad skal bidra til en grønnere verden. Vi har satt ambisiøse mål for klima og miljø – både for egen virksomhet og for bistanden vi forvalter. Prosjekt Grønnere Norad ble lansert i 2020 for å bidra til målene i Parisavtalen. Et av prosjektets mål er å sørge for at Norads daglige virksomhet er i tråd med globale og norske utviklingsmål. Innen 2030 skal Norad halvere utslipp fra egen virksomhet i tråd med 1,5 gradersmålet i Parisavtalen.

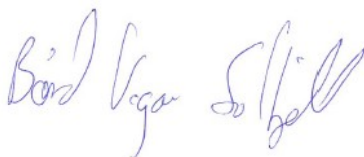
Prosjektet skal også se på hvordan klima og miljø kan bli førende for inngåelse av nye partnerskap og initiativer. Norads handlingsplan for grønnere bistand gir rammene for hvordan klima og miljø skal integreres i alt Norad gjør.

Dagens teknologi og arbeidsmetoder er ikke nok til å løse utfordringene vi står ovenfor det neste tiåret. Vi må tenke nytt. Innovasjon er en nøkkel for bærekraftsagendaen. I Norad arbeides det med et veikart for innovasjon, og vi videreutvikler arbeidet med inkubator- og akseleratorprogrammer. Spesielt sentralt er arbeidet med å fremme digitale fellesgoder og digital offentlig infrastruktur.

Bistanden alene kan heller ikke skape utvikling i en skala som vil gjøre at vi når bærekraftsmålene. For å sette penger i arbeid på en mer strategisk måte, arbeider Norad målrettet med å bidra til at bistanden utløser større private investeringer. Sentralt i dette arbeidet er garantiordninger og forsikring mot risiko. Vi er stolte av at vi i 2021 kunne signere MIGA-avtalen, som markerer en begynnelse på en hovedleveranse på satsingen på å kynne tilby offentlige garantier på fornybar energi.

I sum har Norad levert godt på sitt oppdrag i 2021. Norads ansatte har gjort en solid innsats under krevende omstendigheter grunnet både pandemi og omorganisering. Arbeidet med å levere høy kvalitet i bistanden fortsetter inn i neste år, og vi håper på en mer normal arbeidshverdag i tiden som kommer.

Oslo, 15. mars 2022

Bård Vegar Solhjell
direktør

Del II: Introduksjon til Norad og hovedtall

Hovedoppgaver og organisasjon

Norads oppgaver var i 2021 forankret i Instruks for Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) gitt ved kongelig resolusjon av 31. januar 2020 som trådte i kraft 1. februar 2020.

Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) er administrativt underlagt Utenriksdepartementet (UD). I saker som gjelder klima- og skogsatsingen, er Norad underlagt Klima- og miljødepartementet (KLD).

Norad har som hovedoppgave å:

- forvalte tilskudd på utviklingsfeltet i henhold til årlig tildeling fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet
- gi bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd til Utenriksdepartementet, utenriksstasjonene og Klima- og miljødepartementet
- utvikle og drifte forvaltningssystemene for bistand
- dele norsk kompetanse med utviklingsland gjennom bruk av norske fagmiljø
- initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer av utviklingssamarbeidet og klima- og skogsatsingen
- kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater

Norad disponerer årlige tildelinger fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Tildelinger og føringer gis i tildelingsbrev. Norad mottok i 2021 sju tildelingsbrev fra UD og to fra KLD.

Norad ledes av direktør Bård Vegar Solhjell. I tillegg til direktøren besto ledergruppen per 31. desember 2021 av Paul Fife, Stig Traavik, Per Fr. Pharo, Rannveig Rajendram, Liv Sigurdsson, Martha Haukaas og Håvard Nygård. Norad er lokalisert i Bygdøy Allé 2 i Oslo.

For å tilpasse organisasjonen til ny instruks etter innføring av 'Reform 2019' ble to sentrale prosesser gjennomført/slutført i 2021, henholdsvis utarbeidelse av ny strategi for Norad, 'Strategi 2030' og etablering av ny organisasjonsstruktur.

Strategi 2030

Norads virksomhetsstrategi mot 2030 har bærekraftsmålene som ramme for alt arbeid Norad gjør. I strategien er det identifisert fem utviklingsområder:

- Sette penger i arbeid på en mer strategisk måte,
- være en sentral partner innen bærekraftig utvikling,
- bidra til en grønnere verden,
- være nyskapende i utviklingen av bistanden og
- styrke og systematisere utvikling, deling og bruk av kunnskap i Norad.

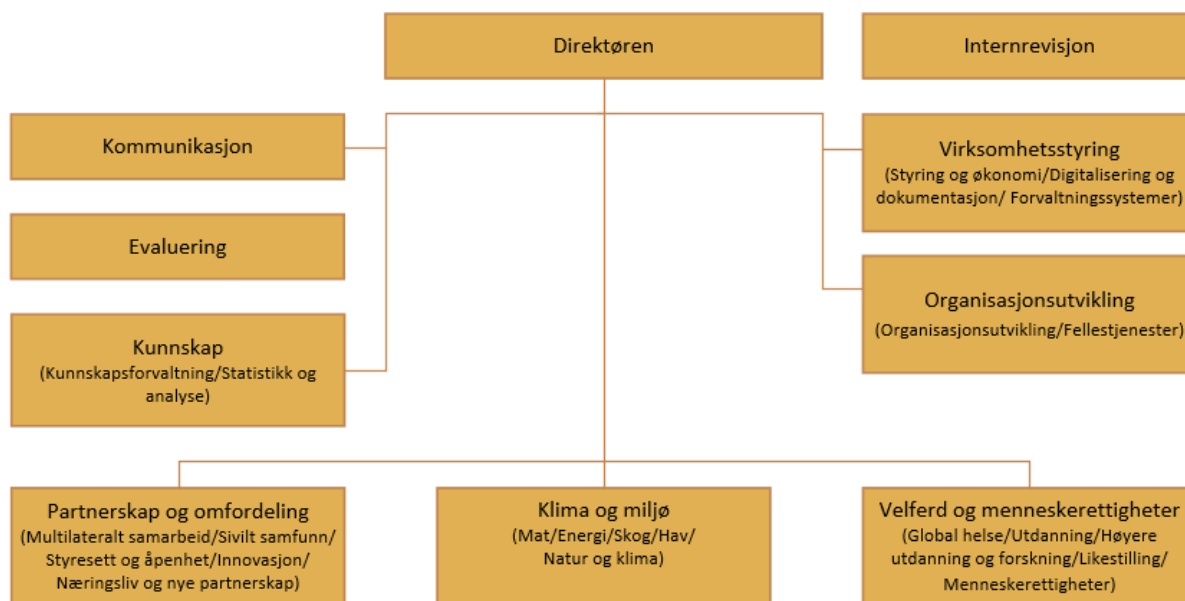
Det er satt i gang et systematisk arbeid for å overvåke og måle framdrift på disse utviklingsområdene, inkludert å beslutte strategiske styringsindikatorer, sette periodevise ambisjonsnivå, igangsette strategiske initiativer og gjennomføre kvartalsvise strategiske ledermøter for å følge og justere måloppnåelsen.

Ny organisasjonsstruktur

Norad gjennomførte i 2021 en omorganisering for å tilpasse virksomheten til ny instruks etter innføring av 'Reform 2019' og for å støtte opp om retningen gitt i Norads nye strategi. Det ble innført tematisk organisering etter bærekraftsmålene, fag og forvaltning ble integrert i linjen, og arbeidet med å innhente, dele og bruke kunnskap ble styrket. Arbeidet med å etablere nye typer partnerskap, samt å fremme innovasjon og digital transformasjon i bistanden er også tydeliggjort i den nye organisasjonsstrukturen.

Ny organisasjonsmodell legger også til rette for at ressurser skal kunne brukes mer fleksibelt på tvers av avdelinger og fremme samarbeidet på tvers av organisatoriske enheter. Den nye organiseringen trådte i kraft 1. september 2021.

Organisasjonskart

Utvalgte hovedtall

Samlet tildeling post 01-99	2020	2021		
		UD	KLD	Total
Samlet tildeling post 01-99	19 147 624	18 952 505	1 478 344	20 430 849
Driftsmidler				
Samlet tildeling ordinær driftspost 141.01 og 1482.01*	335 359	310 136	28 844	338 980
Driftsutgifter/kostnader 141.01 og 1482.01	315 049	296 655	27 346	324 001
Utnyttelsesgrad samlet tildeling post 141.01 og 1482.01	93,9 %	95,7 %	94,8 %	95,6 %
Driftsmidler 141.01 og 1482.01, andel av tilskuddsmidler	1,7 %	1,7 %	2,0 %	1,7 %
Lønnsandel av driftsutgifter 141.01 og 1482.01	76,7 %	81,2 %	68,1 %	80,1 %
Lønnsutgifter inkl. sosiale kostnader pr årsverk	1 004	1 014	931	1 008
Antall årsverk per 31. desember**	240,7	237,5	20,0	257,5
Tilskuddsmidler				
Tildeling, tilskuddsposter	18 697 245	18 551 884	1 449 500	20 001 384
Antall budsjettposter	29	30	1	31
Utnyttelsesgrad tilskuddsposter samlet, i prosent	99,90 %	99,8 %	99,9 %	99,8 %

*omfatter ikke 140.21 og 141.21

**Grunnlaget for årsverk er fom 2020 rapport fra SAP som kom i 2020. Ulikt grunnlag gjør at tall ikke kan sammenlignes med foregående år.

Del III: Årets aktiviteter og resultater

1. Innledning, om rammebetingelser og føringer

Bærekraftsmålene legger rammene både for arbeidet vårt og for virksomheten. Prinsippet om at ingen skal utelates er grunnleggende for Norads arbeid. Dette gjelder både i forvaltning av delegerte tilskuddsmidler og i vår rådgivning til departementene og ambassadene.

Hvordan Norad har svart ut føringer fra UD omtales under ulike kapitler gjennom hele rapporten. Under kap. 2 omtaler vi hvordan Norad har arbeidet med tildelte tilskuddsmidler for å sikre så effektiv bruk som mulig for å oppnå bærekraftsmålene, mens vi redegjør for interne prioriteringer innenfor våre hovedoppgaver og effekt av disse under kap. 3. Vi omtaler også enkelte eksempler på Norads leveranser og resultater av disse. Klima- og skogsatsingen omtales i all hovedsak samlet i kap. 4. Større oppdrag omtales under kap. 5.

Resultater av Norads forvaltning av tilskuddsmidler over UD sitt budsjett leveres ifm. rapport til Prop 1S (2022-2023), mens utfyllende resultatrapportering mot Klima- og skoginitiativets strategiske rammeverk er vedlagt. Noen utvalgte resultater er tatt inn i årsrapporten.

Covid-19-pandemiens ringvirkninger for all bistand

Den globale koronapandemien fortsatte å prege verdenssituasjonen i 2021. Opp mot 100 millioner flere mennesker er ført inn i ekstrem fattigdom (Norad rapport 2/2022). Forutsetningene for langsiktig økonomisk framgang er alvorlig svekket som følge av økte statsfinansielle problemer, et svekket næringsliv og reduserte finansieringsmuligheter.

Norad har en sentral rolle i den praktiske iverksettingen av Norges internasjonale respons for å bistå utviklingsland og få kontroll med pandemien. Tilleggsbevilgningen på 2 mrd. kroner til vaksine og smittevernstiltak i utviklingsland ble målrettet til multilaterale partnere i den globale koalisjonen ACT-A, som Norge leder sammen med Sør-Afrika. Skjev tilgang til vaksine fortsatte å være en grunnleggende etisk og operativ utfordring. Utdanningsstøtten ble innrettet for å holde utdanningstilbud i gang og motvirke konsekvensene av stengte skoler på barn og unge.

Andre prioriterte innsatser har omfattet sosioøkonomisk respons gjennom FN-systemet og utviklingsbanker. Tilleggsstøtte til partnere som Verdensbankens paraplyfond for handel og Verdens matvareprogram bidro ikke bare i pandemiens akutfase men også til gradvis gjenoppbygging av globale verdikjeder og fremme av lokalt næringsliv og jobbskaping.

Fleksibilitet var et nøkkelord i 2021, spesielt når det gjelder hvordan våre partnere kunne bruke norske midler for å sikre programgjennomføring. Lokale organisasjoner har en særlig viktig rolle for å verne om menneskerettigheter og møte de helsemessige, sosiale og økonomiske konsekvensene av covid-19. Flere av tilpasningene som ble innført av Norad i 2020 for å lette sivilt samfunnsorganisasjoners arbeid ble videreført i 2021. Dette inkluderte en utvidet mulighet til å omdisponere budsjetter, justere gjennomføringsplaner og få dekket nødvendige covid-19 relaterte prosjektkostnader.

Norad har også vektlagt læring av pandemiresponsen slik som følgeevaluering av FN-fellesfondet mot covid-19 som ble opprettet etter norsk initiativ i mars 2020, og innsikt i erfaringene med bruken av sosiale sikkerhetsnett inkludert kontantstøtte og skolemat. Covid-19-pandemien har tydeliggjort behovet for å ivareta klima og miljø i all bistand for en grønn gjenoppbygging.

Rolle- og ansvarsfordeling

Arbeidet med å forankre ambisjonene i Reform 2019 er videreført i 2021 både internt i Norad og i samarbeid med Utenriksdepartementet.

Samtidig som Reform 2019 trekker opp tydeligere grenser for ansvar og roller mellom UD og Norad er det et betydelig løpende samarbeid mellom Norads og departementets medarbeidere, i tillegg til oppdrag og bestillinger fra UD. Dette fører iblant til en utfordring med hensyn til å finne riktig balanse mellom aktiv faglig rådgivning og eget operativt arbeid. Det er viktig å bidra proaktivt i prosesser og oppleves som en relevant bidragsyter. Samtidig er det nødvendig å vite når vi skal tre inn i direktoratrollen som korrektiv basert på faglige vurderinger.

Rolle- og ansvarsdeling var tema i dialog mellom UD og Norad gjennom året, både mer generelt og knyttet til enkeltsaker. Innen det multilaterale samarbeidet var det tett kontakt knyttet til styrerelatert arbeid og prosesser, både der departementet innehar styreverv og Norad forvalter tilskuddsmidlene og der også styreverv er delegert til Norad.

Arbeidet det siste året har vist oss at vi leverer best, og i tråd med UDs bestillinger, når vi er godt informert om forankring på politisk og embetsnivå og har god tilgang til relevante dokumenter. Å ivareta forvaltning og/eller styreverv har tilsvarende blitt påvirket av i hvilken grad bestillinger og føringer til Norad har vært konkrete. Samtidig er det vanskeligere å følge våre innspill når disse skal gjennom flere ledd før endelig vedtak. Dette oppleves spesielt utfordrende i saker som angår Norads forvaltningsansvar. Se også omtalen av multilateral faglig rådgivning under kap. 3.3.

Digitale styremøter og vedtaksforhandlinger har gjort det mulig for Norad å delta med flere medarbeidere, herunder med spisset forvaltningskompetanse. Dette har gitt oss en ekstra mulighet for å følge opp og opparbeide ny kompetanse.

Vi har dette året fått erfaringer som etter vår vurdering vil være nyttige i forestående gjennomgang av så vel Reform 2019 og kjørereglene for rolle- og ansvarsdeling knyttet til multilateralt samarbeid.

Føringer på tvers av tematiske prioriteringer og budsjettposter

De *fire tverrgående hensynene* menneskerettigheter, likestilling, anti-korrupsjon samt klima og miljø følges opp i forvaltning av delegerte tilskuddsmidler og i vår rådgivning. Eksempler på dette er integrert i omtalen i kap. 2 og øvrige punkt i kap. 3. Når det gjelder det tverrgående hensynet klima og miljø styrkes dette ytterligere gjennom kompetanselaget for klima og miljø som ble opprettet i 2021.

Føringer på *økonomisk nivå* på satsinger på henholdsvis utdanning og seksuelle og reproduktive rettigheter (SRHR), inkludert skadelige skikker ble ivaretatt. Uttrekk fra PTA pr. 10. januar 2022 viser at øremerket bistand til utdanning forvaltet av Norad i 2021 var på 2,6 milliarder kroner, hvorav i overkant av 1,9 milliarder kroner over Kap 161, post 70 *Utdanning*. 453 mill. kroner og 96 mill. kroner gikk til utdanning over henholdsvis Kap 170, post 70 *Sivilt samfunn* og Kap 164, post 73 *Sårbare grupper*. Uttrekket viser videre at Norads bidrag til SRHR-forpliktelsen var 1 430 mill. kroner, og i tillegg 237 mill. kroner til skadelige skikker, dekket over flere budsjettposter.

Andelen av Norads land/regionfordelte bistand som i 2021 ble utbetalt til *Afrika sør for Sahara*, er per uttrekk fra PTA 31. desember 2021 på 63 prosent. Dette er en økning for Norads portefølje, fra 60 prosent i 2020.

Pr. uttrekk 10. januar 2022 er Norads utbetalinger til avtaler markert med *likestillingsmarkøren* som hoved- eller delmål 5,3 milliarder kroner i 2021 når vi kun ser på UD sitt budsjett. Dette utgjør 47 prosent av den øremerkede bistanden forvaltet av Norad, noe lavere enn i 2020 da andelen var 52 prosent. Av den totale

Øremerkede bistanden forvaltet av Norad, inkludert poster over KLD sitt budsjett, utgjør utbetalinger over avtaler markert med likestillingsmarkøren 42 prosent. Også dette er noe lavere enn i 2020 da andelen var 47 prosent.

Ovenstående tall må ses som foreløpige. Endelige, kvalitetssikrede tall vil først foreligge når statistikk over norsk bistand 2021 foreligger våren 2022.

Sivilt samfunn

Samarbeidet med norske og internasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner bidrar til tematiske mål for norsk utviklingspolitikk og til å styrke sivilsamfunn i utviklingsland.

Samarbeid med lokalt forankrede partnere er særlig viktig for å nå sårbare grupper og geografisk marginaliserte områder, i tråd med prinsippet om at ingen skal utelates. Sivilt samfunn holder myndigheter ansvarlige og fremmer menneskerettigheter. Under pandemien har vi sett at tiltak og aktiviteter opprettholdes av lokale partnere. Det ble gitt noe økt fleksibilitet i Norads avtaler med sivilsamfunns partnere i 2020 og 2021 som følge av covid-19.

Med tematisk organisering etter bærekraftsmålene er nå også ansvar for avtalene med sivilsamfunnsorganisasjoner plassert etter tematisk fokus. Dette vil bidra til at Norad bedre kan se støtten til sivilsamfunnsorganisasjoner i sammenheng med støtten via andre kanaler innen ulike tematikker. Etableringen av tematiske porteføljer vil ytterligere styrke den tematiske faglige dialogen med ulike type partnere. Med dette grepet blir også betydningen av samarbeid med lokale partnere og styrking av sivilt samfunn som mål i seg selv vektlagt.

Sivilsamfunnsorganisasjoner er viktige partnere for Kunnskapsbanken i arbeidet for økt åpenhet og ansvarlighet i offentlig forvaltning i samarbeidsland, og kompletterer arbeidet som gjøres av norske offentlige samarbeidsinstitusjoner og multilaterale aktører. Omfanget av samarbeid med sivilsamfunns partnere varierer mellom de ulike kunnskapsprogrammene, med relativt store innslag av sivilsamfunnsaktører i programmene Olje for utvikling, Fisk for utvikling og Skatt for utvikling, mens det i andre kunnskapsprogram er lite eller ingen innslag av sivilt samfunn.

Sosiale sikkerhetsnett

Norads støtte til sosiale sikkerhetsnett blir kanalisert gjennom multilaterale institusjoner og fond. En stor del finansieres gjennom kjernestøtte. I 2021 ble det inngått nye øremerkede avtaler knyttet til offentlig digital infrastruktur, klimatilpasning og skolemat. Chr. Michelsens institutt kartla på oppdrag fra Norad den samlede norske ODA¹-støtten til sosiale sikkerhetsnett i perioden 2015-2020. Rapporten viser at årlig støtte har ligget nokså stabilt opp mot 1 mrd. kroner. Et annet hovedfunn er at størsteparten gis i form av humanitær nødhjelp. Støtte til sosiale sikkerhetsnett omtales også under flere budsjettposter i kap. 2.

De mest marginaliserte

Norad har bidratt til at de mest marginaliserte målgruppene blir inkludert i bærekraftig utvikling gjennom egen forvaltning, og gjennom faglig rådgivning til UD og ambassader. Rådgivningen har bidratt til å styrke integrering av menneskerettigheter som tverrgående hensyn i avtaler, strategier og styrearbeid, og også bidratt til å kvalitetssikre målrettede strategier for denne målgruppen.

Norad har bidratt med faglig bakgrunnsarbeid, medforfattet og gjennomført konsultasjoner med partnere og interessenter i utviklingen av Norges strategi for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i

¹ ODA: Official Development Assistance

utviklingssamarbeidet. Norad har videre bidratt i forberedelsene til toppmøtet Global Disability Summit (GDS) som ble avholdt i februar 2022 og hvor Norge var vertskap. Norad leverte kunnskapsgrunnlaget for fire av de fem internasjonale arbeidsgruppene, og ledet deretter den ene arbeidsgruppen for styrking av funksjonshemmedes egne organisasjoner gjennom en konsultasjonsprosess med relevante aktører og givernetverket *Global Action on Disability* (GLAD) og i utarbeidningen av en meny for nye forpliktelser. Norad har vært en pådriver for at organisasjoner for personer med nedsatt funksjonsevne skal sitte i førersetet i gjennomføringen av GDS.

I innspill til strategi for å bekjempe moderne slaveri '*Født til et liv i frihet*', har Norad særlig framhevet viktigheten av en helhetlig tilnærming som involverer myndigheter, næringsliv og marginaliserte individer og grupper, og hvor kjønns- og likestillingsperspektivet gjennomgående prioriteres høyt, gitt at jenter og kvinner utgjør flertallet av ofrene. Norad bidro videre med faglige innspill for inkludering av de mest marginaliserte i regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika 2021–2024 '*Trygghet, mangfold og åpenhet*' og Strategi for ytringsfrihet i utenriks- og utviklingspolitikken.

Forskning og faglig samarbeid med Norges Forskningsråd

Norad samarbeidet faglig med Forskningsrådet blant annet i forbindelse med et webinar om likeverdige partnerskap under Bærekraftskonferansen i Bergen, og er i dialog for å opprette flere faglige møtepunkter mellom forskere og brukere av forskningen i Norad. Formålet er å sikre relevans samt bruk av forskningen som finansieres via Forskningsrådet. Videre vil Norads kommende portefølje på høyere utdanning og forskning legge til rette for mer samarbeid og flere møteplasser mellom aktører som arbeider med høyere utdanning og forskning på landnivå i det globale sør.

I tett samarbeid med ledende forskningsmiljøer i Norge og internasjonalt arbeidet vi i 2021 med å øke bruken av følgeforskning i bistandsforvaltningen. Vi opprettet et samarbeid med det internasjonale forskningssenteret Abdul Latif Jameel Poverty Action Lab (JPAL), for å se hvordan vi kan gjennomføre såkalte kontrollerte eksperimenter for å bedre forstå når og hvordan bistanden leverer det vi ønsker den skal levere og for å bidra til bedre læring. En følgeforskningspilot om skadelige skikker i Etiopia er bevilget til Kirkens Nødhjelp som gjennomføres av Christian Michelsens Institutt.

Digitalisering i utviklingspolitikken

Digitalisering i utviklingspolitikken skal bidra til mer effektive innsatser ved at flere nås og ved at utviklingsland rustes til å delta og dra nytte av potensialet i digital teknologi. Digitale fellesgoder er et sentralt virkemiddel for å fremme åpne, digitale løsninger som kan tilpasses lokale behov og ivareta grunnleggende hensyn til personvern og brukersikkerhet. Åpne digitale løsninger kan også bidra til at land raskere får på plass de digitale systemene som er grunnleggende for tjenestelevering innen alle sektorer.

Gjennom de siste årene har derfor Norad arbeidet aktivt for å fremme og støtte utviklingen av digitale fellesgoder i utviklingssamarbeidet. Vi har nå en strategisk portefølje av avtaler, tiltak og samarbeid på digital offentlig infrastruktur. Norad bidrar også til givermobilisering til digitale fellesgoder i tett samarbeid med UD, Alliansen for digitale fellesgoder og et bredt nettverk av strategiske samarbeidspartnere.

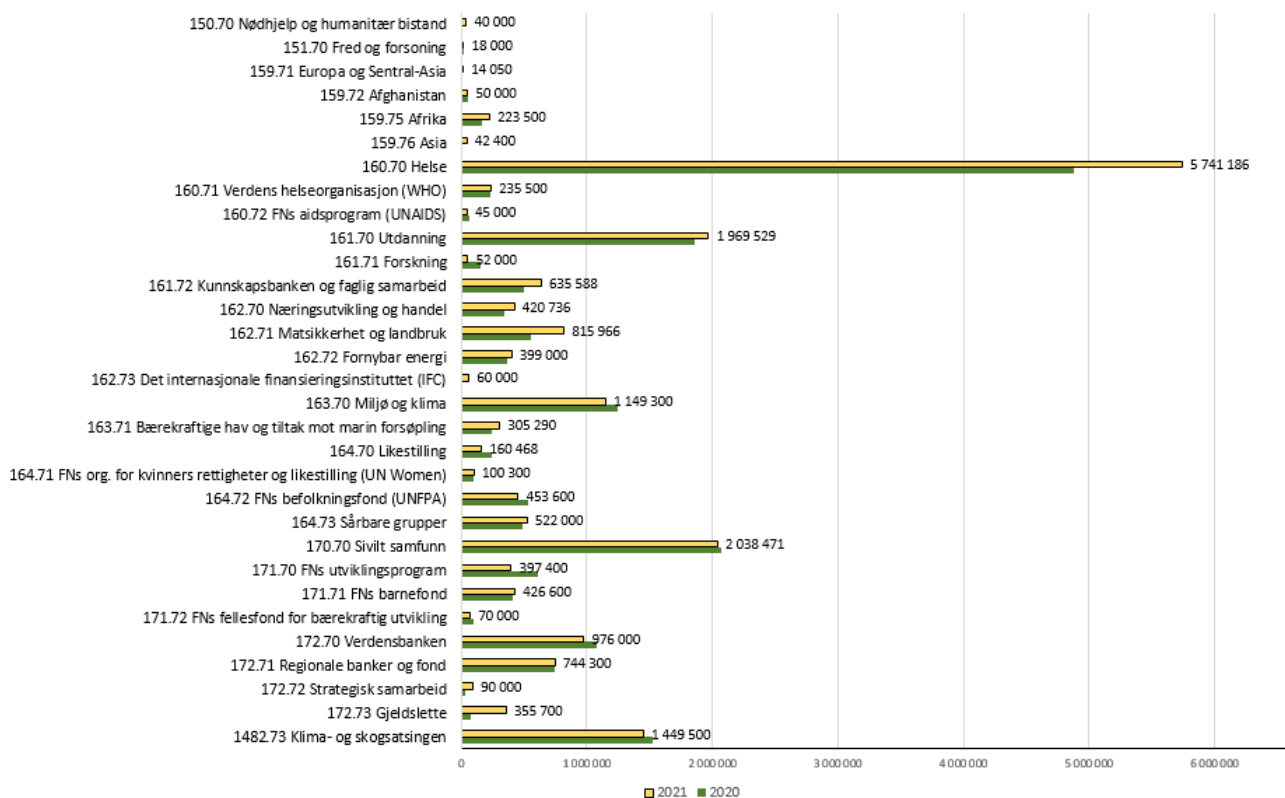
Digitaliseringen av offentlige tjenester kan bety et stort løft for ekstremt fattige og marginaliserte grupper. Den kan gi bedre og enklere tilgang til sosiale og andre tjenester, gjøre tjenesteleveransene billigere og mer pålitelige og spare offentlige ressurser. I 2021 har vi fortsatt å støtte utviklingen av sentrale digitale fellesgoder som land kan bruke for å bygge ut sin digitale offentlige infrastruktur. Eksempler på dette er det verdenskjente helseinformasjon-systemet DHIS2, som driftes ved Universitetet i Oslo, og det digitale ID-systemet MOSIP, som driftes av det tekniske universitetet i Bangalore, India. Vi har inngått et langsiktig

samarbeid med Verdensbanken for å støtte deres flergiverfond innen digital ID og digitale betalingsløsninger og støtter utviklingen av Open CRVS² – en åpen, digital folkeregister-løsning. Norad har også bidratt til at digitale løsninger utviklet for norske borgere gjøres åpent tilgjengelig, blant annet Altinn driftet av Digitaliseringsdirektoratet, og StatBus driftet av Statistisk Sentralbyrå.

2. Delegerte tilskuddsmidler

Norad forvaltet tilskudd i tråd med mål for den enkelte budsjettpost. Totalt ble Norad tildelt 18 551 884 000 kroner over UDs budsjett og 1 449 500 000 kroner over Klima- og miljødepartementets budsjett. Norad ble tildelt tilskuddsmidler over 31 budsjettposter. Resultater av Norads forvaltning av tilskuddsmidler over UDs budsjett leveres ifm. rapport til Prop 1S (2022-2023), men resultater av tilskuddsmidler over KLD sitt budsjett omtales i kap. 4 samt i vedlegg til årsrapporten.

Tildeling tilskuddsmidler 2021 fordelt på budsjettpost og med sammenligning 2020

For flertallet av budsjettpostene over UDs budsjettposter ble Norad tildelt hele, eller tilnærmet hele budsjettet. Ved inngangen til 2021 var vel 70 prosent av disse midlene avtalefestet. Uttrekk fra PTA per 10.01.2022 viser at ca. 72 prosent av *samlede* tilskuddsmidler forvaltet av Norad gikk til multilaterale partnere i 2021 (14,4 milliarder kroner). Om lag halvparten av dette var i form av kjernestøtte til multilaterale organisasjoner. FN samlet mottok i overkant av 5,7 milliarder kroner av bistanden forvaltet av Norad i 2021.

² Civil Registration and Vital Statistics (CRVS)

For midler fra UDs budsjett forvaltet av Norad gikk 73 prosent til multilaterale partnere i 2021 (13,5 milliarder kroner). I underkant av 53 prosent av dette var i form av kjernestøtte. FN mottok over 4,8 milliarder kroner av tilskuddsmidler forvaltet av Norad finansiert over UDs budsjett for 2021.

Reduserte detaljføringer i tildelingsbrev fra UD har gitt Norad større fleksibilitet og styrket Norads mulighet til langsiktig, strategisk planlegging. Norad besluttet å innføre tematisk porteføljestyling med oppstart i 2021. Porteføljestyling vil fases gradvis inn, og bidra til at Norad setter penger i arbeid på en mer strategisk måte gjennom strategisk utvelgelse og styring av tilskuddsmidlene. Som ledd i dette vil Norad også styrke hvordan vi utnytter hele virkemiddelapparatet der dette er aktuelt, og på tvers av kanaler, partnere, målgrupper og prioriterte områder.

Finansieringen av FN

Norad styrer etter målet om å unngå sterk øremerking for å være i tråd med Funding Compact, og vil ha stoppunkt gjennom året for å følge utviklingen. Det vil ta tid å nå målet, både på grunn av antallet FN-avtaler og fordi politiske satsinger og en tematisk innretning av bistand i praksis taler for øremerking.

Norad har gjennomført flere tiltak for å skape bevissthet om, og danne et grunnlag for, å nå målet om å dreie FN-finansieringen mot kjernestøtte, fellesfond og mykt øremerket støtte:

- En oversikt over norsk bistand gjennom FN-organisasjoner per 2021 utgjør utgangspunktet for å måle framdrift.
- Departementet har gitt en innføring i FN-reform, inkludert Funding Compact, for den strategiske ledergruppen og Norads FN-nettverk.
- Norads FN-nettverk har fått muntlig og skriftlig orientering om OECD DACs nye klassifisering av FN-støtte.

Kjernestøtten og enkelte bidrag til FNs fond og programmer, fastsettes i Prop 1 S. Det var relativt omfattende faglige innspill fra Norad til styremøtene og beslutningsprosesser. Tilbakemeldinger tyder på at innspillene var nyttige og relevante for UD. Norad ser fram til videre dialog om fastsetting av slike bidrag i framtiden for å sikre målsettingen om god FN-finansiering i tråd med Funding Compact.

I det følgende beskriver Norad hvordan vi har arbeidet med tildelingene per budsjettpost. Der Norad kun har en liten tildeling over budsjettposten, eller hvor hele tildelingen er øremerket fra departementet, omtales ikke.

160.70 Helse

Tildeling: 5 741 186 000 kroner

Kap 160, post 70 - fordeling (utbetalte midler 1 000 kroner)

Globale finansieringsmekanismer	3 618 155
Forskning, produktutvikling og innovasjon	1 230 000
Faglig bistand - helse	60 982
Ikke-smittsomme sykdommer	147 848
Seksuell og reproduktiv helse	139 000
Global helse	545 200

Over 80 prosent av budsjettposten er bundet opp i til dels langsiktige forpliktelser i globale helseinitiativ og programmer. Dette gir forutsigbarhet for våre partnere, men begrenser samtidig Norads handlingsrom og fleksibilitet til å foreta justeringer for endrede prioriteringer og nye innsatsområder.

Innsatsen ble særlig prioritert mot helseberedskap og pandemibekjempelse, inkludert oppfølging av Access to Covid-19 Tools – Accelerator (ACT-A), som Norge leder sammen med Sør-Afrika. Andre prioriterte

innsatser har vært smittsomme sykdommer utover covid-19, herunder strategiarbeidet i Det globale fondet og oppfølging av innsats relatert til immunisering. Oppfølgingen av strategien for ikke-smittsomme sykdommer og igangsettelse av bistandsprogrammet på dette området har vært en annen prioritering.

Sterkere tverrsektorielt samarbeid har stått i fokus som utgangspunkt og forberedelse for økt innsats de neste årene. Kobling mellom klima og helse, helseberedskap og helseforebygging vil stå sentralt og bidra til en mer strategisk og effektiv bruk av bistandsmidlene på landnivå. Det har vært omfattende faglig oppfølging av innsats for kvinner, barn og ungdoms helse, som Norge har et langvarig engasjement og betydelig investering i. Innsatsen har spesielt fokusert på at seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) prioriteres og integreres i lands planer.

Samordnet forvaltning av sivilsamfunnsorganisasjoner og andre aktører har styrket muligheter for koherens og komplementering mellom global og lokal innsats for å sikre at endringer skjer på landnivå. Det er viktig å se på hvordan dette kan gjøres sammen med partnere. Arbeidet er påbegynt i 2021, men vil ha et større fokus i 2022.

Innsatsen mot smittsomme sykdommer, inkludert bekjempelse av covid-19-pandemien gjennom ACT-A, har vært konsentrert om bidrag til organisasjoner som Verdens helseorganisasjon (WHO), Vaksinealliansen Gavi (inkl. COVAX), Det globale fondet og Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI). Sammen med Verdensbanken utgjør disse de største aktørene innen feltet og utfyller hverandre med hensyn til innsats. Utfordringen har vist seg å være ikke bare fordeling og distribusjon av vaksiner og utstyr til land, men i like stor grad videre utrulling i land med manglende kapasitet og ressurser. Utrulling gjøres blant annet ved støtte til UNICEF som arbeider spesifikt med dette innen ACT-A, samt støtte til COVAX.

WHO melder om betydelig reduksjon i tilgang til prevensjon og avbrudd i helsetjenester for mødre og barn. Det er påvist økt dødelighet blant mødre og barn, tenåringsgraviteter mv. Den økte ressursbruken på helseformål i utviklingsland, inkludert fra innenlandske kilder som vi så før pandemien er igjen redusert. Det er utfordrende å få dette tilbake på samme nivå. Konsekvensen er redusert bærekraft og kapasitet i helsesystemene. Norad har videreført arbeid for å opprettholde tjenestelevering, spesielt i førstelinjetjenester.

Støtte til styrking av helsesystemer dekker spesielt kapasitet til å styrke prioriteringsprosesser for utvikling av helsetjenestepakker, finansiering av disse, styrke helseinformasjonssystemer, nasjonale folkehelse institusjoner og funksjoner for blant annet bedre overvåking og beredskap. Disse investeringene er orientert mot å levere grunnleggende helsetjenester, med forebygging og behandling av smittsomme og ikke-smittsomme sykdommer som prioriterte områder. Støtten kanaliseres gjennom partnere som offentlige universiteter, sivilt samfunn, WHO og Folkehelseinstituttet (FHI). Det tilstrebes økt synergi mellom disse i prioriterte land for bedre resultater og mer langsiktig effekt gjennom kapasitetsstyrking og effektivisering. Målrettet satsing på grunn- og videreutdanning av helsepersonell støttes blant annet i Malawi. Norad har imidlertid det siste året sett seg nødt til å fase ut støtten til fler-partnerfondet for helsepersonell grunnet finansielle begrensninger.

Norad har bidratt aktivt i utviklingen av ny global strategi for Det globale fondet og bidro blant annet til å styrke koblingene mellom smittsomme og ikke-smittsomme sykdommer, samt klima og miljø. Det er forventet at den nye globale strategien og tilhørende implementeringsplan vil føre til bedre ressursbruk og samordning på landnivå.

Implementeringen av bistandsprogrammet for ikke-smittsomme sykdommer 'Bedre helse, bedre Liv' har som målsetting å sikre helhetlig tilnærming med gode tverrfaglige samarbeid, synergier og fokus på utvalgte land. WHO er hovedsamarbeidspartner. Innsatsen forventes å bidra til reduksjon av for tidlig død,

bedre kunnskap om prioriteringer, økt tilgang til forebyggende og kurative helsetjenester, samt å styrke nasjonal politikk og prioriteringer. Kobling til klima og matsikkerhet og ernæring er særlig relevant og vil videreutvikles i 2022. Norad har løpende og tett faglig dialog med samarbeidspartnere og bidrar til koordinering mellom disse gjennom faglige dypdykk.

Vi trekker også fram Norads arbeid rettet mot UNAIDS som dekkes over Kap 160, post 72 *UNAIDS*. 2021 var et viktig år for UNAIDS og det globale aids-arbeidet. Norad bidro spesielt i arbeidet med ny global aidsstrategi (2021-2025), og i arbeidet for at den politiske høynivåerklæringen på hiv ikke skulle bli svekket sammenlignet med strategien og tidligere erklæringer. Det var strid om viktige tema som rettigheter, inkludert SRHR, tilgang til seksualitetsundervisning, skadebegrensning og støtte til såkalte nøkkelpopulasjoner. For å motvirke det politiske presset, hadde Norad fokus på å fremme evidens for en mest mulig effektiv hiv-respons, inkludert å støtte opp om solide målsettinger og intervensjoner for å nå de mest utsatte og marginaliserte.

161.70 Utdanning

Tildeling: 1 969 529 000 kroner

Gjennom ulike kanaler, partnere, påvirkningsarbeid og samarbeidsfora har Norad bidratt til å sikre en mer inkluderende, rettferdig og god utdanning for alle. Flexibilitet var et nøkkelord i 2021, spesielt når det gjelder hvordan våre partnere kunne bruke norske midler for å sikre at læring kunne fortsette når skolene stengte.

Kap 161, post 70 - fordeling (utbetalte midler, 1 000 kroner)

Globale fond og finansieringsmekanismer	1 505 288
Kvalitet og utdanning	76 151
Yrkesopplæring	156 870
NORHED	189 552
Støtte til tiltak innen høyere utdanning	16 978
Innovasjon utdanning	10 000

Synliggjøring av resultater på landnivå

Global Partnership for Education (GPE) er en hovedkanal for norsk utdanningsbistand. Norad bidro med faglige innspill for å sikre at omleggingen av GPEs arbeidsmåter og strategisk plan for 2021-2025 ble basert på kunnskap og faglig funderte prioriteringer. Innspillene har blant annet bidratt til økt oppmerksomhet om GPEs resultater på landnivå. I tillegg har Norads deltakelse i finansiering- og risikokomiteen bidratt til at vektleggingen av å holde skolene åpne gjennom covid-19-pandemien har kommet tydelig fram fra norsk side. Dette har vært et viktig bidrag for å begrunne norsk støtte til prioritering av GPE-midler for å redusere konsekvensene av covid-19-pandemien.

Norad har gjennom 2021 arbeidet tett med UNICEF for å forbedre, samordne og systematisere UNICEFs resultatrapportering på utdanning. Målet er å kunne følge resultater over flere år og se reell framdrift og utvikling både globalt og på landnivå. Gjennom programsamarbeidsavtalen med UNICEF, som inkluderte støtte direkte til Den demokratiske republikken Kongo, Niger, Mali og Somalia, har Norad sikret nærere dialog om utdanningsfaglige spørsmål på landnivå.

Samarbeid om forbedret lærerpolitikk i Afrika

Norad har gjennom det norske lærerinitiativet (NTI) bidratt til at sju multilaterale organisasjoner har samarbeidet om å støtte Burkina Faso, Ghana, Malawi og Uganda med å utvikle helhetlig lærerpolitikk. For første gang var også lærerorganisasjoner inkludert i arbeidet. Uten Norads aktive involvering, fagkunnskap og påvirkning ville ikke samarbeidet mellom disse organisasjonene oppnådd de resultatene de har på landnivå. I 2021 har de fire landene ferdigstilt ny lærerpolitikk hvor nasjonale lærerorganisasjoner har vært konsultert og involvert. Effekten av Norads engasjement for å få dette samarbeidet til å fungere over tid, er

en godt forankret lærerpolitikk hos både myndighetene og hos lærerne selv, samt bedre samarbeid mellom UNESCO, UNICEF, UNHCR, ILO, Education International (EI), Global Partnership for Education (GPE) og Verdensbanken rundt lærerspørsmål.

Inkluderende utdanning

Det globale nettverket for tiltak på funksjonsnedsettelse (GLAD) sin arbeidsgruppe for inkluderende utdanning har utviklet nye prinsipper for inkludering av personer med funksjonsnedsettelse i utdanning. Norad har vært tungt involvert i arbeidet som har resultert i at prinsippene tar opp tilnærminger på tvers av ulike sektorer, kryssende marginalisering, inkluderende pedagogikk og beskyttelse for sårbare barn. Prinsippene lanseres i februar 2022.

Skolestenginger gjorde det vanskelig for Verdensbankens flergiverfond Inclusive Education Initiative (IEI) å gjennomføre sine planlagte aktiviteter på landnivå. Samtidig har det vært vanskelig for Norad å få informasjon fra Verdensbanken om endringer i kontekst, prioriteringer og vurderinger rundt styringen av fondet. UD besluttet derfor, med støtte fra Norad, å ikke investere mer i fondet. IEIs investeringer i innovasjon og kunnskapsproduksjon økte likevel i 2021. Vi ser også at IEI, blant annet på bakgrunn av Norads dialog med Verdensbanken, sørget for at fondet prioriterer utvikling av verktøy og metoder for å måle inkludering i utdanning. Etter oppfordring fra Norad og Storbritannias utenriksdepartement arbeider fondet nå også mer med kjønnsproblematikk og jenter med funksjonsnedsettelse.

Høyere utdanning

Som ledd i å styrke kvaliteten i og tilgangen til høyere utdanning og forskning i utviklingsland gikk støtten innen *høyere utdanning* til institusjonssamarbeid mellom universiteter i Norge og utviklingsland i NORHED og NORPART programmene.

Norad har fått på plass flerårige avtaler for andre fase av NORHED-programmet (NORHED II, 2021-2026) med elleve norske høyere utdanningsinstitusjoner. Det er tatt grep for å legge om og effektivisere forvaltningen. Avtalene er konsoliderte samarbeidsavtaler hvor flere prosjekter samles i færre, men større, avtaler med de norske institusjonene. Dette gir mer effektiv og forenklet forvaltning og et større ansvar delegeres til de norske partnerne. Rapportering er forenklet og mer overordnet. Modellen tilrettelegger for mer strategiske partnerskap med avtalepartner med større fleksibilitet og ansvar. For å sikre god forvaltning har Norad etablert et månedlig forvaltningsforum bestående av samtlige avtalepartnere. Intensjonen er å skape en møteplass for opplæring og erfaringsdeling på tvers av avtalene. Det arbeides også med strategiske tilleggskomponenter til avtalene for å adressere mer systemiske og overordnede utfordringer ved partnerinstitusjoner som ledd i institusjonell kapasitetsutvikling i sør.

Samtidig har Norad hatt fokus på å behandle og avslutte 45 avtaler fra første fase av NORHED-programmet (NORHED I, 2013-2020). Periodevis stengte universiteter har medført en del forsinkelser i rapportering og behandling av sluttrapporter. Arbeidet vil fortsette i 2022.

161.71 Forskning

Tildeling: 52 000 000 kroner

Bevilgningen ble brukt til å styrke forskningskapasiteten til våre seks forskningspartnere i Afrika sør for Sahara og til å øke produksjonen og bruken av afrikansk kunnskap. Flere ansatte fikk stipend for å videreutvikle sin forskningskompetanse og flere har tatt kurs for å styrke forskningsadministrasjonen og

forskningssammenheng. Dette har ført til at forskningsinstitusjonene har produsert og publisert banebrytende forskning og aktivt involvert relevante aktører for å sette forskningsfunn ut i live.

Norad gjennomførte i 2021 en kartlegging av behov for bistand til styrking av forskningssystemer i Afrika sør for Sahara. De største behovene ble identifisert å være at afrikanske land i større grad må få sette sine egne forskningsagendaer, få gjennomført forskningsutlysninger og få produsert forskning som er mer relevant for, og mer brukt av aktører lokalt. Et annet stort behov var å øke andelen av afrikanske bidrag til den globale publiserte vitenskapen.

Som en følge av analysen, inngikk Norad partnerskap med andre givere om å styrke forskningsråd i 16 afrikanske land sør for Sahara (Science Granting Council Initiative) der mesteparten av budsjettet skal gå til forskningsutlysninger og til å styrke forskningsforvaltningssystemer og praksiser. Initiativet arbeider også med å mobilisere nasjonale ressurser til forskningssektoren.

161.72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid

Tildeling: 635 588 000 kroner

Kap 161, post 72 - fordeling (utbetalte midler 1 000 kroner)

Olje for utvikling (Ofu), inkl. sivilsamfunnsstøtte	53 418
Fisk for utvikling (Ffu), inkl. sivilsamfunnsstøtte	193 319
Skatt for utvikling (Sfu), inkl. sivilsamfunnsstøtte	216 237
Likestilling for utvikling (LIKE)	5 170
Digitalisering for utvikling (Dfu)	102 166
Statistikk- og registersamarbeid	9 928
Antikorrupsjon	52 100
Evalueringsprogram	3 200

Gjennom kunnskapsprogrammene bidrar Norad til å styrke kapasitet i offentlige institusjoner i samarbeidsland.

Oversikten viser fordeling mellom kunnskapsprogrammene, tilgrensende program og andre tiltak.

Programmet *Skatt for utvikling* er et godt eksempel på hvordan langsiktige

institusjonssamarbeid under Kunnskapsbanken kompletteres med internasjonal innsats for å videreutvikle normer og regler. Slik innsats i 2021 har blant annet bidratt til å flytte den internasjonale agendaen framover særlig når det gjelder finansiell integritet knyttet til uønskede skattetilpasninger, korrupsjon og ulovlig kapitalflyt. I tillegg har støtte til sivilt samfunn vært viktig for å bidra til å styrke åpenhet og ansvarliggjøring av myndighetsinstitusjoner i samarbeidsland på utvalgte sektorer. Sivilsamfunns partnere i Norge og internasjonalt arbeider med tiltak som lovforslag, åpenhet, medvirkning, fordelingspolitikk, skattepolitikk, ulikhet, og kapasitetsutvikling. En porteføljestudie av [Skatt for Utvikling 2020-2021](#) synliggjør hvordan Norad gjennom fordeling av midler til ulike aktører, inkludert multilaterale organisasjoner, bidrar til en effektiv samlet innsats med sikte på å styrke kompetanse og kapasitet i samarbeidslandenes offentlige institusjoner.

Nødvendige endringer som følge av pandemien inkluderte utstrakt bruk av virtuelle møter og digitale læringsprogrammer, samt noe omdisponering til teknisk utstyr. I *Olje for utvikling* sin finanskomponent har Statistisk Sentralbyrå (SSB) opprettholdt faglig samarbeid med nasjonale statistikkbyrå, blant annet i Mosambik, med utstrakt bruk av digitale verktøy. Nansenprogrammet i *Fisk for utvikling*, som bistår utviklingsland med å utvikle en ansvarlig fiskeriforvaltning med forskningsfartøyet Dr. Fridtjof Nansen som en sentral komponent, har gjennomført regionale møter og e-læringskurs i økosystembasert fiskeriforvaltning. Samtidig har flere institusjonssamarbeid opplevd forsinkelser.

Flere kunnskapsprogram sonderer nye land for å styrke den bilaterale innsatsen med langsiktig institusjonssamarbeid.

- Det ble etablert nytt institusjonssamarbeid med Colombia som ett av tre hovedland for *Fisk for utvikling*. Norad har i planleggingsfasen lagt til rette for koordinering av myndigheter, forskningsmiljøer, sivilt samfunn og internasjonale givere involvert i Colombias fiskeriforvaltning. Dette antas å bidra til å skape synergier mellom prosjektene og inspirere til nye partnerskap.
- Etter innledende samtaler om samarbeid med ugandiske myndigheter, mottok *Likestilling for utvikling* en formell henvendelse fra likestillingsdepartementet³ om institusjonelt samarbeid. Arbeidet med å sondere interessen for institusjonssamarbeid i Colombia med mål om å styrke arbeidet med likestilling, pågår, men avventer presidentvalget i mai 2022.
- *Skatt for utvikling* er i dialog med de regionale skattemyndighetene på Zanzibar og myndighetene i Rwanda om skatteadministrative tema som merverdiavgift, revisjon, organisasjonsutvikling, støtte til skattebetalere og IKT/digitalisering. Det ligger an til inngåelse av institusjonssamarbeid i andre halvdel av 2022. Skatt for utvikling er også i dialog med Tanzania, Jordan, Libanon, Kenya og Uganda.
- *Hav for utvikling* omtales under Kap. 163, post 71 *Hav og marin forsøpling*.

Tildeling til Nansenprogrammet utgjorde halvparten av midlene under Fisk for utvikling i 2021, og en ny fase planlegges fra 2023. Norad har løpende dialog med FAO og Havforskningsinstituttet om innretning av den nye fasen som vil kunne bidra til å oppnå havpanelets mål om helhetlig og bærekraftig forvaltning av 100 prosent av kyst- og havområdene.

Pandemien har akselerert digitalisering verden over. *Digitalisering for utvikling* bidrar til inkluderende digitalisering som fremmer utvikling og bærekraft. Flere avtaler ble inngått i 2021, deriblant avtaler for å fremme åpne digitale løsninger og en større avtale med Verdensbanken om støtte til et flergiverfond innen digitale betalingsløsninger (ID4D) og særskilt 'Government to Person-payments' (G2Px).

NORHED-programmet, som regnes som tilgrensende til Kunnskapsbanken, har velutviklet nord-sør-sør-samarbeid og sør-sør-samarbeid, og det arbeides med å identifisere synergier mellom NORHED og kunnskapsprogrammene. Innen rammen av Kunnskapsbanken var det noe nord-sør-sør-samarbeid i form av kurs og møteplasser med deltakere på tvers av land, mens Kunnskapsbanken ellers i relativt liten grad har lyktes med å utvikle sør-sør-samarbeid i særlig skala.

162.70 Næringsutvikling og handel

Tildeling: 420 736 000 kroner

Skal vi lykkes med å nå bærekraftsmålene innen 2030 estimeres det at mellom USD 2 500 og 3 200 milliarder må investeres årlig i lav- og mellominntektsland. Dette beløpet kan ikke alene dekkes av tradisjonelle givere. Mesteparten forventes dekket av næringslivet. Norad har inngått avtale om støtte til *Development Impact Bonds* med *Near East Foundation* for å mobilisere kapital til implementering av et entreprenør- og jobbskapingsprosjekt for lokalbefolkningen og flyktninger i Jordan, sammen med IKEA Foundation og Novo Nordisk Fonden. Norad skal bidra til mer fleksibilitet og katalytisk bruk av ulike finansielle instrumenter for å utløse flere investeringer og arbeidsplasser framover.

Kap 162, post 70 - fordeling (utbetalte midler, 1 000 kroner)

Bedriftsstøtte	14 516
Strategiske partnerskap	108 477
Andre rammevilkårstiltak - investering	193 602
Andre rammevilkårstiltak - handel	104 141

³ Ministry of Gender, Labour and Social Development

Det ble inngått ti nye avtaler om *strategiske partnerskap* for til sammen litt under 250 mill. kroner. Dette omfattet blant annet et partnerskapsprosjekt mellom Africa118, Google, Equity Group, TRK Group og NABA *Digital launchpad for African SMEs to access global markets*. Prosjektet skal øke omsetningen og lønnsomheten til 3 000 små og mellomstore bedrifter på tvers av sektorer og seks land i Øst-Afrika. Hittil er 47 prosent av deltakerne i programmet kvinner.

Med *tilskuddsordningen for bedriftsstøtte* bidrar Norad til å skape riktige insentiver for å investere i lavinntektsland, ved å dele noe av risikoen knyttet til etableringen av nye prosjekter med næringslivet. Formålet er å bidra til å skape jobber, redusere importen, øke eksporten, og øke investeringer. 21 nye avtaler med næringslivet for ca. 40 mill. kroner har som mål å samlet skape over 2 000 faste arbeidsplasser, utløse private investeringer på 450 mill. kroner, og har potensialet for å skape over 10 000 flere arbeidsplasser når prosjektene modner.

Jobbskaping står sentralt i arbeidet med å få folk ut av fattigdom. Det bidrar til skatteinntekter som i sin tur bidrar til viktig infrastrukturbygging. Arbeidsplassene vi er med på å skape skal gi en lønn man kan leve av, og inkludere dem som av ulike grunner står utenfor arbeidslivet. Innenfor anstendig arbeid i formell sektor arbeider Norad i hovedsak med og gjennom ILO og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO). Vi støtter flere initiativ for sosial dialog på arbeidsplassen, samt kapasitetsbygging i form av opplæring på arbeidsplassen eller organisasjonsutvikling. NHO styrker også sine søsterorganisasjoner innen yrkesopplæring, et lederutviklingsprogram for kvinner (Female Future) og har en egen komponent på Kina-Afrika for å etablere en plattform for dialog mellom det nasjonale og kinesiske næringslivet i landene. ILOs program for konkurransedyktige og samtidig ansvarlige bedrifter (SCORE) er i siste prosjektfase. Sammen med ILO og Swiss State Secretariat for Economic Affairs (SECO) har Norad utviklet et nytt program, Productivity Ecosystems for Decent Work, som i tillegg til privat sektor vil inkludere institusjoner, beslutningstakere og arbeidsorganisasjoner i en verdikjedebasert tilnærming. Avtalen ble signert i 2021 og vil piloteres i tre land fra 2022.

Inngåtte strategiske partnerskap og bedriftsstøtteavtaler sikter også på å skape nye jobber. Programmet C-JET har også som mål å skape flere arbeidsplasser, og har særlig fokus på kvinner og ungdom.

Norads tilnærming til *anstendig arbeid* omfatter også yrkesopplæring. Å forbedre koblingene mellom utdanningssystemet og bedriftene vil støtte mer etterspørselsdrevne yrkesopplæringssystemer og fremme yrkesfag som en levedyktig karrierevei for ungdom. På dette området samarbeider vi både med NHO og International Finance Corporation IFC (Youth Employability & Skills Programme).

Tilskudd til *handelsrettet utviklingssamarbeid* er kanalisert gjennom flere multilaterale fond. Handel er en viktig kilde til makroøkonomisk vekst. Norads partnere i dette arbeidet tilrettelegger for at utviklingsland kan dra nytte av det globale handelssystemet. Dette gjøres gjennom å levere kunnskapsbasert handelspolitikk til myndigheter og styrke konkurransekraften til bedrifter.

Globale verdikjeder i sør er hardt rammet av pandemien og kostnader knyttet til handel har økt betraktelig. Fondene Enhanced Integrated Framework (EIF) og Verdensbankens paraplyfond for handel støtter tiltak som operasjonaliserer nasjonale handelsstrategier og bidrar til kunnskapsbasert handelspolitikk gjennom analyser og studier. Gjenoppbygging etter covid-19 har vært en viktig prioritering og fondene mottok derfor tilleggsstøtte for å kunne opprettholde sitt aktivitetsnivå og levere tjenester til mottakerlandene.

162.71 Landbruk og matsikkerhet

Tildeling: 815 966 000 kroner

Et økt budsjett ga Norad mulighet til å spisse innsatsen mot styrking av bærekraftige matsystemer. Innenfor rammen av bærekraftige matsystemer, valgte Norad i 2021 spesielt å styrke innsatsen innen lokalprodusert skolemat, mat fra havet, klimasmart landbruk, inkludert styrking av såfrøssikkerhet, samt tilrettelegging for nasjonal politikktutforming for matsystemer.

Regjeringens strategi *Klima, sult og sårbarhet* ble lansert i 2021 og var også retningsgivende for innsatsen. Støtten til sårbare stater ble styrket gjennom Global Agriculture and Food Security Programme (GAFSP) i Verdensbanken, som i 2021 også fokuserte på å dempe effektene av covid-19 for matsikkerheten i spesielt sårbare land. Innsatsen for å forebygge sultkatastrofer ble utvidet til å inkludere værvarselbasert finansiering av katastrofeforebyggende tiltak, samt å styrke nasjonal kriseberedskap, for å bidra til matsikkerhet og forhindre sultkatastrofer gjennom FNs matvareprogram (WFP). Arbeidet har bidratt til å styrke Norads stilling som aktør i skjæringsfeltet mellom humanitær innsats og langsiktig bistand.

Rundt halvparten av innsatsen gikk gjennom multilaterale partnere. Norad forvalter blant annet avtaler med FNs landbruksorganisasjon FAO, FNs landbruksfond IFAD og det internasjonale partnerskapet for landbruksforskning CGIAR, som alle er solide aktører med stort nedslagsfelt og mulighet til å skape omfattende resultater for matsikkerhet. Denne innsatsen suppleres med støtte til sivilsamfunnsorganisasjoner som gjennom lokal tilstedeværelse og lokale partnere har evnen til å nå deler av befolkningen som det av geografiske, økonomiske eller sosiale årsaker kan være vanskelig å nå. I Etiopia er for eksempel Utviklingsfondet en sentral partner innen Norads satsing for å styrke klimasmart landbruk, basert på deres evne til å nå ut til et stort antall bønder samtidig som de har et godt samarbeid med landbruksmyndighetene.

Det globale arbeidet med frøssikkerhet og frøbanker er et område Norad har vært involvert i over flere år. Arbeidet ble ytterligere styrket i 2021, i tråd med regjeringens prioriteringer i forberedelsene til, og oppfølgingen av, FNs toppmøte for bærekraftige matsystemer som ble avholdt høsten 2021. En avtale om fornyet støtte til Global Crop Diversity Trust, som fokuserer på bevaring og bruk av plantegenetisk mangfold for økt matsikkerhet, ble undertegnet i 2021. Arbeidet er en sentral del av Norads innsats for klimatilpasning i landbruket.

Matsystemtilnærmingen har bidratt til å løfte god ernæring som en sentral del av matsikkerhetsinnsatsen. Ernæringsspesifikke tiltak innen helse må komplementeres med ernæringsensitive tiltak innen bærekraftig landbruk, produksjon og matsystemer. Maten som produseres må ikke bare øke i volum, den må også være ernæringsmessig riktig. Norad finansierer derfor et FAO-program som skal øke ernæringsfokuset i landbruksinvesteringer, i tillegg til et IFAD-prosjekt som fokuserer på ernæringsinnholdet i landbruksproduksjonen. Scaling Up Nutrition (SUN) samler myndigheter, FN, privat sektor og sivilsamfunn i å levere på utviklingslands nasjonale ernæringsplaner og er et samarbeid som gir Norad tilgang til strategiske ernæringsnettverk globalt og nasjonalt.

Skolematprogrammer er i mange land viktige sosiale sikkerhetsnett, som bidrar til økt skoledeltakelse samtidig som det kan stimulere vekst i lokalt privat næringsliv og jobbskaping. Under covid-19 har vi også sett at skolematprogrammer er svært relevant for å håndtere matsikkerhetskonsekvensene av pandemien. Skolemat var et viktig tema på toppmøtet for matsystemer i september og Norge gikk inn i en internasjonal koalisjon for å fremme skolemat i utviklingsland, med en spesiell vekt på at maten skal være produsert lokalt. En ny avtale mellom WFP og Norad om lokalprodusert skolemat i Afrika sør for Sahara ble undertegnet i 2021.

Mat-tap og -svinn er en integrert del i mange av de store avtalene med multilaterale organisasjoner i tillegg til siviltt samfunn. Norad styrket innsatsen for å redusere matsvinn, basert på innovativ forskning og utvikling gjennomført av International Institute for Tropical Agricultural (IITA). Norad bidrar til å oppskalere og skape muligheter for næringslivsinvesteringer og ytterligere innovasjon i å omdanne avfall fra urbane grønnsaks- og kjøttmarkeder til dyrefôr, ved at det spises av larvene til svart soldatflue. Larvene blir dermed fôr med høyt proteininnhold, og kan erstatte for eksempel soya som fiskefôr.

Arbeidet med forberedelse av FNs toppmøte for matsystemer skapte engasjement gjennom nasjonale matsystemdialoger i nesten 200 land. I kjølvannet av møtet inngikk Norad et samarbeid med Den afrikanske unions (AU) utviklingsorganisasjon NEPAD (New Partnership for Africa's Development) og AUs forskningsråd for landbruk (FARA), om felles innsats for å videreføre de nasjonale dialogene og utvikle politikk og programmer for bærekraftige matsystemer i 15 afrikanske land. Møtet samlet myndigheter, organisasjoner og private aktører fra hele verden og skapte en god møteplass for Norge sammen med andre givere og våre samarbeidsland. På oppdrag fra UD bidro Norad til forberedelsene til toppmøtet, og deltok i den norske møtedelegasjonen. Norad støttet også sekretariatet for toppmøtet økonomisk. Støtten ble fulgt opp av månedlige møter med sekretariatet. Videre bidro Norad i diskusjoner rundt de norske prioriteringene for møtet som del av den interdepartementale arbeidsgruppen for bærekraftige matsystemer. Norad bidro særlig i utviklingen av Norges løsningsforslag på såfrøssikkerhet som var ett av to løsningsforslag fra Norge. Arbeidet følges opp i Norads dialog med UD og de Roma-baserte FN-organisasjonene samt andre givere gjennom nettverket etablert i forkant av toppmøtet.

162.72 Fornybar energi

Tildeling: 399 000 000 kroner

Kap 162, post 72 - fordeling (utbetalte midler 1 000 kroner)

Fornybar energi	317 057
Bedriftsstøtte - fornybar energi	81 942

Multilaterale banker og internasjonale initiativ mottar hoveddelen av norsk støtte over budsjettposten, flere med fokus på å tilrettelegge for private

investeringer i fornybar kraftproduksjon. Kapasitetsutvikling for å tilrettelegge for bærekraftige energisystem og økt tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi i utviklingsland implementeres både via norske institusjoner (NVE) og multilaterale/internasjonale partnere. Innen hele porteføljen vurderer Norad kontinuerlig hvordan vi kan bruke lærdommer fra faglige innspill til ambassadene i vår forvaltning av programmer. Samtidig trekker vi erfaringer fra bilateralt institusjonssamarbeid inn i dialogen med multilaterale partnere for å sikre læring på tvers av porteføljen.

Garantiarbeidet

Å implementere garantiordninger i tråd med UD's føringer var en hovedoppgave i 2021 og omtales derfor grundig.

Avtalen med *Multilateral Investment Guarantee Agency* (MIGA) ble signert under COP 26 i Glasgow, og markerer begynnelsen på en hovedleveranse i den norske garantisatsingen på fornybar energi. Grundige sonderinger og forhandlinger lå til grunn for avtalen. Garantier og forsikring er et relativt nytt saksfelt for Norad. Det var nødvendig å forstå risikodeling, mobilisering og merverdi godt før vi inngikk en eventuell avtale. Det var også viktig å sikre at føringene for ordningen og prioriteringer for norsk bistand ble ivaretatt. Norad forventet at det ville være vanskelig å påvirke en tung og veletablert aktør som MIGA, men erfarte tvert imot at MIGA var lydhør for faglige innspill og i arbeidet med et felles mål bilde.

I samarbeid med MIGA er det opprettet et flergiverfond; *Renewable Energy Catalyst Trust Fund*, et innovativt instrument som treffer nye markedssegmenter og -aktører. Fondet er åpent for flere givere. Merverdien av den norske finansieringen er vår erfaring med vannkraft og småskala fornybar kraft. De første garantiutstedelsene forventes allerede i 2022.

Grundige forhandlinger førte til en garantiavtale med den multilaterale organisasjonen *African Trade Insurance Agency* (ATI). Siden ATI er en ny partner for Norad ble det foretatt en partnervurdering. Dialogen med ATI var krevende fordi det var behov for å koordinere posisjonene til tre forskjellige parter. ATI og den tyske utviklingsbanken KfW var i parallelle diskusjoner om garantistøtte fra EU. Norad forhandlet fram en overordnet avtale om likviditetsfasiliteten *Regional Liquidity Support Facility* (RLSF), samt en bilateral finansieringsavtale med ATI. Den opprinnelige avtalen mellom ATI og KfW ble gjennomgått og justert slik at andre finansielle bidragsytere kunne slutte seg til avtalen.

Et tredje element i garantisatsingen var å etablere en *søknadsbasert tilskuddsordning* for risiko- og garantipremier rettet mot fornybar energi prosjekter. Ordningen inngår som del av den ordinære bedriftsstøtteordningen. Tre bedrifter fikk tilsagn om støtte og Norad utbetalte i 2021 nærmere 50 mill. kroner til risiko- og garantipremier i forbindelse med finansieringen av byggeklare fornybar energi prosjekter i Afrika og Asia.

Bedriftsstøtteordningen – lange og tidkrevende prosesser mot investeringsbeslutning

Med tilskuddsordningen for bedriftsstøtte bidrar Norad til å dele risikoen ved etablering av nye prosjekter med næringslivet. Utfordrende lokale rammebetingelser knyttet til regulatoriske forhold, lisenser, landrettigheter, strømtariffer mv. medfører lange tidsløp fra utvikling til bygging og ferdigstilling, med aktiv oppfølging fra Norads side og dialog med prosjektutvikler. Eksempelvis søkte Norsk Solar AS i 2017 (fase I) og 2020 (fase II) om støtte til prosjektutvikling av et solkraftverk i Vietnam. Prosjektet nådde investeringsbeslutning (*‘financial close’*) i april 2021 med internasjonal prosjektfinansiering. Norads støtte til forundersøkelser har utløst betydelige investeringer i 11 MW solenergianlegg, beregnet til å produsere 300 000 MWh over prosjektets levetid og føre til mer enn 120 000 tonn i reduserte CO₂ utslipp sammenlignet med alternativ fossil energi.

Strategisk samarbeid med det internasjonale energibyrådet

Hvert år gjør ulike institusjoner en rekke globale energianalyser og framskrivninger, men det mangler ofte detaljer og dybdeanalyser om Afrika. Det internasjonale energibyrådet (IEA) er en anerkjent aktør på området. Norad utfordret derfor IEA til å utarbeide en rapport om hva det vil si å oppnå bærekraftig energitilgang for alle i Afrika sør for Sahara, i lys av IEAs *Net Zero by 2050 rapport*. Prosjektets overordnede mål er å skaffe en mer robust og kunnskapsbasert plattform som land i Afrika sør for Sahara kan dra nytte av for å se trender og utvikling på energifeltet, som igjen kan bidra til bedre kunnskapsgrunnlag når landene fatter sine beslutninger om energiinvesteringer og energipolitikk. Rapporten forventes medio 2022.

Kommunisere resultater – Tanzania – Norge 50 år med energisamarbeid

Norad har de siste årene arbeidet systematisk med å dokumentere/ institusjonalisere - og kommunisere resultater av langsiktige samarbeid på energifeltet med utvalgte samarbeidsland. Erfaringene fra *50 år med energi-samarbeid mellom Norge og Tanzania* ble i 2020 samlet i en rapport. En digital lansering av rapporten ble gjennomført i 2021, i tett samarbeid med UD og ambassaden i Dar es Salaam. Lanseringen var en profesjonell og effektiv måte å kommunisere resultater på, som nådde et bredt publikum.

Samarbeid med Kina om kraftmarkedsreformer

Kina har verdens største kraftsektor. IEA har beregnet den årlige effekten ved å gjennomføre kraftmarkedsreformer i Kina til 750 millioner tonn reduserte utslipp og innsparte USD 63 milliarder i kraftforsyningen. Norad har derfor siden 2019 støttet et faglig samarbeid om kraftmarkedsreformer mellom National Energy Administration (NEA) i Kina, med NordPool Consulting og det danske sentralnettselskapet Energinett som innleide konsulenter. Gjennom tett dialog med kinesisk ekspertise er det laget et overordnet design og veikart for krafthandel nasjonalt og mellom provinser. Dette er fulgt opp i en pågående implementeringsfase hvor prosjektet har produsert et detaljert design og forslag til regelverk for kraftmarkedsreformene. Finansiering av samarbeidet har vært vurdert som viktig fordi det potensielt kan bidra til mer effektiv utnyttelse av infrastruktur, signifikante reduksjoner i klimagassutslipp ved å tilrettelegge for utbygging av fornybar kraft som erstatter kull.

163.70 Miljø og klima

Tildeling: 1 149 300 000 kroner

Bidrag til gjennomføring av Parisavtalen, bærekraftsmålene, internasjonale miljøavtaler og prosesser, og Sendai-rammeverket for forebygging av klima- og naturkatastrofer er hovedformålet med budsjettposten. Strategi om klimatilpasning, forebygging mot naturkatastrofer og sultbekjempelse som ble vedtatt våren 2021 har ligget til grunn for prioriteringene.

Norad kanaliserte mye av midlene gjennom store multilaterale fond som Det grønne klimafondet (GCF), Den globale miljøfasiliteten (GEF), Klimatilpasningsfondet og Det multilaterale fondet for implementering av Montrealprotokollen (MLF). Gjennom bruk av globale fond kan giverlandenes bidrag samordnes for å bidra til å løse de globale utfordringene innen klimagassutslipp, klimatilpasning, bevaring av natur og beskytte ozonlaget. Norge vektlegger et tett og godt samarbeid med globale aktører som FN og Verdensbanken, og støtter en rekke fond og initiativ i regi av disse. På denne måten kan Norad nyttiggjøre seg den internasjonale kompetansen som finnes på dette området. Det finnes også mye kompetanse i Norge på mange fagområder, og Norad samarbeider med norske statlige og ikke-statlige organisasjoner som Meteorologisk Institutt og Flyktningshjelpen (NORCAP) innen værvarsling- og klimatjenester.

Bidrag til de store multilaterale fondene besluttet på politisk nivå som en del av Norges internasjonale klima- og miljøpolitikk og utgjorde i 2021 om lag 770 mill. kroner. I tillegg forvaltet Norad flere avtaler som ble overført fra UD i forbindelse med Reform 2019. Handlingsrommet for å vurdere eventuell justering av porteføljen var derfor ikke stor i 2021.

Regjeringen varslet høsten 2021 en betydelig økning av norsk klimafinansiering, med en dobling av samlet norsk bidrag til klimafinansiering innen 2026, herunder en tredobling av bidrag til klimatilpasning. Samtidig skal støtte til utvikling og arbeid for å nå klimamålene ses i sammenheng. Regjeringen vektlegger matsikkerhet og levekår for sårbare småskala bønder og fiskere sterkt.

Handlingsrommet på budsjettposten kan som følge av dette forventes å øke i årene framover. Dette gjør det særlig viktig med en strategisk innretning på satsingen, i tråd med regjeringens føringer. I en slik vurdering vil Norad også inkludere handlingsrommet som oppstår når avtaler utløper. Politiske føringer, samlet innretning på porteføljen og måloppnåelse vil påvirke om Norad inngår nye avtaler med samme partnere eller om andre partnere velges.

Klimarettet bistand er langsiktig arbeid der det tar tid fra en ny avtale blir inngått til vi ser resultater. Dette tilsier at vi vil vektlegge avtaler med varighet over en del år, noe som også gir forutsigbarhet for partnerne. Norad valgte med bakgrunn i regjeringens økte satsing å inngå noen avtaler innen *klimatilpasning*, delvis

nye avtaler der avtale utløp i 2021, og én ny. Det er videre lagt opp til en separat utlysning innen *klima- og værtjenester*, med planlagt avtaleinngåelse i 2022.

For å være enda bedre rustet i arbeidet med klimatilpasning generelt og klima- og værtjenester spesielt har Norad styrket sin kompetanse på disse områdene i 2021.

163.71 Hav og marin forsøpling

Tildeling: 305 290 000 kroner

Innen Hav for utvikling prioriterte Norad å styrke den bilaterale innsatsen innen langsiktig institusjonssamarbeid, i tråd med

Kap 163, post 71 - fordeling (utbetalte midler 1 000 kroner)

Bærekraftig forvaltning av hav	95 000
--------------------------------	--------

Marin forsøpling program	210 290
--------------------------	---------

programmets føringer. Dette omfattet blant annet en avtale med SSB for et forprosjekt i Indonesia innen havregnskap, som skal inngå i et flerårig institusjonssamarbeid. Arbeidet med å identifisere en samarbeidsplattform mellom Norad og indonesiske myndigheter startet opp i 2021. Norad gjennomførte også studier for å kartlegge potensialet for institusjonssamarbeid med Kenya og Den afrikanske union. En ny avtale ble inngått med University of Ghana om støtte til prosjektet 'The University of Ghana Ocean Governance, Research and Development Project' hvor havrettssenteret ved Universitetet i Tromsø er partner.

For å sikre kompletterende innsatser på landnivå hadde Norad jevnlig uformell dialog med de nordiske giverne innen hav. Dialogmøtene har vært nyttige og vil fortsette i 2022 og eventuelt utvides til å inkludere flere givere.

Norad prioriterte å styrke samarbeidet med sivilt samfunn. Det ble blant annet inngått en ny avtale med Blue Action Fund (BAF) som støtter sivilsamfunnsorganisasjoner rundt i verden for å verne viktige marine områder, og samtidig bidra til bedre levekår for kystsamfunnene.

Tre områder ble prioritert da sivilsamfunnsorganisasjoner ble invitert til å søke støtte: 1) klimatilpasning i kystsonen, 2) bærekraftige sjømatssystemer, og 3) bærekraftig jobbskaping i 'blå' sektorer. En ny avtale med IMO for å redusere begroing av skipsskrog, som fører til høye klimagassutslipp og innføring av uønskede arter i økosystemer, inngår i satsing på grønn skipsfart. Norad økte støtten til flegiverfondet PROBLUE som fokuserer på integrasjon mellom ulike havnæringer og støtter Verdensbankens oppdrag om å redusere fattigdom, mer rettferdig fordeling og fremme av bærekraftig utvikling.

Norad forvalter rundt halvparten av prosjektene under bistandsprogrammet mot marin forsøpling og mikroplast, mens øvrige prosjekt forvaltes av ulike ambassader. Norad har en aktiv rolle i den samlede porteføljestyringen. Blant annet organiserte Norad webinarer 'Covid-19 implications for plastic waste' med 90 deltakere fra partnere av bistandsprogrammet og ambassader samt strategiseminar og møter i den interdepartementale prosjektgruppen for å bestemme den videre retningen til porteføljen. Sistnevnte førte til oppstart av arbeid for å styrke satsingen på privat næringsliv, og Norad forventer å inngå nye avtaler rettet mot privat sektor i 2022.

164.70 Likestilling

Tildeling: 160 468 000 kroner

Arbeid med likestilling består primært av å styrke kvinners tilgang til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) samt redusere skadelige skikker som barne- og tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, i tråd med Norges økonomiske og politiske forpliktelser. Dernest styrkes jenters og kvinners politiske og økonomiske rettigheter og deltakelse i samfunnet samt arbeid mot kjønnsbasert vold. Norad har viktige samarbeidspartnere for likestilling i en rekke FN- og sivilsamfunnsorganisasjoner. Arbeidet med å utvikle globale regler og rammeverk som er relevante for likestilling, er i stor grad knyttet til FN-systemet, mens sivilsamfunnsorganisasjoner og andre nettverk er pådrivere for kvinners rettigheter hjemme, i samarbeidsland og på internasjonale arenaer.

Samlet søker Norad gjennom tildelinger over flere budsjettposter å bidra til at de internasjonale forpliktelsene til særlig SRHR og skadelige skikker oppnås. Dette preger også hvordan vi har valgt å fordele midlene under budsjettposten, med tydelig prioritet til dette området. Fordi budsjettposten ble redusert i 2021, var konsekvensen at Norad valgte å ikke videreføre enkelte mindre avtaler selv om dette i stor grad var sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeidet i bredden av kvinners rettigheter i tråd med øvrige mål for budsjettposten.

I 2021 begynte Norad planleggingen av en mer helhetlig innretning av tilskuddsmidlene opp mot målene for budsjettposten. Ny handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling som er ventet i 2022 vil påvirke innretningen vesentlig. Nye utlysninger ble besluttet utsatt til 2022. I tråd med beslutning om porteføljestyling, påbegynte Norad et forarbeid for å etablere en særskilt SRHR portefølje.

Resultater fra 2021 viser nødvendigheten av lokal kunnskap og lokale løsninger. Lokale partnere viste at de i stor grad, og ofte ved hjelp av kreative løsninger, kunne fortsette sitt arbeid gjennom nedstenging og under krevende forhold. Flexibiliteten i forvaltning som Norad innførte grunnet pandemien var viktig for at de opprettholdt sitt arbeid. Samtidig som Norads erfaringer fra 2021 støtter en styrking av innsats via sivil samfunn, vil den helhetlige tilnærmingen til innretningen på posten påvirke omfang av, og hvordan Norad kombinerer støtte gjennom ulike kanaler.

164.73 Sårbare grupper

Tildeling: 522 000 000 kroner

Bevilgningen er brukt til målrettet innsats for å støtte opp under prinsippet om at ingen, selv ikke de mest marginaliserte gruppene, skal utelates fra utvikling. Norad har inngått nye avtaler og forvaltet pågående innsats for å bidra til å redusere ulikhet og utenforskap. Med helhetlige og integrerte tilnærminger som retter seg mot flere målgrupper samtidig – myndigheter, utsatte lokalsamfunn, familier og individer, samt sivil samfunn, skoler og næringslivet - vil bidragene fra flere mindre tiltak kunne bli mer bærekraftige.

Tiltakene har gjennomgående et menneskerettighetsperspektiv og vektlegger kjønnsdimensjonen ettersom kvinner og jenter utgjør en høy andel av ofrene for *moderne slaveri*. Videre opplever kvinner og jenter med nedsatt funksjonsevne ofte dobbel diskriminering. For å sikre at tiltakene svarer til målgruppens egendefinerte behov har Norad vektlagt inkludering og deltakelse av og beslutningsmyndighet til de som er mest berørte i tiltakene. Styrket kjønnsperspektiv har vært prioritert i dialogen med avtalepartnere. Norad avgrenset tiltakene geografisk, med hovedvekt på et utvalg afrikanske land, for å sikre bedre måloppnåelse og lokal koordinering av innsats.

I arbeidet med *rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne* har Norad videreført eksisterende og inngått nye avtaler både med sivilsamfunnsorganisasjoner og multilaterale organisasjoner og fond.

Avtalene med sivilt samfunn ble inngått for å sikre at organisasjoner for personer med nedsatt funksjonsevne hadde en sentral rolle i planlegging og gjennomføring av Global Disability Summit (GDS), og følge opp etterlevelsen av forpliktelser som ble gitt under toppmøtet i 2022.

Det ble inngått en avtale med FNs Multi Partner Trust Fund Office som støtter implementeringen av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) på landnivå. Det ble også inngått avtale med Executive Office of the Secretary General of the UN (EOSG) om støtte til gjennomføring og implementering av FNs strategi for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne (UNDIS) på tvers av FN. En avtale med FNs barnefond (UNICEF) ble forlenget for å støtte utvikling av organisasjonens strategi og handlingsplan for inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne. Den støtter også opprettelsen av et senter for fremragende forskning på data om barn med nedsatt funksjonsevne, og har muliggjort organisasjonens styrking av inkludering og forpliktelser på GDS.

Nye avtaler med sivilsamfunnsorganisasjoner supplerte allerede inngåtte avtaler med multilaterale partnere i arbeidet med å bekjempe moderne slaveri. Avtalene skal bidra til å avskaffe alle former for moderne slaveri, gjennom tiltak som retter seg mot myndigheter, næringslivet og utsatte individer og familier og/eller overlevende, i overensstemmelse med bærekraftsmål 8.7. Tiltakene vil bidra med kapasitetsbygging rettet mot implementering og håndheving av regelverk fra myndigheter og bedrifter, og bidra til holdningsendring. Flere av tiltakene vil bistå utsatte familier og overlevende til å få skolegang, sosialhjelp og tilgang på anstendig arbeid.

Gjennom aktiv deltakelse i styret og arbeid opp mot Robert Carr Fondets påfyllingsmøte i juni, bidro blant annet Norad til å fremme viktigheten av å sikre utsatte gruppers rettigheter og tilgang til hiv-tjenester for en mer effektiv hivrespons.

170.70 Sivilt samfunn

Tildeling: 2 038 471 000 kroner

Om lag 85 prosent av midlene på budsjettposten gikk i 2021 til norske sivilsamfunnsorganisasjoner, supplert med støtte til internasjonale organisasjoner og nettverk. I tillegg gikk noe midler til tematiske programmer for utvikling, til informasjons- og opplysningsarbeid, til demokratiltak til norske partier, samt til tiltak for tros- og livsynsminoriteters rettigheter.

Kap 170, post 70 - fordeling utbetalte midler* (1 000 kroner)

Samarbeidsavtaler norske organisasjoner	1 737 410
Internasjonale organisasjoner og nettverk	131 254
Tematiske programmer for utvikling	93 183
Informasjons- og opplysningsarbeid	58 515
Demokratiltak norske partier	2 236
Tro- og livsynsminoriteters rettigheter	26 126

* utbetalte midler inkluderer disponering av tilbakebetalte midler

Norad forvalter 38 avtaler med *norske organisasjoner*, med avtaleperiode fra tre til fem år. De største partnerne er Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp, Redd Barna, Digni, Atlas-alliansen, Flyktninghjelpen og Røde Kors. I dialogen med sivilsamfunnspartnerne legger Norad vekt på at norske organisasjoner skal bidra til at sivilsamfunnsorganisasjoner i samarbeidslandene styrkes og til at sårbare mennesker i større grad kan hevde sine rettigheter. Lokale partnerorganisasjoner spilte også i 2021 en viktig rolle i håndtering av covid-19 pandemien både gjennom informasjonstiltak, helsefremmende arbeid og ved å holde myndigheter ansvarlig. Norad foretok i 2020 en rekke covid-19 tilpasninger for å bidra til at tilskuddsmottakernes arbeid kunne fortsette. Denne fleksibiliteten ble videreført ut 2021, med unntak av krav til egenandel som ble gjeninnført.

I 2021 inngikk Norad ti avtaler for 220 mill. kroner med norske sivilsamfunnsorganisasjoner, basert på søknader fra 24 organisasjoner. Norad vurderte søkerens lokalkunnskap, faglige kompetanse, økonomistyring, kostnadseffektivitet, merverdi og oppnådde resultater. Norad la også vekt på at støtten skal bidra til at sårbare samfunn får mer motstandskraft til å møte helsemessige, sosiale, politiske og økonomiske konsekvenser av covid-19.

Norad har dialog med sivilsamfunnspartnerne om hvordan begrenset handlingsrom for sivilt samfunn preger organisasjonenes arbeid i flere samarbeidsland. Utviklingen i land som Afghanistan, Myanmar og Etiopia har krevd tilpasninger fra organisasjonenes side, i noen tilfeller at aktiviteter måtte utsettes og at Norad godkjente endrede planer. Organisasjoner med programmer i Afghanistan rapporterte relativt raskt etter Talibans maktovertakelse at det var mulig å fortsette å arbeide i landet. En rekke tiltak videreføres, men fortsatt er det stor usikkerhet knyttet til sentrale rettighetsspørsmål særlig for jenter og kvinner, ikke minst spørsmålet om retten til utdanning. Sivilsamfunnsorganisasjoner blir særlig viktige for å opprettholde grunnleggende tjenester innen helse og utdanning der stater ikke evner å dekke grunnleggende behov.

Norske og internasjonale organisasjoner har mulighet til å gjøre endringer i løpet av avtaleperioden, blant annet når de sender inn årlig plan og budsjett. Planene og rapportering blir diskutert i årlige møter Norad har med hver organisasjon. For norske organisasjoner med strategiske partnerskap med UD om humanitær innsats, deltar Norad på deres årlige møter med UD, og inviterer UD til å delta på våre årlige møter for å kunne se støtten fra Norad og UD i sammenheng. Dette er blant annet relevant mht. å vurdere synergier mellom støtten til humanitær og langsiktig bistand ('nexus').

Tilskudd til *internasjonale organisasjoner og nettverk* gikk i 2021 til sivilsamfunnsorganisasjoner som oppnår gode resultater særlig innen SRHR og utdanning. Norad støttet også Civicus i deres arbeid med å fremme ungdoms deltakelse i og knytte sammen ungdomsaktivister med mer etablerte organisasjoner og bevegelser.

I søknadsrunden om *informasjonsstøtte* var kvalitet avgjørende i vurderingen av hvilke prosjekter som innvilget støtte. Samtidig ble det lagt vekt på å sikre en bred portefølje med ulike tematiske områder og målgrupper. Av 33 nye avtaler var 31 femårige. For mer informasjon om ordningen og de ulike prosjektene, se [Tildeling av informasjonsstøtten 2021 \(norad.no\)](https://www.norad.no/tildeling-av-informasjonsstottem-2021).

Selv om det de siste årene har vært økt aktivitet på ordningen *Demokratitiltak gjennom norske partier*, vurderer Norad at ordningen krever betydelig administrasjon og oppfølging av begrensede beløp. For å skape mer oppmerksomhet om ordningen blant de 18 norske partiene og ungdomspartiene som kan søke om støtte, arrangerte derfor Norad et informasjonsmøte for de norske partiene i 2021. Likevel mottok Norad bare seks søknader. Fire norske partiorganisasjoner ble tildelt til sammen 4 mill. kroner over denne ordningen i 2021, men bare 2,24 mill. kroner ble benyttet.

Lokalt forankrede organisasjoner med god kontekstforståelse bidrar til å synliggjøre og fremme marginaliserte gruppers rett til tros- og livssynsfrihet. Sju organisasjoner mottok til sammen 26,1 mill. kroner under ordningen *Styrking av tros- og livssynsminoriteters rettigheter*, til avtaler med ulik varighet. For å gi alle avtaler samme varighet besluttet Norad å ikke gjennomføre en egen utlysning i 2021 og samtidig tilby forlengelse ut 2022 til organisasjonene hvis avtale gikk ut i 2021. Dette gir mulighet til å tenke nytt mht. støtten fra 2023, og vil også bidra til en mer effektiv forvaltning.

Deler av støtten til sivilsamfunnsorganisasjoners innsats under programmene Olje for utvikling, Fisk for utvikling og Skatt for utvikling ble dekket under denne budsjettposten. Se omtale av sivilt samfunn sin rolle i Kunnskapsbanken mer generelt under Kap. 161, post 72 *Faglig samarbeid og Kunnskapsbanken*.

3. Norads hovedoppgaver - prioriteringer og effekt

3.1. Innledning

Under hver hovedoppgave redegjør vi for hvordan vi arbeidet i året som gikk. Vi omtaler også noen konkrete leveranser og forventet effekt av disse. Oversikter over hhv. rapporter og evalueringer som er produsert, gjennomførte arrangementer og hvilke styreverv mv. Norad ivaretok i 2021 gis til slutt i årsrapporten. Disse supplerer omtalen nedenfor.

Flere interne, tverrgående satsinger som vi arbeidet med i året som gikk vil påvirke alle Norads hovedoppgaver og støttefunksjoner i årene framover. De mest sentrale områder omtales nedenfor.

Kunnskap i bistanden

Norad skal, i tråd med føringer fra UD, sørge for at bistandsforvaltningen er forskningsbasert og bygger på systematisk kunnskap. Dette er en forutsetning for effektiv og innovativ bruk av bistandsmidlene. I 2021 startet arbeidet med å utvikle kunnskapsforvaltning som et eget felt i Norad samtidig som vi styrker evnen til å arbeide innovativt med statistikk og analyse. Kunnskapsarbeidet skal integreres både i vår tilskudds-forvaltning og i vår rådgivning til UD, KLD og ambassadene. Målet er at hele bistandsforvaltningen arbeider kunnskaps- og forskningsbasert i utvikling, implementering, oppfølging og avslutning av tiltak. Med dette vil vi legge til rette for mer og bedre læring på tvers av bistanden.

Systematisk bruk av kunnskap, både i Norad og av våre samarbeidspartnere, er også ett av fem utviklingsområder i Norads strategi. I en webinarserie med samarbeidspartnere fra akademia, siviltt samfunn og norske offentlige organisasjoner har bruk av kunnskap blitt diskutert.

Innovasjon

Innovasjon og nyskaping er nødvendig om verden skal nå bærekraftsmålene og bør derfor ha en sentral plass i hele bredden av tilskuddsforvaltningen.

I 2021 arbeidet Norad med et veikart for innovasjon som vil sette strategisk retning for hvordan hele Norad kan bli mer nyskappende, blant annet gjennom å inkludere innovative elementer i alle Norads porteføljer, legge grunnlaget for å kunne skalere innovative løsninger, og sikre at digitale fellesgoder integreres i alle tematiske satsinger. Veikartet vil inkludere en rekke tiltak som skal fremme nyskaping og gi rom for nye ideer i måten Norad arbeider og samarbeider.

Arbeidet med å fremme digitale fellesgoder og digital offentlig infrastruktur er sentralt i innovasjonsarbeidet. I 2021 ble Alliansen for digitale fellesgoder ytterligere styrket med Tyskland og UNDP som nye styremedlemmer, samtidig som antallet medlemmer i alliansen øker raskt. Se også *Digitalisering i utviklingspolitikken* under kap. 1.

Bistand mot 2030

I september 2020 opprettet Norad prosjektet Bistand mot 2030.

Prosjektet har som mandat å fremme kunnskap og debatt om viktige spørsmål for bistanden. Prosjektet har i første fase av prosjektet levert fire rapporter med tilhørende frokostlanseringer, den siste lansert januar 2022. Temaene har vært globale fellesgoder i bistanden, bistandens rolle i å adressere klima- og naturkrisen, suksesskriterier for institusjonssamarbeidet og mobilisering av privat sektor for investeringer i bærekraftsmålene i utviklingsland. Lanseringene har hatt stort oppmøte og generert diskusjon i ulike media om viktige veivalg for bistanden.

Alle rapportene kan lastes ned under [Bistand mot 2030](#) på [norad.no](#).

I 2021 videreutviklet også Norad støtten til innovasjon gjennom avtaler med inkubator/akselerator-programmer. Et slikt nytt initiativ er støtte til GDI-Hub i Kenya. Prosjektet har som mål å skape større tilgang til digitale hjelpemidler til mennesker med nedsatt funksjonsevne og større investeringer i 'Assistive Technology' (AT)-innovasjon i Øst-Afrika. I tillegg til å fremme innovasjon, bidrar tiltak som dette til entreprenørskap, samtidig med at det bygger kapasitet og bevissthet blant investorer.

Grønnere bistand

[Norads handlingsplan for grønnere bistand](#) gir rammene for hvordan klima og miljø skal integreres i alt Norad gjør. Handlingsplanen kom delvis som svar på et tidligere oppdrag fra UD om å bidra til at bistanden i enda større grad støtter målene i Parisavtalen. Handlingsplanen innebærer blant annet at alle seksjoner som forvalter tilskuddsmidler skal etablere minst to miljøtsatsinger fram mot 2025, dvs. nye eller forsterkede innsatser som bidrar til klimatilpasning, naturmangfold og/eller lavutslippsutvikling. Det skal også velges ut såkalte nøkkelpartnere blant de største tilskuddsmottakerne. Norad skal følge opp disse partnerne spesielt med tanke på å bidra til et grønt skifte. Norad skal bidra til at forbedring av organisasjonenes miljøledelse og miljøprestasjoner er tema i styremøter, årlige møter og annen partnerdialog. Arbeidet vil skje i samråd med departementene der disse har styrevervet. Arbeidet med både miljøtsatser og nøkkelpartnere ble startet i noen seksjoner i 2021 og fortsetter i alle seksjoner som forvalter tilskuddsmidler i 2022. Se også omtale av Norads miljøledelsessystem, som handlingsplanen inngår i, under Del IV Styring og kontroll.

3.2. Forvalte tilskudd på utviklingsfeltet

Norad forvaltet tilskudd i tråd med mål for den enkelte budsjettpost og leverer resultater innen hele bredden av regjeringens satsingsområder. Norads støtte har gått via globale initiativer, multilaterale organisasjoner, bedrifter og via norske, lokale og internasjonale organisasjoner og offentlige institusjoner.

Tildelingene forvaltes i tråd med overordnede føringer, gjeldende regelverk og ulike ordningsregelverk. Flere av tilskuddsordningene er konkurransebaserte og lyses ut, enten direkte eller ved allmenn utlysning. Norad forvaltet i 2021 om lag halvparten av det norske bistandsbudsjettet⁴.

Covid-19 medførte også i 2021 usikkerhet knyttet til framdrift i pågående programmer. Norad foretok derfor nødvendige justeringer av utbetalingstakt i flere avtaler. Framdriften i planlegging av en del nye satsinger, inngåelse av avtaler og utbetalinger ble på grunn av regjeringsskiftet forsinket mot slutten av året. Med dette som bakteppe er vi meget fornøyde med at Norad utbetalte 99,8 prosent av tildelte tilskuddsmidler fra UD og 99,9 prosent av tilskuddsmidler fra KLD.

Vi har gjennom flere år forvaltet tilskuddsmidler med god kvalitet og med tilnærmet full utnyttelse av tildelte midler. Samtidig som mye fungerer bra, har vi vurdert at det er behov for å effektivisere tilskuddsprosessene og skape rom for mer overordnet styring av delegerte tilskuddsmidler, med mål om bedre resultatoppnåelse. Dette har blitt forsterket etter at vi i 2020 ble delegert ansvaret for en betydelig større andel del av bistandsbudsjettet enn tidligere år uten at driftsmidler har økt tilsvarende. Parallelt med at Norad forvaltet tilskuddsmidler har vi derfor arbeidet med endringsprosjektet Prosjekt forbedring.

Prosjektet har som hensikt å både effektivisere forvaltningsprosessene og å bidra til å forbedre arbeidskvaliteten i prosessene, og dermed styrke måloppnåelsen i bistanden. I forbindelse med arbeidet med Prosjekt forbedring ble det også utarbeidet en ny digitaliseringsstrategi, 'Norads digitale målbilde'. Denne omtales i Del IV Styring og kontroll.

⁴ Kvalitetssikret statistikk over norsk bistand 2021 vil foreligge våren 2022.

Prosjektet la fram sitt forslag til tiltaksplan i oktober 2021. Implementeringen startet opp i 2021 og utvides i 2022 med et toårs perspektiv. I første omgang er følgende to tiltak startet:

- Innføring av tematisk porteføljestyling skal bidra til at Norad når vedtatte utviklingspolitiske mål ved å øke kunnskap om hvordan ulike partnere og tiltak med ulike komparative fortrinn virker sammen. Inkludering og avvikling av tiltak vil vurderes ut fra etablerte porteføljemål og endringsteori.
- Norad vil introdusere en ny samarbeidsmodell for strategisk viktige sivilsamfunns partnere som fyller definerte krav til økonomiforvaltning, kontroll og resultatrapportering. Samarbeidsmodellen skal redusere detaljstyring, og gi økt fokus på læring, innovasjon og resultatoppnåelse.

Andre tiltak omfatter blant annet

- Utlysninger skal bli bedre og mer ressurseffektive. Utvelgelse av tiltak og partnere skal skje ut fra politiske prioriteringer og porteføljebehov. Koordinering og planlegging av utlysninger skal styrkes, og vi skal samordne eller slå sammen kunngjøringer der det er hensiktsmessig.
- Det skal innføres et vurderingsverktøy som styrer ressursbruken inn i ulike forvaltningsløp i søknads- og oppfølgingsprosessen slik at Norad bruker ressurser på riktige saker, og dermed effektiviserer ressursinnsatsen og øker kvaliteten i bistanden.
- Partnerinformasjon skal systematiseres og gjenbrukes for å effektivisere tidsbruken i forvaltningen, bidra til likebehandling av partnere og bedre kvaliteten i partnerdialogen.

På sikt forventer vi at tiltakene vil frigjøre ressurser både hos partner og i Norad. Frigjort kapasitet vil brukes til strategisk dialog med partnere med vekt på overordnet styring gjennom styringsdialog. Målet er at Norad på sikt skal kunne dreie ressursene mot strategisk porteføljebygging og -styring innenfor tematikker med potensiale til å bidra til transformativ resultater. Slik ønsker Norad over tid å dreie innsatser mot systemendring, heller enn enkeltstående veldrevne prosjekter.

3.3. Bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd

UD, KLD og utenriksstasjoner er våre oppdragsgivere. Norads faglige rådgivning skal være relevant og holde høy kvalitet og gi et godt faglig grunnlag både for politiske valg og budsjettbeslutninger, og for utforming og gjennomføring av konkrete tiltak i utviklingssamarbeidet.

De bistands- og forvaltningsfaglige rådene Norad gir er en viktig del av kvalitetssikringen av norsk bistand. Norad sørger også for kvalitetssikring gjennom forbedring av systemene for økonomi, planlegging og tiltaksoppfølging som brukes av våre oppdragsgivere. Det er mottaker som vurderer rådernes relevans og hvorvidt de skal følges. Avstanden fra Norads råd til målgrupper gjør derfor at effekt for målgruppene ikke direkte kan vurderes av, eller tilskrives Norad. I hovedsak positive tilbakemeldinger fra våre oppdragsgivere gir likevel en indikasjon på at rådene oppleves som relevante og med god kvalitet.

Med stadig større bistandsbudsjett, og større enkeltprogrammer er Norads oppdaterte bistands- og forvaltningsfaglig kompetanse i utviklingssamarbeidet helt sentralt. Norske fagmiljøer er viktige partnere i den faglige rådgivningen. Norad har derfor avtale med en rekke fagmiljøer, både offentlige og private, som supplerer Norads egen kompetanse med spissfaglig kompetanse.

Med økt andel av bistandsbudsjettet som forvaltes i Norad, øker også Norads behov for å bruke vår kompetanse inn mot egen forvaltning av tilskuddsmidler. Samtidig opplever vi at bestillinger fra så vel UD og utenriksstasjoner opprettholdes på et høyt nivå. Med et bredt og sammensatt utviklingssamarbeid, og bestillinger fra både UD og ambassadene om bistands- og forvaltningsfaglige råd innen alle disse, dekker

Norads rådgivningsinnsats bredere enn de fire tematiske satsingsområdene som Norad ble bedt om å prioritere i Tildelingsbrev 2021 fra UD.

Norad har innen sitt rådgivningsmandat gitt prioritet til de særlige oppdragene og leveransene som bestilles i styringsdialogen. Oppdrag som gis i styringsdialogen bidrar til forutsigbarhet og derved bedre planlegging av ressursinnsats.

Vi trekker fram eksempler på Norads bistands- og forvaltningsfaglige råd i 2021, og antatt effekt av disse. Rådgivning rettet mot Klima- og skoginitiativet omtales under kap. 4.3.

Ambassadene

Ved starten av året var det 31 ambassader som etterspurte faglige tjenester fra Norad. Det var flest bestillinger innen fornybar energi og utdanning. Et grovt overslag viser at vel 60 prosent av de tematiske bestillingene rettet seg mot regjeringens prioriterte satsingsområder inkludert Klima- og skogsatsingen. Norad har god dialog med ambassadene gjennom året, herunder om nye eller justerte behov for faglige råd. Flere oppdrag som normalt ville omfattet reise, ble gjennomført digitalt eller som skrivebordsarbeid. Enkelte oppdrag som forutsatte tilstedeværelse i landet ble utsatt.

Norads yter energifaglige rådgivning til blant annet ambassadene i Beijing, Dar es Salaam, Kampala, Katmandu, Maputo og representasjonskontoret i Al Ram. Oppdragene og dialogen med ambassadene gir Norad kunnskap og informasjon om ulike partnere og sektorutvikling i landene. Dette er nyttig for å sikre en helhetlig faglig rådgivning til ambassadene samt Norads egen forvaltning av tiltak i en sektor i rask endring.

Overfor ambassaden i Katmandu var rådgivningen blant annet knyttet til vurdering av konsulenttilbud for å hyre opp et ekspertpanel i forbindelse med utbygging av Dudh Koshi, et vannkraftverk på 635 MW. I samarbeid med ambassaden har Norad også anbefalt hvilke forhold ekspertpanelet bør vektlegge i sine råd til myndighetene. Lærdommer fra dette oppdraget har vært nyttige inn i faglig dialog med vannkraftfasiliteten Norge støtter gjennom avtalen med Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP) i Verdensbanken som Norad forvalter.

Ambassaden i Dar es Salaam fikk støtte i forbindelse med sluttgjennomgang av samarbeidet med Engineers Registration Board, et samarbeid som bidrar til at flere kvinner gjennomfører tre år med formell sertifisering etter fullførte ingeniørstudier. Ambassaden ønsker å videreføre samarbeidet for fortsatt satsing for å bedre kjønnsbalansen av kvalifiserte ingeniører i Tanzania. Sluttgjennomgangen og dens anbefalinger blir viktig i den sammenheng. Lærdommer fra oppdraget er nyttig både i arbeidet med integrering av likestilling i energiporteføljen og i Norads arbeid med likestilling, høyere utdanning og yrkesopplæring.

Faglige bidrag til ambassaden i Lilongwe dekket hele bredden av utdanningsfeltet. Bidragene omfattet blant annet råd i forbindelse med at ambassaden inngikk avtale med UNICEF om inkluderende utdanning. Å forbedre lærernes kompetanse innen inkluderende opplæring var en viktig komponent. I prosessen overførte Norad relevant kunnskap og forskningsresultater til ambassaden.

Innspill fra Norad til ambassaden i Katmandu bidro til å løfte fokuset på den synkende andelen elever med funksjonsnedsettelse i det halvårlig givermøte med utdanningsmyndighetene om det nasjonale skolesektorprogrammet. Dette vil følges opp av Norad også i neste fase av programmet for å bidra til å sikre at ingen utelates fra tilbud om gratis kvalitetsutdanning. Norad ga juridiske råd ved inngåelse av, og bidro til kvalitetssikring av to flerårige avtaler innen utdanning som ambassaden i Addis Abeba har med Redd Barna og UNICEF. Resultatet ble et tydeligere resultatfokus og en realistisk gjennomføringsplan gitt en utfordrende kontekst i stadig endring og preget av usikkerhet. Rådgivningen rettet seg spesielt mot elementer som var viktige å inkludere i avtaleverket for å kunne etterprøve og måle effekten av tiltaket.

Innenfor styresett har Norad blant annet gitt råd til ambassader knyttet til utvikling av riksrevisjoner i sårbare land. I 2021 omfattet dette et nytt samarbeid om utvikling av riksrevisjonen i Den demokratiske republikken Kongo og råd om videreføring av et tilsvarende prosjekt i Somalia. Prosjektene er basert på et fagfellesamarbeid med andre riksrevisjoner i regionen koordinert av den internasjonale riksrevisjonsorganisasjonen INTOSAI Development Initiative. Samarbeidet i Somalia har medført at riksrevisjonen nå publiserer årlige riksrevisjonsrapporter og har en effektiv samordning av giverstøtte til institusjonen. Norad har i 2021 også hatt løpende rådgivning innenfor offentlig finansforvaltning og skatt til ambassadene i Dar es Salaam, Juba og Katmandu.

Utenriksdepartementet

I tillegg til større oppdrag gitt i tildelingsbrev, leverer Norad løpende faglig rådgivning til departementet. Omfanget av bestillinger samlet sett overstiger Norads kapasitet. Vi prioriterer bestillingene ut fra en vurdering av vesentlighet og risiko. Størrelsen på tiltak og satsinger, norske politiske prioriteringer, og muligheten for påvirkning er sentrale vurderingskriterier.

Norads råd til departementet kan ofte spores til beslutninger og vedtak i multilaterale fora, selv om erfaringene varierer noe. Norad bidro med helhetlige faglige innspill i IDA 20-forhandlingene, hvor leveransen dekket områder som klima og energi, nasjonal ressursmobilisering, gjeldstransparens, og kvinners rettigheter, som i sin tur påvirket det endelige resultatet. Videre gjorde vi en samlet bistands- og forvaltningsfaglig vurdering av multilaterale satsinger etter den internasjonale tilbaketrekingen fra Afghanistan. Slik kunne Norge på en informert måte handle raskt samtidig som risikoene i en krevende kontekst reduseres. Norads spissfaglige resultatekspertise ble benyttet i midtveisgjennomgangen av Afrikabankens resultatrammeverk for perioden 2016-2021.

Norad la ned betydelig arbeid i forberedelsen av konsultasjoner og forhandlinger som ledet opp til vedtakene av nye fireårige strategiske planer for UNDP, UNICEF, UNFPA og UN Women. Norad leverte vurderinger til utviklingen av strategiene, tilhørende resultatrammeverk og til endringer i organisasjonenes forretningsmodeller. Innspillene fra Norad er synlige i mandatene til styrebehandlingene og mange av Norads medarbeidere var aktive deltakere og støttespillere for UD i uformelle og formelle forhandlinger.

Juridisk, resultat- og forvaltningsfaglig rådgivning

Norad har i 2021 prioritert arbeidet med å etablere nye avtalemaler med utvalgte FN organisasjoner. En omforent avtalemal med henholdsvis International Organization for Migration (IOM) og United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) ble ferdigstilt annet halvår. Dette vil forenkle forhandling av tilskuddsavtaler mellom organisasjonene og Norad, UD og Justisdepartementet. I tillegg er det påbegynt forhandlinger med Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) som forventes ferdigstilt i løpet av 2022.

Norad har samarbeidet tett med UD i forhandlingene med FN og bidratt til utarbeidelse av en klausul vedrørende seksuelle overgrep og trakassering som kan inkluderes i alle avtaler med FN. Dette for å bidra til å forebygge seksuelle overgrep og trakassering i våre prosjekter, sikre at varsler blir håndtert på en forsvarlig måte samt sikre at FN melder fra om slike hendelser.

To digitale grunnkurs/webinarer i tilskuddsforvaltning ble gjennomført. Norad har prioritert å videreutvikle et frittstående digitalt grunnkurs. Fokuset har vært på å utvikle en digital masterversjon av kurset som deltakere kan gå igjennom på egenhånd, kombinert med live webinarer for å diskutere konkrete spørsmål. Dette vil gi brukerne økt fleksibilitet og lettere tilgang på kursmaterialet, og mindre tid på kursforberedelser. I 2022 ønsker Norad å profesjonalisere kurset videre.

For å sikre best mulig effekt av bistanden, arbeidet Norad også i 2021 for å bedre etatens og utenriktjenestens vurderinger av partnernes budsjett, resultat og risikostyring, regnskap, revisjon og økonomisystemer, inkludert styringen av fond. Dette omfattet rådgivning på enkeltavtalenivå og forbedring av forvaltningssystemene. Norad bidro med kvalitetssikring og videreutvikling i MOPANs metodegruppe.

Statistikkarbeidet

Norad sammenstilte og kvalitetssikret offisiell norsk bistandsstatistikk for 2021. Statistikken ble publisert og lansert i mai, under arrangementet 'Tall som teller', med blant annet utviklingsministeren, klima- og miljøministeren og Norads direktør som innledere.

Bistandsstatistikken ble rapportert til OECDs Utviklingskomité (DAC). På OECD DACs 'Ranking of DAC Members' DAC and CRS reporting in 2020 on 2019 flows' ble Norge rangert på tredjeplass. Den overordnede vurderingen er at vi leverer komplette og nøyaktige data for norsk ODA innen tidsfristen.

I desember ble leder av Norads seksjon for statistikk og analyse valgt til leder av Working Party on Development Finance Statistics (WP-STAT) og overtar vervet fra juli 2022. Arbeidet i 2021 har blant annet omfattet tre WP-STAT-møter. Vi har samarbeidet med UD om arbeidet i både WP-STAT og DAC. Norad har deltatt i arbeidet til TOSSD Task Force og IAEG-SDG Working Group on Measurement of Development Support (WG MDS). Dette er to internasjonale arbeidsgrupper som ser på hvordan internasjonale pengestrømmer til støtte for bærekraftig utvikling blir rapportert og overvåket.

Det var betydelig, og løpende etterspørsel etter oversikter over og analyse av norsk og internasjonal bistand. Dette ble produsert gjennom året både til eksternt bruk og som grunnlag for rådgivning og beslutninger i UD og Norad.

3.4. Utvikle og drifte forvaltningssystemene for bistand

Grant Management Assistant

Norad videreførte arbeidet med drift og teknisk oppfølging av Grant Management Assistant (GMA) i 2021. Videre ble utviklingen av faglig innhold i GMA prioritert for å tilrettelegge for god tilskuddsforvaltning i Norad og utenriktjenesten. Arbeidet hadde bakgrunn i en bestillingsliste fra UD for utarbeidelse av nye eller forbedrede veiledningstekster, oppfølging av en brukerundersøkelse, samt avdekte behov for oppdateringer. Arbeidet forutsatte helhetsvurderinger opp mot andre digitale systemer som Tilskuddsportalen.

I løpet av 2021 ble det blant annet lansert verktøy for partnervurderinger, endringer i forvaltningsregime III, oppdatert veiledning for vurdering av budsjett og resultat- og risikostyring, og om anskaffelser i tilknytning til tilskudd.

Resultatportalen

Bistandsresultater.no ble lansert i desember 2020. I 2021 ble statistikkinformasjonen i portalen forbedret, blant annet med ytterlige muligheter for uttrekk og deling av data. Dette førte til at statistikkdatabasen på norad.no kunne legges ned.

Norges fullstendige bistandsstatistikk formidles nå bare på Bistandsresultater.no. Som et resultat har vi fått det samlede trafikkbilde for bistandsstatistikk igjen, og i 2021 ble portalen besøkt av 11 800 brukere.

Det var ikke mulig å prioritere videre utvikling eller innholdsproduksjon innenfor tildelt budsjett og prioriteringer, så innholdsproduksjonen i 2021 ble liggende på et lavt nivå. Det ble publisert en ny tematisk resultatrapport, fire nye resultathistorier og tolv nye resultatvurderinger.

En anonymisering av sensitiv informasjon om partnere og prosjekter i Afghanistan ble gjennomført i 2021, etter at portalen i en periode ble tatt ned for å ivareta sikkerheten til bistandsmottakere og partnere.

Tilskuddsportalen

Arbeidet med å utvikle og drifte Tilskuddsportalen, et felles digitalt verktøy for søkere og saksbehandlere og ledere i Norad, UD og ambassadene fortsatte i 2021. Målet er en effektiv, kvalitativt god og dokumentert tilskuddsforvaltning. Elleve utlysninger ble håndtert i Tilskuddsportalen, samme antall som i 2020. Totalt ble det mottatt i overkant av 100 søknader, noe som er en betydelig nedgang fra 2020, da flere store ordninger ble utlyst.

Funksjonalitet for avtaleinngåelse og oppfølging var tilnærmet ferdig utviklet ved utgangen av 2021. Det ble i løpet av året utviklet en prototype for forvaltning av Regime II (støtte til organisasjoner og ikke prosjekter) samt en basisstruktur for økonomi, for å kunne implementere støtte for utbetalingsplaner og utbetaling. I den videre utviklingen av portalen ser vi behov for å styrke brukerinvolvering og -testing, forbedre brukergrensesnitt, samt sikre fleksibilitet i forvaltningsløpene i portalen.

3.5. Dele norsk kompetanse med utviklingsland gjennom bruk av norske fagmiljø

2021 var Kunnskapsbankens tredje år i Norad. Også dette året har Norad arbeidet med utviklingsoppgaver parallelt med arbeidet for å samordne og styrke det faglige samarbeidet gjennom kunnskapsprogrammene. Arbeidet under de enkelte kunnskapsprogrammene er omtalt under kap. 2 'Delegerte tilskuddsmidler', Kap. 161, post 72 *Kunnskapsbanken og faglig samarbeid*.

Kunnskapsbankens strategi fra 2020 definerer felles langsiktige mål for Kunnskapsbanken og tre strategiske områder: resultater i samarbeidsland; arenaer for læring og samarbeid; og standardisering og forenkling. Nedenfor beskrives hva som er gjort for å styrke oppgaven med å dele norsk kompetanse med utviklingsland gjennom bruk av norske fagmiljøer.

For å fremme resultater og mer strategisk samordning av kunnskapsprogrammene på landnivå ble det holdt flere digitale landmøter og seminarer om hovedsamarbeidslandene for Kunnskapsbanken der målet var å utveksle informasjon inkludert oppdatering fra ambassadene, og bedre koordinering der de ulike programmene samlet gir mer effektive bidrag til nasjonale prioriteringer.

Flere møteplasser ble arrangert for å fremme samarbeid og læring på tvers av kunnskapsprogram. Norske institusjoner som inngår i Kunnskapsbanken er hovedmålgruppen. I 2021 ble det gjennomført ni webinarer, om metoder og tilnærminger til institusjonssamarbeid, om tverrgående hensyn og interkulturell kommunikasjon. Webinarene og møteplassene er ofte etterspurte, har god deltakelse, og bidrar til erfaringsutveksling. Det ble også organisert en møteplass om og for sivilsamfunnsorganisasjoner, i tillegg til eksisterende møteplasser for strategisk og faglig dialog mellom de norske offentlige institusjonene som inngår i Kunnskapsbanken ('myndighetsforum' og 'topplederforum'). Norad utarbeidet en rapport om hva Kunnskapsbanken kan lære av forskning om kunnskapssamarbeid og institusjonsutvikling.

Forenkling av forvaltningen av kunnskapsprogrammene har vært en hovedprioritering siden Kunnskapsbanken ble etablert. I 2021 ble det arbeidet med å finne fram til en forenklet forvaltningsmodell for samarbeidet med de norske statlige aktørene. Arbeidet ledet til en konklusjon i januar 2022 som følges

opp med utvikling av prosedyrebeskrivelser med tydelige roller og ansvar, avtalemaler, veiledninger og annet i løpet av første halvdel av 2022.

For å sikre større bredde i utlysningene over tid, og knytte programmene tettere sammen, tar Norad sikte på felles utlysninger på støtte til sivilt samfunn for kunnskapsprogrammene. I 2021 ble det prioritert en fellesutlysning for hav, fisk og mat fra havet.

Kunnskapsbanken har hatt samtaler med sekretariatet for myndighetssamarbeid i Sida og Danida i 2021, og vurderer det som interessant å følge opp videre dialog om erfaringer med å ta i bruk kunnskap og nordiske erfaringer for å styrke offentlig sektors kompetanse i samarbeidsland.

3.6. *Initiere og gjennomføre uavhengige evalueringer*

I 2021 har Avdeling for evaluering fortsatt arbeidet med å fremme læring, diskusjon og bruk av kunnskap fra evalueringer, i tråd med evalueringsprogrammene som ble lansert henholdsvis i mars 2020 og august 2021. I løpet av 2021 ble fem evalueringer og studier ferdigstilt. En evaluering vurderte kvaliteten på gjennomganger (også kalt desentraliserte evalueringer). Slike gjennomganger utarbeides som del av bistandsadministrasjonen og skal gi viktig dybdekunnskap om norskfinansierte bistandsprosjekter- og programmer. Evalueringen ble presentert på et åpent seminar.

Avdelingen lanserte også en kartlegging av den norske innsatsen for å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne i bistandsarbeidet og en evaluering av Norges internasjonale klima- og skoginitiativs støtte til privat sektor-initiativer for bevaring av regnskogen i perioden 2008-2019. Nærmere omtale av evaluering av tiltak innen klima, miljø og skog under punkt 4.4.

I samarbeid med kontoret til FNs generalsekretær igangsatt avdelingen en følgeevaluering av arbeidet til FN-fondet *UN COVID-19 Response and Recovery Multi-Partner Trust Fund*, som ble opprettet etter norsk initiativ i mars 2020. Forstudien *'Early Lessons and Evaluability of the UN COVID-19 Response and Recovery MPTF'* er første leveranse i dette arbeidet og ble lansert i oktober 2021.

For å bidra til å styrke den evalueringsfaglige kompetansen til samarbeidspartnere i sør hadde avdelingen også i 2021 faglig samarbeid med flernasjonale organisasjoner og evalueringsfaglige miljøer. Avdelingen samarbeidet med FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling, den frivillige organisasjonen *Better Evaluation* og *Det globale miljøfondet*.

Evalueringsavdelingens årsrapport for 2020/2021, 'Kunnskap i en krisetid', oppsummerer de viktigste lærdommene fra avdelingens arbeid i denne perioden som følger:

- Beslutningsgrunnlaget i norsk bistand må bli bedre. Norsk utviklingssamarbeid er risikovillig, fleksibelt og klarer å reagere raskt. Dette er positivt i mange situasjoner, men gir samtidig utfordringer når det gjelder å sikre et godt beslutningsgrunnlag.
- Norsk utviklingssamarbeid må styrke evnen til å samle inn data, analysere og evaluere underveis for å bedre mål- og resultatstyringen.
- Norsk bistandsforvaltning arbeider ikke systematisk nok med land som 'rykker opp' fra lavinntekts- til mellominntektsstatus.

Alle rapporter, oversendelsesnotat samt ferdigstilte oppfølgingsplaner og rapporter fra departementene finnes på www.norad.no/evaluering. I forbindelse med lansering av evalueringer ble det arrangert seks åpne seminarer/webinarer. Det ble utarbeidet fem nyhetsbrev (EvalNews) fra avdelingen.

3.7. Kommunisere om langsiktig utviklingssamarbeid og resultater

I juni 2021 kom SSB med sin undersøkelse 'Holdning til bistand'. Den viser at ni av ti nordmenn støtter norsk bistand. Dette er en økning fra undersøkelsen i 2017, og på nivå med den høyeste oppslutningen som er registrert i de nesten 50 årene SSB har målt nordmenns holdninger til utviklingssamarbeid. Samtidig er kunnskapen om norsk bistand og norske samarbeidsland lav.

Norad benytter ulike kanaler for å fremme interesse og debatt om utviklingsspørsmål, og for å nå ut med informasjon som bidrar til økt kunnskap om bistandens resultater, norsk utviklingspolitikk og bærekraftsmålene. Pandemien medførte at planlegging og gjennomføring ble utfordrende, men Norad tilpasset kommunikasjonsarbeidet til situasjonen. De fleste arrangementene foregikk digitalt. Det ble gjennomført en omfattende digital kampanje, og arbeidet proaktivt for å spre kunnskap gjennom sosiale medier og redaksjonelle medier.

Høsten 2021 lanserte Norad *informasjonssatsingen [MatEffekten](#)*, en kampanje med mål om å øke kunnskapen i den norske befolkningen om hvordan mat og matsystemer er en nøkkel for at verden sammen skal nå bærekraftsmålene. Fra råvarer og produksjon til videreforedling, distribusjon og fordeling, har mat enorm innvirkning på enkeltmennesker, samfunn, natur og klima.

Gjennom kampanjen samarbeidet vi godt med sivilsamfunnsorganisasjoner, og fikk eksempel-historier fra Kirkens Nødhjelp, Utviklingsfondet og Norges Vel om hvordan mat har effekt langt utover å spise seg mett. Disse skapte grunnlag både for mer dyptpløyende artikler om hvordan lokale og globale matsystemer påvirker blant annet tap av natur og klimagassutslipp, ernæring og arbeidsplasser, men også enklere filmer i digitale kanaler der vi koplet enkeltråvarer til oppnåelsen av konkrete bærekraftsmål - som 'Utdanningsbønne', 'Likestillingsris', 'Finansfisk' og 'Fredsmais'. Se også kap. 4.5. Det ble videre produsert et skoleopplegg sammen med FN-sambandet, som skal lanseres i 2022.

Etter om lag tre måneders kampanjeperiode har nesten en av fire i den norske befolkningen over 18 år fått med seg begrepet MatEffekten som assosieres til arbeid Norad engasjerer seg i. Kampanjesiden var Norads best besøkte side i andre halvår og har hatt over 109 000 besøkende. Kampanjen ble godt mottatt også av fagmiljøet, og ble løftet ut til et internasjonalt publikum av Nobel Peace Prize Forum som brukte konseptet og vår visuelle ramme til sitt [globalt streamede arrangement](#) i desember 2021.

Eksisterende råmateriale til *film* ble gjenbrukt og utnyttet. Digitale hjelpemidler og lokale filmfotografer som kan levere råmaterialer til vår filmproduksjon ute i felt ble også tatt i bruk. Av 13 filmprosjekter i 2021 er den største en serie som ble kalt 'Fakta har makta' der vi gjennom fem filmer presenterer viktige tall og fakta knyttet til fem av de viktigste temaene vi arbeider med nå; klima, helse, økonomi, menneskerettigheter og globalt samarbeid. Kampanjen gikk på Facebook. Videoene ble vist en halv million ganger og fikk gode tilbakemeldinger.

Norad gjennomførte omlag 50 ulike *arrangementer* i 2021. Året startet med heldigital Norad-konferanse med 750 seere der vi stilte spørsmålet 'Går vi mot en framtid med mer samarbeid eller mer alenegang? Hva skal til for å nå bærekraftsmålene innen 2030, og er vi egentlig på rett vei?'. Vel 600 personer fulgte den digitale sendingen av 'Tall som teller', en presentasjon av bistandstall for 2020, arrangert i april 2021. Under Arendalsuka samarbeidet vi med Norec om eventet 'En verden i dramatisk endring: klarer bistanden å omstille seg?'. På økonomifestivalen Kåånomics inviterte Norad til to arrangementer.

Norad ble nevnt i 1 257 redaksjonelle oppslag i *norske medier* i 2021. Dette er 109 flere enn i 2020. Talspersoner fra Norad uttalte seg i 327 oppslag. Det var spesielt bred pressedekning rundt utspill fra Norads direktør om vaksineulikheter, SSB-undersøkelsen 'Holdning til bistand', Norads nye strategi, Norad-konferansen og noen kritiske saker om misbruk av bistandsmidler. 29 av oppslagene er kronikker/meningsinnlegg.

Sammenlignet med 2020 viste norad.no en økning på 1,85 prosent brukere, samtidig som antall besøk ble redusert. I 2021 ble statistikkportalen på norad.no flyttet til resultater.norad.no. Det var ingen store, internasjonale utlysninger. Det kan forklare noe av årsaken til færre besøk. Resultatportalen har stigende brukertall etter lanseringen i 2020, med 11 800 brukere i 2021. Samtidig var den lukket i to måneder høsten 2021, hvilket kan ha redusert antall besøkende.

Norad bruker sosiale medier målrettet for å nå nye målgrupper. Vi har særlig satset på LinkedIn for å nå blant annet akademia og næringslivet, og fikk i 2021 en økning der på 53 prosent. På samme måte brukte vi Snapchat og Instagram for å nå unge voksne med kampanjer i sosiale medier. På Youtube økte antall abonnenter på Norads kanal. Den mest populære videoen i 2021 er *Mateffekten: Mais* med 131 000 avspillinger.

4. Klima- og skogsatsingen

Norad skal i henhold til Tildelingsbrev 2021 fra KLD bidra til å nå Klima- og skoginitiativets (KOS) mål slik de er beskrevet i Prop. 1 S (2020-2021). Norad har et særlig ansvar for å sikre at Klima- og skoginitiativets innsats bidrar til bærekraftig utvikling i landene som Norad er involvert i under initiativet.

Norad har videre et særskilt ansvar for de bilaterale partnerskapene med Peru og Guyana, innsatsen i Sentral-Afrika gjennom Central African Forest Initiative (CAFI), støtten til sivilt samfunnsorganisasjoner og multilaterale innsatser som FNs skogprogram UN-REDD, samt et utvalg avtaler av strategisk betydning for den overordnede KOS-porteføljen.

I porteføljen samarbeides det med et bredt utvalg partnere for å iverksette avtaler. I tabellen under følger en oversikt over budsjettfordelingen på ulike porteføljer/ partnerskapstyper i 2021, samt omdisponeringer og tillegg gjennom året.

Formål/satsing	Tildelingsbrev 2021	Supplerende tildelingsbrev og omdisponeringer	Beskrivelse
Bilaterale partnerskap	100 000 000	91 678 000	Bilaterale partnerskap med Guyana og Peru.
Multilaterale partnerskap	600 000 000	783 847 000	Central African Forest Initiative (CAFI), UN-REDD. Økt behov i løpet av året som følge av ny global avtale med UN-REDD og ny intensjonsavtale mellom CAFI og DR Kongo og resultatbasert utbetaling til Gabon.
Tilskudd til sivilt samfunnsorganisasjoner	400 000 000	378 847 000	Tilskuddsavtaler med sivilt samfunnsorganisasjoner. 39 nye avtaler inngått i 2021.
Strategiske partnerskap	200 000 000	193 925 000	Omfatter bl. a avtaler innenfor strategisk kommunikasjon (Mongabay, BBC Media Action), kunnskapsproduksjon (CIFOR), kjernestøtte til Global Green Growth Institute (GGGI), og samarbeid med Koalisjonen for Regnskogland, The Governor's Climate and Forest Task Force og IDH.
Oslo Tropical Forest Forum	2 500 000	1 203 000	
Total	1 302 500 000	1 449 500 000	

4.1. Bidrag til bærekraftig utvikling og bærekraftsmålene

Klima- og skoginitiativet arbeider i mange av sine programmer på policynivå, med nasjonale systemer og med etablering av finansieringsordninger som forvaltes av egne styringsorganer. Den viktigste innsatsen for å sikre bærekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon ligger i design av mekanismene og politikken som skal føres, samt kapasitetsbyggingstiltak hos partnere for å sikre bærekraft i systemene som etableres. Partnerne rapporterer om resultater i form av vedtatt politikk og godkjenning av systemer for sosiale og miljømessige sikringsmekanismer og prosesser.

Det er viktig å sikre levekår for de som lever i og av skogen samtidig som skogen bevares. De som lever i skogen er ofte de beste beskytterne, siden deres levekår er avhengig av en bærekraftig skogforvaltning. Det innebærer at effektiv og skogvennlig landbruksproduksjon og arealplanlegging ofte er bedre virkemidler enn vern.

Tiltak for å sikre en rettferdig fordeling av gevinstene fra tiltak for mer bærekraftig arealbruk og endrede produksjonsmønstre, er inkludert i de fleste av programmene. Dette omfatter blant annet klargjøring av landrettigheter for urfolk og lokalsamfunn, deltakende arealplanleggingsprosesser, felles skogforvaltnings-

regimer, forbedrede jordbruksteknikker og forsyningskjeder for småbønder, samt tiltak som bedrer styresett og reduserer korrupsjon.

Store deler av sivilsamfunnsporteføljen er rettet mot å styrke urfolks og andre skogavhengige folks rettigheter, støtte småskala bønder med bærekraftig matproduksjon og styrke sivilsamfunnsaktører som arbeider for en bærekraftig utvikling i sine land.

Norad søker i hele sin portefølje å skape en balanse i tiltakene slik at de bidrar til både skogbevaring, bærekraftig utvikling og fattigdomsreduksjon. Dette er utfordrende og fordrer ofte langsiktige investeringer.

De fire tverrgående hensynene menneskerettigheter, likestilling, klima og miljø og anti-korrupsjon blir fulgt opp gjennom hele prosjektsyklusen, fra vurdering av søknad til avtaleforpliktelser, oppfølging og avslutning. Risiko for negative konsekvenser for noen av hensynene blir identifisert tidlig. Partnerne må planlegge for avbøtende tiltak dersom risikoen anses å være betydelig, enten for måloppnåelse eller for ivaretagelse av det tverrgående hensynet.

Avtalene Norad forvalter støtter bredt opp under bærekraftsmålene. Foruten at de i sin helhet bidrar til bærekraftsmålene 15 - livet på land og 13 - stoppe klimaendringene, støtter de også særlig oppunder målene 1 - utrydde fattigdom, 2 - kampen mot sult, 7 - ren energi og 12 - ansvarlig forbruk og produksjon.

4.2. Utvalgte overordnede resultater

Detaljert beskrivelse av resultater og hvordan Norads klima- og skogportefølje bidrar til bærekraftig utvikling er integrert i rapporteringen mot KOS' strategiske rammeverk framkommer i vedlegg til årsrapporten.

Gabon første afrikanske land som mottar resultatbasert betaling for redusert avskoging og skogforringelse

Som første land i Afrika mottok Gabon i 2021 gjennom CAFI, en resultatbasert utbetaling for reduserte utslipp fra avskoging og skogforringelse på USD 17 mill. Utbetalingen ble gitt basert på utslippsreduksjoner i 2016 og 2017, sammenlignet med utslippstall fra perioden 2006-2015. Gabon hadde i denne perioden redusert utslipp med 5,2 mill. tonn CO₂ fra avskoging og skogforringelse.

Gabon utarbeidet i 2020 en investeringsplan for bruken av resultatbaserte utbetalinger. Norad har gjennom styrearbeidet i CAFI vært i tett dialog med Gabon om utformingen av planen, blant annet for å sikre at målene knyttet til bærekraftig utvikling har en tydelig plass. Gabon har i løpet av 2021 arbeidet med å utforme konkrete prosjekter basert på denne investeringsplanen.

Ny ambisiøs intensjonsavtale mellom CAFI og Den demokratiske republikken Kongo

Ny intensjonsavtale for Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo) (2021-2031) ble godkjent av CAFIs styre i november 2021. Avtalen ble signert av president Felix Tshisekedi og Storbritannias statsminister Boris Johnson signerte på vegne av CAFIs styre. I tråd med Glasgow-deklarasjonen forplikter DR Kongo seg til stoppe og reversere tap av skog og landdegradering, samt sørge for bærekraftig utvikling og inkluderende rural transformasjon innen 2031. Videre forplikter DR Kongo seg til å stabilisere og redusere årlig tap av skogdekke, og kompensere for tap av skogdekke gjennom naturlig regenerering, skogplanting, og agroskogbruk.

Konkret skisserer intensjonsavtalen milepæler relatert til policy, politikkutvikling og programnivå som skal nås innen 2030 innen åtte tematiske områder: arealplanlegging, energi, landbruk, skog, landrettigheter,

gruvedrift og hydrokarbonstandarder, demografi, styresett og ressursmobilisering. Giversiden har forpliktet totalt USD 500 mill. til å støtte implementeringen av avtalen i de første fem årene. Intensjonsavtalen legges til grunn i nytt programrammeverk som er under utvikling i DR Kongo. Ny utlysning vil komme i løpet av første kvartal 2022.

Resultatbaserte utbetalinger til Guyana bidrar til solkraftutbygging og flomsikring

80 prosent av Guyana er dekket av skog, og landet har lav avskoging. Pr. 2020 var avskogingen 10,232 hektar, en avskogingsrate på 0,057 prosent. Dette er lavere enn året før. Tredjepartsverifiseringen av tallene er forsinket grunnet pandemien, men vil gjennomføres i 2022.

Norge inngikk i 2009 en avtale om resultatbaserte utbetalinger dersom Guyana holdt sin lave avskogingsrate og forpliktet seg til en bærekraftig økonomisk utvikling der energiforsyningen baseres på fornybar energi. Resultatutbetalingene kanaliseres gjennom Guyana REDD+ Investment Fund (GRIF). I 2019 betalte Norad ut resterende 430 mill. kroner av avtalen som var på maksimalt 1,5 mrd. kroner. Guyana skal investere midlene i prosjekter som bidrar til klimatilpasning og lavutslippsutvikling i tråd med landets planverk.

Guyana ble rammet hardt av covid-19-pandemien også i 2021. Det er fortsatt forsinkelser knyttet til å starte nye GRIF-prosjekter, og det er forsinkelser i eksisterende prosjekter. Likevel var det større framgang i GRIF porteføljen i 2021 enn foregående år. Norge har signert et nytt forprosjekt med Den interamerikanske utviklingsbanken (IDB) som skal gjøre de nødvendige forberedelser og studier for opprettelsen av flere solkraftverk i Guyana med en samlet kapasitet på om lag 35 MW.

Økt vannstand grunnet klimaendringer er et stort problem i Guyana. Den store flommen våren 2020 har blitt kategorisert som en av de mest ødeleggende katastrofene landet har opplevd. Guyana planlegger i nasjonalt budsjett 2022 å bruke store deler av de resterende GRIF-midlene på klimatilpasning og flomsikringstiltak.

Felleserklæringen med Peru forlenget med utvidet givergruppe

Norge og Peru inngikk sammen med Tyskland i 2014 en felleserklæring på inntil 1,8 mrd. kroner for perioden 2015-2020 for å redusere avskogingen i Peru. 1,5 mrd. kroner var forbeholdt betaling for verifiserte utslippsreduksjoner. I mai 2021 ble avtalen forlenget fram til 2025. Addendumet ble også signert av Storbritannia, med USAID som observatør.

Addendumet slår fast at Peru skal starte registreringsprosessen til 'The Architecture for REDD+ Transactions' (ART) som utsteder høykvalitets utslippsreduksjoner basert på standarden 'The REDD+ Environmental Excellence Standard' (TREES). Peru skulle videre etablere en REDD+-finansieringsmekanisme innen utgangen av 2021. Begge prosessene er i gang, men etableringen av finansieringsmekanismen er noe forsinket. I desember 2021 godkjente ART-sekretariatet Perus TREES-konseptnotat. Dette er et viktig skritt for at Peru kan oppnå verifiserte utslippsreduksjoner og tilgang til resultatbaserte utbetalinger. Norge og Peru har startet samarbeidet om etableringen av REDD+ finansieringsmekanismen som skal kanalisere utbetalinger fra REDD+.

På tampen av 2020 presenterte Peru nye og mer ambisiøse mål under Parisavtalen, justert opp fra 30 til 40 prosent reduksjon av landets klimagassutslipp. Avskogingen i Peru gikk opp i 2019 og 2020. Partnerskapet er ennå ikke i fase 3 der Norge skal betale for utslippsreduksjoner.

4.3. Effektiv forvaltning og rådgivning

Norad forvalter avtaler basert på risikostyring, resultatstyring og samfunnsøkonomisk effektivitet og har søkt å samordne ressursene best mulig med ressurser ved ambassadene og i departementet.

Etablering og videreutvikling av finansieringsmekanismer for REDD+

Klima- og skoginitiativet arbeider i mange av sine partnerskap med internasjonale og nasjonale finansieringsmekanismer som kanal både for investeringsbaserte og resultatbaserte betalinger. Norad har over lang tid bidratt med råd for å sikre solide juridiske og forvaltningsmessige oppsett og sikre et tydelig fokus på bærekraftig utvikling og sosiale sikrings-mekanismer i designet av mekanismene. I 2021 har Norad særlig prioritert arbeid med det nasjonale REDD+ fondet i Peru, CAFI og Emergent, samt det nasjonale klimafondet i Indonesia fram til intensjonsavtalen mellom Norge og Indonesia ble terminert.

Peru skal i henhold til felleserklæringen signert med Norge, Tyskland og Storbritannia etablere en nasjonal finansieringsmekanisme for REDD+. Norad har det siste året arbeidet tett med peruanske myndigheter med veiledning og innspill til utarbeidelsen av mekanismens styringsdokumenter. Det ble gjennomført en grundig partnervurdering av organisasjonen Profonampe som er utpekt av peruanske myndigheter som forvaltningsenhet for finansieringsmekanismen.

Basert på anbefalinger i en midtveisevaluering av CAFI har det fra og med 2021 blitt gitt direkte tilgang til finansiering fra fondet for internasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner. Dette ble blant annet gjort for å sikre et større utvalg av implementerende partnere og mer kostnadseffektiv bruk av midler ved at fordyrende mellomledd i enkelte tilfeller kan kuttes. Et betydelig arbeid ble lagt ned i juridisk og forvaltningsfaglig kvalitetssikring av fondets prosedyrer, systemer for akkreditering, vurdering av sikringsmekanismer og i utformingen av avtalemalen som gjelder for internasjonale organisasjoner. Malen er nå tatt i bruk som standard mal for alle ikke-FN-organisasjoner som inngår avtale om tilskudd med Multi-Partner Trustfund Office (MPTFO).

Norge, sammen med Storbritannia, USA og en rekke store private selskap lanserte i 2021 koalisjonen Lowering Emissions by Accelerating Forest Finance (LEAF). Koalisjonen lovet i første omgang å bidra med minst USD 1 mrd. til å betale for utslippsreduksjoner fra skog. LEAF koordineres av organisasjonen Emergent som opererer som en plattform for kjøp og salg utslippsreduksjoner fra skog, verifisert av den uavhengige Architecture for REDD+ Transaction (ART). Norad har i løpet av året bidratt med omfattende rådgivning knyttet til det juridiske og forvaltningsmessige oppsettet for Emergents arbeid med disse transaksjonene.

Løpende rådgivning og kvalitetssikring

Norad har gjennom året bistått ambassader og KLD med prosjektvurderinger, prosjektevalueringer og juridisk kvalitetssikring av en rekke avtaler. Bistand til ambassaden i Addis Abeba har i tråd med føringene i tildelingsbrevet fra KLD blitt særlig prioritert. Grunnet pandemien har Norad ikke hatt mulighet til å imøtekomme forespørsler om bistand som inkluderer feltbesøk.

Utlysning for sivilt samfunn har resultert i 39 nye avtaler

Norad inngikk i 2021 avtaler med 39 sivilsamfunns partnere for en ny femårsperiode etter å ha mottatt 358 søknader i forbindelse med utlysning året før. Det var stor konkurranse innen fire av utlysningens kategorier; urfolk og skogavhengige befolkningers rettigheter, avskogingsfrie forsyningskjeder og finansmarkeder, redusert skogkriminalitet og global oppslutning. En opprinnelig femte kategori,

banebrytende idéer for redusert avskoging, hadde færre søkere og søknadene ble besluttet inkludert under kategorien global oppslutning.

I tildelingen har Norad lyktes i å øke antall nasjonale mottakerorganisasjoner sammenlignet med tidligere år, ikke minst i Brasil. Også innsatsen i Sentral-Afrika ble styrket sammenlignet med tidligere perioder. Kategorien for urfolk og skogavhengige befolkningers rettigheter utgjør den største andelen av budsjettet med en samlet ramme på 640 mill. kroner og utgjør en viktig andel av Norges bidrag inn i Urfolksløftet som ble lansert under COP 26 i Glasgow.

I fravær av fysiske partnerseminarer i skoglandene arrangerte Norad en digital kick-off for å markere oppstarten av ny avtaleperiode med til sammen cirka 200 deltakere. Webinarene ble innledet av Norads direktør, etterfulgt av et panel med representanter fra KLD og Norad med fokus på sivilsamfunnets betydning for KOS. Avslutningsvis ble det fokusert på åpenhet og anti-korrupsjon med innledninger fra leder for Norads internrevisjon, samt representanter for norske sivilsamfunnsorganisasjoners anti-korrupsjonsnettverk. Basert på tilbakemeldinger fra partnerorganisasjoner ser vi at webinarne lyktes å skape en større forståelse blant tilskuddsmottakerne for den større konteksten prosjektene foregår i og øke bevisstheten om viktigheten av gode forvaltningsrutiner.

4.4. Evaluering

Norad arbeider etter evalueringsprogrammet som ble lansert i august 2021. Evaluering av Klima- og skoginitiativets (KOS) støtte til privat sektor ble lansert i mars 2021. Formålet med evalueringen var å vurdere strategisk tilnærming, måloppnåelse og relevans knyttet til KOS' støtte til prosjekter med en privat sektor-komponent. I 2021 ble en evaluering av KOS' støtte til sivilsamfunnsorganisasjoner initiert. Første steg i arbeidet var å igangsette en litteraturstudie og en porteføljeanalyse. Studiene vil danne bakteppet for evalueringen som igangsettes i 2022 med forventet ferdigstilling i 2023. Evalueringen vil se på effektene av sivilsamfunnsstøtten opp mot KOS' målsettinger.

Avdeling for evaluering har siden 2017 hatt en partnerskapsavtale med det uavhengige evalueringskontoret i Det globale miljøfondet (GEF), finansiert av UD. Gjennom samarbeidet har avdelingen blant annet delfinansiert evalueringer og studier som omfatter tematikk som også kan være relevant for KLD. I 2021 inkluderte dette en evaluering av miljøfondets støtte til sårbare og konfliktrammede områder, en evaluering av miljøfondets støtte til bekjempelse av avskoging, forørkning og tap av artsmangfold i de minst utviklede landene, og en evaluering av fondets tiltak i internasjonale farvann.

4.5. Synliggjøring av resultater og kommunikasjon

Å rapportere om resultater fra Klima- og skoginitiativet inngår i Norads oppdrag.

Norad produserte i løpet av 2021 flere filmer basert på tidligere opptak og nye opptak i Norge. Den viktigste var en serie om regnskogens voktere, produsert og kjørt som en KOS-kampanje i sosiale medier i forbindelse med verdens skogdag. Videoene hadde over 300 000 visninger, mye engasjement og mange delinger.

Bærekraftsmålkampanjen 2021 fokuserte på sammenhengen mellom mat og bærekraft, og fikk navnet [MatEffekten](#). Her ble flere resultater fra klimatilpasset landbruk løftet fram, og filmmateriale fra blant annet skoglandbruk i brasiliansk Amazonas brukt for å vise eksempler av skogvennlig landbruk. Norad deltok aktivt under Verdens naturvernunions kongress hvor Norad også holdt et eget sidearrangement med

fokus på betydningen av den afrikanske regnskogen. Det norske samarbeidet med Gabon gjennom CAFI ble benyttet som case. Arrangementet lyktes godt med å vise fram de gode resultatene i samarbeidet, herunder den første resultatbaserte utbetalingen til et afrikansk land for reduserte utslipp fra avskoging og skogferringelse. I tillegg til Norads direktør deltok Global Environmental Facilitys direktør og biodiversitetsdirektøren i Gabons miljødepartement i en panelsamtale. Seminaret ble rammet inn av fire filmer fra Gabon, som er produsert av Norad. Kongressen fikk god pressedekning i Norge med bruk av materiale og innspill fra Norad.

Oslo Tropical Forest Forum (OTFF) måtte utsettes igjen, til 2022. Arbeidet med å utvikle programmet for konferansen startet opp. Det ble i 2021 arrangert tre webinarer som alle hadde mellom 220 og 280 deltakere. Opptak er tilgjengelig på Youtube.

- Urfolks løsninger som del av 'New Deal for Nature og Nature Based Solutions' ble satt på agendaen i samarbeid med Regnskogfondet . Webinarer tok blant annet utgangspunkt i Regnskogfondets rapport 'Falling Short' som har analysert finansieringssituasjonen for urfolk. Norad aktive pressearbeid i forbindelse med webinarer resulterte i en omfattende og bilderik rapportasje på VG.no og i VGTV, VGs Snap-nyheter mm. [Ny rapport: Har mistet to tredjedeler av verdens tropiske regnskog – VG.](#)
- Det ble invitert til presentasjon av KLDs satellittprogram som tilbyr gratis høyresolusjon satellittbilder for å overvåke tropisk avskoging i samarbeid med KOS-partnerne KSAT, Planet og Airbus.
- Sammen med Amsterdam Declarations Partnership og Noradpartner TRASE inviterte OTFF i juni til et webinar med tittelen 'Hvordan kan tiltak på etterspørselssiden forbedre inkluderende styring av avskogingsfrie forsyningskjeder?'

5. Større oppdrag fra Utenriksdepartementet

Norad mottok 17 særlige oppdrag i tildelingsbrev fra UD. Disse omfattet delvis kunnskapsproduksjon, delvis rapportering på forbruk på budsjettpost og/eller tema og enkelte løpende rådgivningsoppdrag. Oppdrag er gjennomført i tråd med mottatt bestilling, eller er i prosess.

Vi gir nedenfor en kort oppsummering av enkelte av oppdragene, og supplerer med oversikt over øvrige oppdrag som ble levert.

Oppdrag nr. 3-2021 og 4-2021 - havsatsingen

I tråd med oppdrag 3 utarbeidet Norad en rapport med oversikt over de norske utviklingsinnsatsen på hav. Rapporten 'Making Waves: Norway's support for a sustainable ocean' gir et overblikk over den totale havbistanden, nye initiativ og partnerskap som er inngått. Rapporten er brukt aktivt i kommunikasjon av havbistanden. Norad arrangerte også et faglig møte på havområdet, med bred deltakelse fra både UD og Norad, inkludert de to statssekretærene i UD, assisterende utenriksråd, Norads direktør med flere. Norad ga en presentasjon av havbistanden, utvikling over de siste årene, og mulige satsingsområder og alternativer for havsatsingen videre.

I henhold til oppdrag 4 leverte Norad en utredning om økt mobilisering av privat finansiering til havbistanden. Hovedanbefalingene var blant annet å gjennomføre en utlysning rettet mot havpanelets koalisjon 1000 Ocean Startups, å videreutvikle eksisterende støtteordning for næringsutvikling og å sette opp et garantiinstrument som er tilpasset investeringer på havnæringer.

Oppdrag nr. 6-2021: Oppfølging av evaluering av Norges anti-korrupsjonsinnsats

En veileder for Norads arbeid med korrupsjon gjennom ulike sektorinnsatser er under utarbeidelse og forventes slutført første halvår 2022. Veilederen bygger på flere av anbefalingene i evalueringsrapporten, inkludert praktiske grep for forvaltning og oppfølgingen av multilaterale institusjoner og fond og opplæring.

Norad deltok i arbeidsgruppen for praktisering av nulltoleranse for økonomiske misligheter som ble ledet av UD.

Oppdrag nr. 8-2021: Gjennomgang av Kunnskapsbanken

Norad leverte i mars sitt svar på oppdraget om å gi innspill med sikte på å videreutvikle en effektiv, strømlinjeformet og tydelig organisering, budsjettering og forvaltning av faglig samarbeid. Innspillet omfattet forslag knyttet blant annet til tydeligere profilering, forenklet styring, en enklere forvaltningsmodell, mer samlet finansiering og mer samordnet innsats på landnivå.

Oppdrag nr. 13-2021: Resultatrammeverk for gjennomføring av strategien mot skadelige skikker 2019-2023

Oppdraget om å levere opplegg for resultatmåling av Strategi mot skadelige skikker 2019-2023 ble besvart av et tverrfaglig team i Norad i juni 2021. Departementet ble konsultert ved oppstart og midtveis i arbeidet, noe som blant annet medførte at oppdraget ble dreiet mot et enkelt og brukervennlig målingsverktøy for å operasjonalisere strategien. I tråd med justert oppdrag leverte Norad, med innspill fra organisasjoner i sivil samfunn og FN, et målhierarki og en endringsteori som beskriver de målene man ønsker å bidra til, samt hvordan dette skal gjøres.

Oppdrag nr. 16-2021: Faglig bidrag ifm. gjennomgang av Den globale finansieringsfasiliteten for kvinners, barns og ungdoms helse (GFF).

Gjennomgangen ble foretatt av Norad i løpet av høsten 2021 og bekrefter GFF som en relevant og effektiv kanal for norsk helsebistand. Vurderingen er at GFF, til tross for avbrudd i lands tjenestelevering under pandemien, kan vise til gode resultater innen mødre-, barn- og ungdomshelse, seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, ernæring, covid-19 respons og ikke minst sikre grunnleggende helsetjenester og førstelinjetjenester. GFF vurderes som en egnet kanal for bidrag til langsiktig kapasitetsbygging av helsesystem i tråd med bærekraftsmålene.

Oppdrag nr. 15-2021: Ungdomssatsing i bistanden

Norad behandlet i sitt svar på oppdraget bakgrunn for ungdoms situasjon i dag, Norads allerede pågående arbeid og forslag til satsinger. Sistnevnte omfattet blant annet å videreutvikle satsingen på yrkesutdanning i Afrika sør for Sahara, at det sentrale Sahel-området (primært Mali, Burkina Faso og Niger) får et særskilt fokus med en mer helhetlig oppfølging av norsk innsats gjennom multilaterale organisasjoner og sivil samfunnsorganisasjoner og et nasjonalt initiativ for økt ungdomsfokus og medvirkning blant norske partnere, i partnerskap med utvalgte internasjonale partnere og ungdomsorganisasjoner og representanter i sør. Som følge av regjeringsskiftet høsten 2021 ble arbeidet lagt i bero.

Oppdrag 17-2021: Oppfølging av Stortingsmelding om miljøkriminalitet, utviklingspolitiske virkemidler

I tråd med oppdraget foretok Norad en kartlegging av Norads eksisterende prosjektportefølje for å vurdere hvor innsatsen mot miljøkriminalitet kan synliggjøres og styrkes, med sikte på å identifisere tiltak som evt. kan styrke innsatsen innenfor gjeldende rammer på bistandsbudsjettet.

Kartleggingen av tiltak i Norad viste at det ligger en rekke tiltak også i andre departement, spesielt Klima- og miljødepartementet, men også i Nærings- og fiskeridepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. Tiltak utenfor Norad inngår ikke i kartleggingen. På grunnlag av kartleggingen anbefalte Norad enkelte overordnede grep som kan bidra til å styrke og synliggjøre innsatsen mot miljøkriminalitet:

- Større grad av porteføljestyring med utgangspunkt i føringene i Meld St. 19 (2019-2020) *Miljøkriminalitet*.
- Etablere felles møtepunkt for mer samordnet dialog mellom norske aktører og sentrale partnere.
- Etablere en samordningsstruktur for å sikre tettere samordning mellom norske aktører.
- Vurdere et styrket og tettere samarbeid med USA, men også andre land.

Øvrige oppdrag, herunder oppdrag om løpende faglige bidrag til Utenriksdepartementets arbeid

Norad rapporterte i tråd med Oppdrag 1 i mai og september på UD's og Norads samlede bidrag til oppnåelse av SRHR-forpliktelse. Rapportering pr. 31. desember 2021 ble oversendt departementet 14. januar 2022. Det ble også levert utvidet rapportering på kap. 162, post 70 Næringsutvikling i mai og september 2021, jfr. oppdrag 2. Det var ingen vesentlige endringer etter rapportering i september, blant annet fordi Norad utsatte utlysning av bedriftsstøtteordningen til november, med frist i januar 2022. Se omtale av Norads arbeid knyttet til budsjettposten under kap. 2 Delegerete tilskudd.

En rekke oppdrag var knyttet til bidrag til departementets arbeid med strategier, internasjonale møter mv. Alle oppdragene ble fulgt opp, delvis gjennom løpende bestillinger fra UD, og omfattet deltakelse i arbeidsgrupper og møter, tekstspill og faglige vurderinger. Oppdragene omfattet:

- Strategi for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne (oppdrag 5), slutført i 2022.
- Ny SDG 4 koordineringsmekanisme/utdanning (oppdrag 7)
- Strategi for bekjempelse av moderne slaveri (oppdrag 9)
- Revidering av internasjonal strategi for ytringsfrihet og uavhengige medier (oppdrag 10)
- Gjennomgang av gjeldende handlingsplan for kvinners rettigheter og likestilling (oppdrag 11), slutført i 2022.
- FNs toppmøte om matsystemer (oppdrag 14), se også omtale under kap. 162, post 71 *Landbruk og matsikkerhet* i kap. 2 Delegerete tilskudd.

Norad deltok i arbeidet med planlegging av Global Disability Summit i 2022 (oppdrag 5) fram til konferansen ble avholdt, se omtale foran. Bestilling på faglig bidrag ifm forberedelser til ny samarbeidsavtale med FNs høykommisær for menneskerettigheter (OHCHR) (oppdrag 12) er forsinket og ventet i 2022.

6. Redegjørelse for større avvik mellom tildelt beløp og regnskapsført beløp

Driftsmidler

Samlet tildeling til Norad på driftspostene fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet, inkludert overført fra 2020, var i 2021 429 465 000 kroner.

Det har vært utfordrende å drive forutsigbar budsjettstyring i et år preget av pandemi og smitteverntiltak i Norge og internasjonalt. Vi har måttet holde tilbake planlagt aktivitet, samtidig som vi hele veien har planlagt for rask oppskalering gitt at pandemien kunne avta. Dette har særlig hatt konsekvenser for gjennomføringen av planlagte faglige rådgivningstjenester over kap. 140, post 21 *spesielle driftsutgifter*, planlagte aktiviteter særlig innen kommunikasjonsområdet over kap. 141, post 21 *spesielle driftsutgifter* og av planlagte konsulentaktivitet og reisevirksomhet over kap. 1482, post 01 *driftsutgifter*.

Tilskuddsmidler

På tilskuddspostene var tildelingene fra Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet i 2021 inkludert overføringer fra 2020 henholdsvis på 18 551 884 000 kroner og 1 449 500 000 kroner. Norads totale forbruk på tilskuddspostene fra Utenriksdepartementet var 18 514 008 000 kroner, noe som utgjør 99,8 prosent av den totale tildelingen. Mindreforbruket på til sammen 37,9 mill. kroner skyldes i hovedsak en utsatt avtaleinngåelse og tilbakebetalinger mottatt sent på året. Forbruket på tilskuddet fra Klima- og miljødepartementet var 1 447 914 000 kroner, som er 99,9 prosent av total tildeling.

Del IV: Styring og kontroll i virksomheten

Styrket styring og kontroll

Norad identifiserte en rekke tiltak for å gjennomføre beslutningene i reform 2019 og for å nå målene for de fem utviklingsområdene i Strategi 2030. Videreutvikling av virksomhetsstyringen er et slikt tiltak.

Virksomhetsstyringen skal ha ettårig- og flerårig perspektiv, og underbygge mål i budsjettproposisjonene, føringer fra departementene og Norads strategi.

Et sentralt element i arbeidet med å videreutvikle virksomhetsstyringen, var å etablere styringsparametere som grunnlag for mål- og resultatstyring. I løpet av høsten jobbet vi fram styringsparametere for den operative driften og iverksatte disse fra 1. januar 2022. UD har blitt orientert om arbeidet da vi forventer at styringsparameterne også vil være relevante i UDs arbeid med rammeverk for mål- og resultatstyring av Norad.

Det ble utviklet et digitalt verktøy for å rapportere og vurdere framdrift i både strategiimplementeringen og i den operative virksomhetsstyringen. Verktøyet ble introdusert mot slutten av året og brukes aktivt. Det ble også utviklet et digitalt årshjul som er tatt i bruk i hele organisasjonen. Årshjulet inkluderer blant annet styringskalender fra departementene, frister for budsjettinnspill, kalender for ledermøter, utlysninger og større arrangementer.

Intern risikostyring er en viktig del av virksomhetsstyringen. Arbeidet med å videreutvikle risikostyringen ble startet opp i 2021 og intensiveres i 2022.

Etter Reform 2019 forvalter Norad en betydelig høyere del av bistandsbudsjettet. Norad besluttet derfor å etablere en internrevisjon som ble operativ fra og med 1. september 2021. Internrevisjonen inngår som en del av direktoratets system for styring og kontroll, og skal fremme og beskytte organisasjonens verdier gjennom å gi risikobaserte og objektive bekreftelser, råd og innsikt. Norads internrevisjon skal bistå direktøren med å påse at direktoratet drives i henhold til grunnleggende styringsprinsipper for statlige virksomheter, som fastsatt i regelverket for økonomistyring i staten.

Omorganiseringen som ble gjennomført for å tilpasse virksomheten til nye oppgaver etter Reform 2019 er omtalt i Del II. Organisasjonsendringene ble gjennomført med involvering av tillitsvalgte og lederlinjen. Alle ansatte ble innplassert i stillinger utfra vurderinger av rettskrav og/eller den enkeltes ønske om innplassering og Norads behov. Nye lederstillinger og lederstillinger uten påberopt rettskrav, har vært rekruttert gjennom ordinære rekrutteringsprosesser. Den nye organisasjonsstrukturen trådte i kraft 1. september 2021.

Gjennom hele 2021 vurderte en arbeidsgruppe bestående av representanter fra arbeidstaker- og arbeidsgiversiden og en rådgiver fra bedriftshelsetjenesten arbeidsmiljørisiko under OU-prosessen og kom med forslag til avbøtende tiltak. Forslagene ble behandlet i Arbeidsmiljøutvalget og tiltak ble gjennomført løpende gjennom året.

Likestillingsredegjørelse

I 2021 hadde Norad til sammen 43 stillinger utlyst finansiert over driftsmidler tildelt fra både UD og KLD. Utlysningene resulterte i 49 tilsetninger. Totalt fikk vi 1 765 søkere til disse stillingene, hvorav 247 var registrert med innvandrerbakgrunn, 30 oppga å ha nedsatt funksjonsevne, mens 35 oppga å ha hull i CV-en.

Kjønnsfordelingen blant ansatte reflekteres i søkergrunnlaget til stillingene. Det er var en kvinneandel i Norad på 63,6 prosent i 2021, mens kvinner utgjorde 57,6 prosent av det samlede søkertilfanget på

stillingene. Ved rekrutteringsprosesser følger Norad overordnede retningslinjer knyttet til mangfold-rekruttering initiert av regjeringen. Dette betyr i praksis at vi, dersom det er kvalifiserte søkere med funksjonsnedsettelse, hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn, kaller vi inn minst én søker til intervju. Det er få søkere i de to første kategoriene, mens det er mange kvalifiserte søkere som oppgir innvandrerbakgrunn. En stor del av disse søkerne innkalles til intervju. Antall søkere med innvandrerbakgrunn var 247 (14 prosent), hvorav to ble tilsatt i 2021. Ingen av de Norad rekrutterte i 2021 hadde oppgitt å ha nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Ved utlysninger av stillinger oppfordres nevnte grupper gjennom utlysningsteksten til å søke stilling hos oss. Norads rekrutterere har fulgt DFØ sin opplæring med tanke på å bli bedre til å rekruttere mangfoldig.

pr. 31.12.2021	Ansatte		Prosent K/M	
			M	K
Totalt i Norad*	2021	284	36	64
Totalt i Norad*	2020	274	36	64
Avdelingsledelse	2021	8	63	27
Avdelingsledelse**	2020	11	55	45
Fagdirektører	2021	9	66	34
Fagdirektører	2020	13	31	69
Mellomledelse	2021	25	24	76
Mellomledelse	2020	20	25	75
Seniorrådgivere	2021	207	37	63
Seniorrådgivere	2020	192	37	63
Rådgivere	2021	32	25	75
Rådgivere	2020	31	29	71
Konsulent, første- og seniorkonsulent	2021	3	100	
Konsulent, første- og seniorkonsulent	2020	7	57	43

* Alle medarbeidere både UD og KLD midler, uavhengig av tilsetningsform, både hel- og deltid. Inkl. direktør

** inkl. assisterende direktør

Prosentvis fordeling kvinner og menn									
År	Deltid		Midlertidig		Foreldre-		Legemeldt fravær*		Samlet fravær
	M	K	M	K	M	K	M	K	
2021	78	22	29	71	31	69	2,1	3,1	3,2
2020	58	42	33	67	8	92	3,7	3,9	4,5

*På grunn av tekniske utfordringer med tilgang til organisasjonsdata i SAP før omorganiseringen 01.09.2021 representerer disse tallene kun periodene jan-juni og sep-des 2021. Vi har ikke tilgang til tall for juli og august.

Forebyggende sikkerhet og beredskap

Som del av arbeidet med å videreutvikle og styrke Norads forebyggende sikkerhet og beredskap ble det foretatt en ekstern gjennomgang av vårt styringssystem for informasjonssikkerhet, og risikoanalyse ble oppdatert i mars. Styringssystemet for informasjonssikkerhet har i ettertid blitt revidert basert på tilbakemeldingene. Vi har arbeidet med å styrke rutiner og bevissthet rundt svindel i bistandssektoren, og dette var også dekket i gjennomføringen av nasjonal sikkerhetsmåned i oktober.

Risikovurdering for sikkerhet og beredskap som ble oppdatert i desember 2020, er fulgt opp i 2021. For å styrke sikkerhet på reise har Norad anskaffet en digital plattform for sikkerhetsinformasjon som leveres av Control Risk Group. BDO har i 2021 foretatt en vurdering av Norads håndtering av pandemien (mars 2020-februar 2021), med forslag til tiltak og justeringer av Norads beredskapsplanverk som følges opp. Øvelser i 2021 har blitt forskjøvet på grunn av covid-19.

Nulltoleranse for økonomiske misligheter

Norad praktiserer nulltoleranse for økonomiske misligheter ved forebygging, avdekking, undersøkelser og sanksjoner. Ved god etterlevelse av tilskuddsavtalen kan tilskuddsmottaker føre misligholdte midler tilbake til prosjekt og ikke til UD og Norad som tidligere. Det er fremdeles få tilfeller som kvalifiserer til tilbakebetaling til prosjekt, men antallet er økende. Hovedgrunnene til at det fremdeles oftest må betales tilbake til staten, er vesentlige svikt i internkontrollen, sen melding til Norad og at prosjektet er opphørt som følge av misligholdet.

Internrevisjonen (Varslingsteamet fram til 1. september 2021) mottok 78 meldinger og varsler om mistanke om økonomiske misligheter i 2021, hvorav 13 omhandlet seksuelt misbruk og trakassering. Antallet varsler er omtrent likt som for 2020. Det utarbeides en egen årsrapport fra Norads arbeid med økonomiske misligheter som vil være tilgjengelig på Norad.no

Digitale verktøy

Bedre bruk av teknologi er en forutsetning for at Norad skal nå sine strategiske mål. Vår visjon er at Norad bruker relevant teknologi og kunnskap for å få høy effekt i bistandsarbeidet, og ansattes hverdag.

I tillegg til egne ambisjoner om økt digitalisering, stilles det krav og forventninger til vår virksomhet både fra våre partnere, ansatte og det offentlige. Teknologi kan også hjelpe oss å bedre vårt klimaavtrykk. Til sist står Norad nå på trappene til å etablere sin egen IKT-plattform, siden UD skal over på felles departements-plattform. Som et svar på alle disse kravene, endringene og behovene har Norad utviklet et digitalt målbilde, som ser fram mot 2030.

Norads digitale målbilde konkretiserer hvor det digitale kan utgjøre størst forskjell i arbeidet med å nå Norads strategiske mål. Det er klare gevinster innenfor alle Norads hovedoppgaver og utviklingsområdene i strategien ved en økende grad av digitalisering og digital modenhet. Det kan være bruk av data for å sikre at vi setter penger i arbeid på en mer strategisk måte, mindre reise ved bruk av digitale verktøy, og utvikling av digitale løsninger for å bedre vår partnerdialog og tilskuddsforvaltning, samt deling av kunnskap.

I gjennomføringen av målbildet vil det være høyt fokus på gevinstrealisering spesielt innenfor effektivitet og frigjøring av økonomiske midler, uten at det går på bekostning av kvalitet. Dette er for å sikre at vi underveis sikrer grunnlaget for endringer fram i tid.

Alt dette har skjedd i fart, mens organisasjonen har fortsatt å levere små forbedringer i hverdagen. Eksempler på dette er løsning for digital godkjenning av utbetalinger under pandemi, økt kvalitet i kontaktregisteret ved integrasjoner mot Folkeregisteret og Enhetsregisteret, gode digitale allmøter, og et samlet løft på hvordan vi samhandler digitalt via Teams.

Grønnere bistand – miljøledelse

Norad har innført et miljøledelsessystem i tråd med kravene til ISO 14001-standarden. Dette er delvis et svar på oppdrag fra UD om å bidra til at bistanden i enda større grad støtter målene i Parisavtalen. Formålet med miljøledelsessystemet er å sikre at Norad arbeider systematisk med å redusere negativ miljøpåvirkning, øker positiv miljøpåvirkning og kontinuerlig forbedrer prestasjonene våre på miljøområdet.

Miljøledelsessystemet består blant annet av miljømål og Handlingsplan for grønnere bistand, som gir rammene for hvordan Norad skal bidra til økt klimatilpasning, naturmangfold og lavutslippsutvikling. Det følges opp gjennom ulike prosesser, som kartlegging av miljøaspekter og miljøkrav, monitorering av framgang mot miljømål, en årlig gjennomgang av systemet for å avdekke svakheter og

forbedringspotensialer (internrevisjon), og ledelsens årlige gjennomgang av miljøarbeidet. Systemet blir også eksternt verifisert gjennom treårig miljøsertifisering og årlig oppfølgingsrevisjon. Se også under kap. 3.

Miljømålene for 2022 er som følger:

- CO₂-utslipp fra Norads tjenestereiser er redusert med 30 prosent sammenlignet med 2019
- Norad stiller miljøkrav i alle anskaffelser som har vesentlig miljøpåvirkning
- 30 prosent av seksjoner som forvalter tilskuddsmidler har styrket sitt arbeid med miljø gjennom minst to miljøeksoseringer
- 50 prosent av Norads nøkkelpartnere har forbedring av miljøledelse og miljøprestasjoner som tema i årlige møter og/eller styremøter

Fellesføring fra regjeringen - Realisere regjeringens inkluderingsdugnad

Norad har valgt en stegvis tilnærming til arbeidet med inkluderingsdugnaden og tiltak knyttet til denne. Vi har gjennom flere år innkalt minimum en kvalifisert kandidat fra målgruppene for inkluderingsdugnaden til intervju. Fra 2020 endret vi våre utlysningstekster slik at disse er mer inkluderende overfor målgruppene i inkluderingsdugnaden. Som et tredje konkret tiltak i 2021 har medarbeidere som driver rekruttering økt sin kompetanse ved kurs i mangfoldsrekruttering.

Andel søkere som registrerte hull i CV og/eller nedsatt funksjonsevne har økt fra 3 prosent ved utgangen av 2020 til 3,7 prosent i 2021. Når Norad ikke har lyktes i å innfri målet om at 5 prosent av nyansettelser skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, mener vi at dette handler om at Norad som kunnskapsvirksomhet tiltrekker seg svært kompetent arbeidskraft. I reell konkurranse med øvrige kandidater, har personer med hull i CV og/eller funksjonsnedsettelse så langt ikke nådd opp. Vi arbeider imidlertid med å vurdere hvorvidt vi ved nyrekrutteringer kan ytterligere tilpasse utlysningstekst og kvalifikasjonskrav for å tiltrekke oss en mer mangfoldig gruppe søkere.

Gjennom samarbeidet med NAV arbeider vi aktivt for å kunne gi tilbud om praksisplass og ansettelse med lønnstilskudd fra NAV. I 2021 hadde vi fire medarbeidere med lønnstilskudd fra NAV ansatt i hele eller deler av året. Norad har også en aktiv tilnærming til å tilrettelegge for ansatte som får helsemessige eller sosiale utfordringer, og dermed unngå at de blir utstøtt fra arbeidslivet.

Del V: Vurdering av framtidsutsikter

I løpet av en generasjon har verden gjort større framgang enn på noe annet punkt i menneskenes historie. 1 milliard mennesker løftet seg ut av ekstrem fattigdom. Andelen ekstremt fattige i verden gikk fra 36 prosent i 1990 til under 10 prosent i 2018. Andelen lese- og skriveføre voksne i verden gikk opp fra 50 prosent i 1950 til 96 prosent i 1986. Mørdredødeligheten i verden falt fra 44 prosent fra 1990-2015. Barsedødeligheten ble halvert i samme periode. Den sterkeste framgangen har skjedd i fattige land. Alle er fantastiske fremskritt.

Nå har pilene snudd. Det blir igjen flere ekstremt fattige i verden. De siste estimatene – tall oppsummert i en rapport fra Norad i januar 2022 peker på at så mange som 100 millioner flere mennesker lever i ekstrem fattigdom enn det ville vært uten pandemien. Økonomisk tilbakegang har ført til at millioner av arbeidsplasser er forsvunnet. Den økende fattigdommen rammer særlig barn. Ekstrem fattigdom betyr blant annet mindre utdanning, flere barneekteskap og mer vold. Politiske og sivile rettigheter er i tilbakegang, også det etter mange tiårs framgang.

Dette betyr at nå er bistanden viktigere enn noen gang. Bærekraftsmålene og den tydelige beskjeden fra FNs klimapanel er vår marsjordre og arbeidsbeskrivelse for det neste tiåret.

Bistand må brukes på en måte som responderer på den akutte situasjonen samtidig som vi tenker langsiktig. På kort sikt er vaksiner av verdens befolkning helt avgjørende for å få i gang økonomi og samfunnsliv. Skjevfordelingen av vaksiner i verden er slående. En annen viktig måte å få ut rask, målrettet hjelp til de fattigste på er kontantutbetalinger. Forskning viser at dette har god effekt for å hjelpe folk ut av fattigdom. Det kan også være kimen til et sosialt sikkerhetsnett over tid.

Bistand er viktig for økonomisk utvikling. Forskning viser at det er grunnlag for å anta at bistand tilsvarende ti prosent av bruttonasjonalproduktet har bidratt til rundt en prosentenhets høyere vekst enn landene ville hatt uten bistand. Hvis et lands økonomi vokser med tre prosent i året istedenfor to prosent, vil BNP fordobles på 23 istedenfor 35 år.

Norsk bistand har oppnådd imponerende resultater. Over en halv milliard barn har blitt vaksinert mellom 2005 og 2016. Den norske satsingen på utdanning fra 2013-2016 bidro til at 3,1 millioner barn fikk gå på skole. I perioden det norske Klima- og skoginitiativet arbeidet i Brasil, ble atmosfæren spart utslipp på vel 4 milliarder tonn CO₂, tilsvarende omtrent 70 ganger Norges årlige utslipp.

Bistandsmidler er en knapp ressurs. For å bruke den best mulig må vi lære mer om hva som gir resultater, og hva som ikke gjør det. I Norads arbeid skal fakta ha makta. Vi skal gjøre det vi vet virker, og lære mer underveis om det vi ikke har nok kunnskap om.

Bistand alene kan ikke løse utfordringene verden står ovenfor. Det er derfor viktig at bistand brukes på en måte som utløser større midler. Gjennom lånegarantier og risikoavlastning kan en bistandskrone kan utløse 25 ganger så mye i private investeringer. Allerede før pandemien var finansieringsgapet i utviklingsland for investeringer beregnet til USD 2 500 milliarder årlig, og det har vokst. Det høres mye ut, men utgjør bare 0,5 prosent av kapital som er tilgjengelig i de internasjonale kapitalmarkedene. Vi i Norad vil ha fullt fokus videre på å finne nye måter å utløse privat kapital i utviklingsland.

Her og nå står verden lengre fra å nå bærekraftsmålene enn vi har gjort på lenge. Men vi mennesker er i stand til å løse enorme utfordringer når vi samarbeider. Norad skal fortsette å være en sentral partner for utvikling, sette penger i arbeid på en strategisk måte for å skape best og mest mulig utvikling. Vi skal gjøre arbeidet basert i kunnskap, og kommunisere om arbeidet på en måte som skaper engasjement og debatt. Og et bredt engasjement er vi helt avhengige av det neste tiåret.

Del VI: Årsregnskap

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra eget departement.

Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible tildelinger og regnskapsførte utgifter og inntekter, fordringer og gjeld.

Norad fører og rapporterer sitt virksomhetsregnskap i henhold til kontantprinsippet.

Årsregnskapet vurderes å gi et korrekt uttrykk for årets ressursbruk.

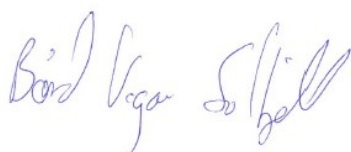
Vurdering av vesentlige forhold ved årsregnskapet

Ansvar for kjernebidragene til gavefondene gjennom utviklingsbankene for de fattigste landene ble overført fra UD til Norad i 2020. Dette gjelder Verdensbankens *International Development Association* (IDA), Afrikabankens *African Development Fund* (AfDF) og Den asiatiske utviklingsbankens *Asia Development Fund* (AsDF). Bidragene gis gjennom gjeldsbrev. Fra tidligere har Norad også ansvar for gjeldsbrev som gjelder 'Den globale miljøfasiliteten' (GEF). I henhold til retningslinjer fra Finansdepartementet er det UD som rapporterer på alle gjeldsbrev inkludert de som har blitt overført til Norad. Beløpet er likevel lagt inn i Oppstilling av bevilgningsrapportering i samråd med UD.

Revisjonsordning

Norads regnskap revideres av Riksrevisjonen som bekrefter årsregnskapet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen er offentlig informasjon fra det tidspunkt den utstedes fra Riksrevisjonen.

Oslo, 15. mars 2022

Bård Vegar Solhjell
direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Norad er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ('bestemmelsene') og Virksomhets- og økonomiinstruks for Norad, fastsatt av utviklingsministeren 1. januar 2021. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1 *Generelt om årsregnskap*, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115/2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement. Virksomheten omfattes av nettoføringsordningen for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift i statsforvaltningen gjeldende fra 2015. Nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-116/2020.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 *Grunnleggende prinsipper for årsregnskap*:

- a) Regnskapet skal følge kalenderåret (ettårsprinsippet)
- b) Regnskapet skal inneholde alle utgifter og inntekter for regnskapsåret (fullstendighetsprinsippet)
- c) Regnskapet skal utarbeides i tråd med kontantprinsippet
- d) Utgifter og inntekter skal føres opp i regnskapet med brutto beløp (bruttoprinsippet)

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 *Rapportering til statsregnskapet*. Sumlinjen 'Netto rapportert til bevilgningsregnskapet' er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall Norad har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Norad har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva Norad har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser Norad står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorapporteringen

Artskontorapporteringen viser regnskapstall Norad har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Norad har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 8 viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen. Differansen utgjør leverandørgjeld per 31.12.2021.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2021							
Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling *	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindreutgift
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid	01	Driftsutgifter	A, B	310 136	296 655	13 481
140	Utenriksdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	63 600	54 745	8 855
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	26 885	22 922	3 963
1482	Internasjonale klima- og utviklings tiltak	01	Driftsutgifter	A, B	28 844	27 346	1 498
150	Humanitær bistand	70	Nødhjelp og humanitær bistand	A	40 000	40 000	0
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70	Fred og forsoning	A	18 000	17 358	642
159	Regionbevilgninger	71	Europa og Sentral-Asia	A	14 050	5 492	8 558
159	Regionbevilgninger	72	Afghanistan	A	50 000	50 000	0
159	Regionbevilgninger	75	Afrika	A	223 500	223 094	406
159	Regionbevilgninger	76	Asia	A	42 400	42 400	0
160	Helse	70	Helse	A	5 741 186	5 741 185	1
160	Helse	71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	A	235 500	235 500	0
160	Helse	72	FNs aidsprogram (UNAIDS)	A	45 000	45 000	0
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	70	Utdanning	A	1 969 529	1 944 664	24 865
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	71	Forskning	A	52 000	51 059	941
161	Utdanning, forskning og faglig samarbeid	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid	A	635 588	634 834	754
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	70	Næringsutvikling og handel	A	420 736	420 716	20
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk	A	815 966	815 739	227
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	72	Fornybar energi	A	399 000	398 999	1
162	Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	73	Det intern. finans.inst. (IFC)	A	60 000	60 000	0
163	Klima, miljø og hav	70	Miljø og klima	A	1 149 300	1 149 299	1
163	Klima, miljø og hav	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forurensning	A	305 290	305 289	1
164	Likestilling	70	Likestilling	A	160 468	160 468	0
164	Likestilling	71	FNs org. for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	A	100 300	100 300	0
164	Likestilling	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	A	453 600	453 600	0
164	Likestilling	73	Sårbare grupper	A	522 000	521 998	2
170	Sivilt samfunn	70	Sivilt samfunn	A	2 038 471	2 037 119	1 352
171	FNs utviklingsarbeid	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	A	397 400	397 400	0
171	FNs utviklingsarbeid	71	FNs barnefond (UNICEF)	A	426 600	426 600	0
171	FNs utviklingsarbeid	72	FNs fellesfond for bærekraftig utvikling	A	70 000	70 000	0
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	70	Verdensbanken	A	976 000	976 000	0
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	71	Regionale banker og fond	A	744 300	744 275	25
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	72	Strategisk samarbeid	A	90 000	90 000	0
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	73	Gjeldslette	A	355 700	355 620	80
1482	Internasjonale klima- og utviklings tiltak	73	Klima- og skogsatsingen	A	1 449 500	1 447 914	1 586
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			22 467	
<i>Sum utgiftsført</i>					20 430 849	20 386 057	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2021	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5309	Tilfeldige inntekter	29	Inntekter til statskassen			43 428	43 428
5309	Tilfeldige inntekter	29	Gruppelivsforsikring			347	
5605	Inntekter til statskassen	83	Renteinntekter			2 133	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			31 805	
<i>Sum inntektsført</i>					0	77 712	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						20 308 345	
Kapitalkontoer							
600880	Norges Bank KK / innbetalinger					83 456	
600880	Norges Bank KK / utbetalinger					-20 388 387	
701140	Endring i mellomværende med statskassen					-3 414	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2021	2020	Endring
810103	Opptjent fondskapital				6 810 181	6 432 086	378 095
701140	Mellomværende med statskassen				-12 141	-8 727	-3 414

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
14101	14 468	295 668	310 136
14021		63 600	63 600
14121	3 012	23 873	26 885
148201		28 844	28 844
15070		40 000	40 000
15170		18 000	18 000
15971		14 050	14 050
15972		50 000	50 000
15975		223 500	223 500
15976		42 400	42 400
16070		5 741 186	5 741 186
16071		235 500	235 500
16072		45 000	45 000
16170	730	1 968 799	1 969 529
16171		52 000	52 000
16172	7 929	627 659	635 588
16270		420 736	420 736
16271		815 966	815 966
16272		399 000	399 000
16273		60 000	60 000
16370	29 082	1 120 218	1 149 300
16371		305 290	305 290
16470	2 149	158 319	160 468
16471		100 300	100 300
16472		453 600	453 600
16473		522 000	522 000
17070		2 038 471	2 038 471
17170		397 400	397 400
17171		426 600	426 600
17172		70 000	70 000
17270		976 000	976 000
17271		744 300	744 300
17272		90 000	90 000
17273		355 700	355 700
148273		1 449 500	1 449 500

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år for budsjettposter hvor Norad forvalter midler

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift (-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings-fullmakter (-)	Merutgift (-)/ mindre utgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter (-) iht. merinntekts fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger (-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
14101	Mulig overførbart beløp	13 481		13 481				13 481	14 783	13 481
14021	Mulig overførbart beløp	8 855		8 855				8 855		8 855
14121	Mulig overførbart beløp	3 963		3 963				3 963	3 963	3 963
148201	Mulig overførbart beløp	1 498		1 498				1 498		1 498
15070	"kan overføres"	0		0				0		0
15170	"kan overføres"	642		642				642		642
15971	"kan overføres"	8 558		8 558				8 558		8 558
15972	"kan overføres"	0		0				0		0
15975	"kan overføres"	406		406				406		406
15976	"kan overføres"	0		0				0		0
16070	"kan overføres"	1		1				1		1
16071	"kan overføres"	0		0				0		0
16072	"kan overføres"	0		0				0		0
16170	"kan overføres"	24 865		24 865				24 865		24 865
16171	"kan overføres"	941		941				941		941
16172	"kan overføres"	754		754				754		754
16270	"kan overføres"	20		20				20		20
16271	"kan overføres"	227		227				227		227
16272	"kan overføres"	1		1				1		1
16273	"kan overføres"	0		0				0		0
16370	"kan overføres"	1		1				1		1
16371	"kan overføres"	1		1				1		1
16470	"kan overføres"	0		0				0		0
16471	"kan overføres"	0		0				0		0
16472	"kan overføres"	0		0				0		0
16473	"kan overføres"	2		2				2		2
17070	"kan overføres"	1 352		1 352				1 352		1 352
17170	"kan overføres"	0		0				0		0
17171	"kan overføres"	0		0				0		0
17172	"kan overføres"	0		0				0		0
17270	"kan overføres"	0		0				0		0
17271	"kan overføres"	25		25				25		25
17272	"kan overføres"	0		0				0		0
17273	"kan overføres"	80		80				80		80
148273	"kan overføres"	1 586		1 586				1 586		1 586

Se årlig rundskriv R-2/2022 fra Finansdepartementet for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Note 1 Innbetalinger fra drift		
	31.12.2021	31.12.2020
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Andre innbetalinger lønn	0	0
Andre innbetalinger arbeidsgiveravgift	0	0
Andre innbetalinger reisekostnader	0	0
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0
Note 2 Utbetalinger til lønn		
	31.12.2021	31.12.2020
Lønn	206 504	194 958
Arbeidsgiveravgift	31 805	29 491
Pensjonsutgifter*	23 305	21 563
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-6 031	-8 250
Andre ytelser	5 140	7 088
Sum utbetalinger til lønn	260 723	244 850
<i>* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
Antall årsverk:	257	241
Note 3 Andre utbetalinger til drift		
	31.12.2021	31.12.2020
Husleie	33 586	33 391
Flyttekostnader	0	0
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	974	882
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	51	81
Mindre utstyrsanskaffelser	504	875
Leie av maskiner, inventar og lignende	4 671	3 575
Kjøp av konsulenttjenester	71 535	76 482
Kjøp av andre fremmede tjenester	19 004	23 053
Reiser og diett	1 488	3 881
Øvrige driftsutgifter	8 182	8 448
Sum andre utbetalinger til drift	139 994	150 668

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2021

	Note	2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1		
Salgs- og leieinnbetalinger	1		
Andre innbetalinger	1		0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	260 723	244 850
Andre utbetalinger til drift	3	139 994	150 668
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		400 717	395 518
Netto rapporterte driftsutgifter		400 717	395 518
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4		
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	947	334
Utbetaling til kjøp av aksjer	5,8B		
Utbetaling av finansutgifter	4	3	
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		951	334
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		951	334
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6		
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	19 961 922	18 688 199
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		19 961 922	18 688 199
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Tilfeldige inntekter (ref. kap. 5309, inntekt)		43 428	169 171
Grupplivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		347	327
Renteinntekter konto 8450 (ref. kap. 5605, inntekt)		2 133	2 988
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		31 805	29 491
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		22 467	19 376
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-55 246	-182 601
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		20 308 345	18 901 449
Oversikt over mellomværende med statskassen **			
Eiendeler og gjeld		2021	2020
Fordringer		61	87
Kasse			
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank			
Skyldig skattetrekk		-10 024	-8 871
Skyldige offentlige avgifter		-2 229	0
Negativ netto lønn		51	57
Sum mellomværende med statskassen	8	-12 141	-8 727

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter		0
Valutagevinst		
Annen finansinntekt		
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	3	
Valutatap		
Annen finansutgift		
Sum utbetaling av finansutgifter	3	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende		
Tomter, bygninger og annen fast eiendom		
Beredskapsanskaffelser		
Infrastruktureiendeler		
Maskiner og transportmidler		
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	947	0
Sum utbetaling til investeringer	947	0
	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd		
Obligasjoner		
Investeringer i aksjer og andeler		
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2021	31.12.2020
Innbetalinger til statskassen - ubrukte midler		
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2021	31.12.2020	31.12.2019
Tilskudd til kommuner	0	4 400	6 400
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	248 498	138 716	144 166
Til til finansielle foretak	25 979	75 975	67 636
Til til husholdninger	3 870	5 124	6 917
Tilskudd til ideelle organisasjoner	4 556 379	6 324 441	5 204 781
Tilskudd til statsforvaltningen	336 526	377 314	410 269
Tilskudd til utlandet	14 790 671	11 762 230	5 640 674
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	19 961 922	18 688 199	11 480 843

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2021	31.12.2021	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellom- værende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*			0
Obligasjoner			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	61	61	0
Andre fordringer			0
Bankinnskudd, kontanter og lignende			0
<i>Sum</i>	61	61	0
Langsiktige gjeld			
Annen langsiktig gjeld			0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-517		-517
Skyldig skattetrekk	-10 024	-10 024	0
Skyldige offentlige avgifter	-2 229	-2 229	0
Annen kortsiktig gjeld	51	51	0
<i>Sum</i>	-12 719	-12 202	-517
Sum	-12 658	-12 141	-517

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B.

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervsdat	Antall	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i	Balanseført	Balanseført
	o	aksjer			selskapet	egenkapital i	verdi i
						selskapet	regnskap*
<i>Aksjer</i>							
Balanseført verdi 31.12.2021							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Oversikter

Norads verv i styrer mv. - pr. 31. desember 2021		
Forum	Tema	Norads verv
ABS Initiativet	Program for å styrke afrikanske lands muligheter til å dra fordeler ved utveksling av genetiske ressurser.	Medlem i programstyret
African Legal Support Facility (ALSF)	Støtte til institusjon for kapasitetsbygging på juridiske områder innenfor gjeldshåndtering, energi og infrastruktur	Medlem i uformell givergruppe
Amplify Change	Flergiverfond SRHR inkl kjønnslemlestelse	Medlem i programstyret
AtScale - Global partnership for Assistive Technology	Hjelpemidler for personer med funksjonsnedsettelse	Medlem i 'Forming Committee'.
Blue Action Fund	Flergiverfond på hav	Observatør i Supervisory Board
Building Evidence in Education (BE2)	Forskningsnettverk av givere	Medlem i arbeidsgruppe om lærere
Central African Forest Initiative (CAFI)	Klima- og skoginitiativet	Styreplass, deler med KLD
Consortium of International Agricultural Research (CGIAR)	Landbruksforskning	Rådgiver for styremedlem fra UD i System Council; deltaker i European Group og medlem i Audit and Oversight Committee
Convention on Biological Diversity (CBD)	CBD Conference of the Parties (CoP) og andre relaterte møter	Inngår i forhandlingsteam
Data 4 Decisions (D4D, IMF)	Økonomisk statistikk og kapasitetsbygging i nasjonale statistikkbyråer	Medlem av styringskomité
Digital Public Goods Alliance	Digital fellesgoder	Medlem av Interim Strategy Group
Digital Transformation Centres (DCT)	Knyttet til ITU prosjekt	Project steering committee
Education Cannot Wait (ECW)	Utdanning i krise og konflikt	Medlem i flere arbeidsgrupper (Education Technical Reference Group, Gender Reference Group, Summative Evaluation Advisory Group). Deltar på møter i Eksekutivkomiteen (UD innehar styrevervet)
Employment and Skills for Eastern Africa (E4D/SOGA)	Yrkesopplæring og sysselsetting i Øst-Afrika	Rådgiver for UD's medlem i programstyret og rådgivende forum
Energising Development (EnDev)	Partnerskap med Tyskland, Nederland, Sverige, Sveits og UK	Medlem, Consultative Group
Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP)	Energi; Utfasing av kull, vannkraftfasilitet, fornybar energi, Clean Cooking Fund osv.	Rådgiver for UD som er medlem i rådgivende gruppe (Consultative Group)
ENVIRONET	Miljønettverk under OECD DAC	Medlem
Verdensbankens Extractives Global Programmatic Support (EGPS)	Åpenhet i utvinningssektoren, kapasitetsbygging	Medlem i styringsgruppen, Partnership Council
Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)	Åpenhet i utvinningssektoren	Medlem i rådgivende gruppe blant støttende land. I denne gruppen har for tiden Belgia styreplassen i EITI styret.
Forest Carbon Partnership Facility Readiness Fund (FCPF RF)	Klima og skoginitiativet	Styremedlem
Forest Investment Programme (Under Climate Investment Fund)	Klima- og skoginitiativet	Medlem i subcommittee
Global Alliance to monitor learning outcomes (GAML)	Faglig partnernetverk for monitorering av læring innenfor bærekraftsmål 4	Medlem
Global Agriculture and Food Security Programme (GAFSP)	Landbruk og matsikkerhet	Rådgiver for UD som er medlem i styringskomiteen
Global Energy Efficiency and Renewable Energy Fund (GEEREF)	Fornybar energi	Medlem i investeringskomiteen
Global Environment Facility (GEF)	Miljøfond	Rådgiver for styrerepresentant fra UD
Global Financing Facility (GFF)	Finansieringsmekanisme og flergiverfond for kvinner, barn og unges helse.	Varamedlem i Investor Group Varamedlem i Trust Fund Committee: programstyre
Global Education Monitoring Report (GEM)	Uavhengig årlig utdanningsrapport	Medlem i Advisory Board
Global Partnership for Education (GPE)	Flergiverfond (FIF) i Verdensbanken. Norge er i styregruppe med UAE, Irland og Finland	Medlem i finanskomiteen (Finance and Risk Committee FRC). Deltar på styremøter (UD innehar styrevervet)
Global Tax Program – Verdensbanken	Skatt	Medlem i programstyre
Health Data Collaborative	Faglig partnerskap om helseinformasjon-systemer	Medlem i styringsgruppe (og co-chair)

Green Climate Fund (GCF)	Klimafond	Rådgiver for styrerepresentant fra UD
Human Reproductive Health (HRP), special research program	Spesialprogram i WHO med eget programstyre. SRHR	Medlem i programstyre (Policy and Coordination Committee)
IAEG-SDGs Working Group on Measurement of Development Support	Utvikling av FN-indikator for måling av støtte til SDG 17.3.1	Medlem
IMF Data for Development	Kapasitetsbygging innen nasjonal statistikk (makroøkonomi)	Medlem i styringskomité
Inclusive Education Initiative	Inkluderende utdanning. Flegiverfond i Verdensbanken	Rådgiver for styremedlem for UD i Partnership Council
InfoDev	Flegiverprogram - Investeringer, utvikling	Representant i styringskomité
C-Jet - Competitiveness for Jobs and Economic Transformation	Flegiverprogram - Investeringer, utvikling	Representant i styringskomité
FIAS - Facility for Investment Climate Advisory Services	Flegiverprogram - Investeringer, utvikling	Representant i styringskomité
International Finance Corporation (IFC) - African Development Partnership	Investeringer, utvikling	Representant i styringskomité
Intosai Donor cooperation	Internasjonalt samarbeid, riksrevisjon	Representant i styret og arbeidsgruppe
Managing Natural Resource Wealth, IMF	Flegiverfond, ikke-fornybare ressurser. Finansforvaltning	Medlem i styringskomiteen
Nordisk Mikrofinans Initiativ (NMI)	Mikrofinans	Chair: komite for teknisk assistanse
OECD/ DAC	Community Workshops – resultatarbeid og metodikk	Representerer Norge på vegne av UD
Ozonfondet	Klima, ozon. Fond opprettet under Montrealprotokollen	Styre plass sammen med Miljødirektoratet
Paris21	Kapasitetsbygging innen nasjonal statistikk	Medlem av styringskomité
Partnership for maternal, newborn and child health (PMNCH)	Partnerskap for mødre-, nyfødt- og barnehelse	Medleder i Advocacy Working Group videreført som Strategic Advocacy Committee medio 2021
Unitaid styret	Legemiddelordningen bidrar til å sikre rettferdig tilgang til innovative helseprodukter for forebygging, diagnostisering og behandling i lav- og mellominntektsland	Styremedlem
PEFA-programmet	Offentlig finansforvaltning	Representant i styret
Pilot Programme on Climate Resilience (PPCR)	Klimatilpasning	Deltaker i styringskomité
Platform for Collaboration on Tax	Skatt	Medlem i programstyre
Pollution Management and Environmental Health Program (PMEH)	Sektorfaglig trust fund	Styremedlem
Private Finance Advisory Network, UNIDO/REEEP	Klima, teknologi tilpasning og utslipp. Sektorprogram i prosjekt UNIDO	Medlem i styringskomiteen
PROBLUE	Havfond i Verdensbanken	Rådgiver for styrerepresentant fra UD
Refugee Impact Bond		Medlem i styringskomiteen
Results in Education for All Children (REACH)	Flegiverfond i Verdensbanken. Resultatbasert finansiering av utdanning	Leder i giverkomiteen og co-chair
Revenue Management Trust Fund – IMF	Skatt	Medlem i programstyre
Robert Carr Fund (RCF)	Flegiverfond rettet mot regionale og globale nettverk av sivilt samfunnsorg.- hiv, marginaliserte og sårbare grupper. Administreres av Aids Fonds (NL)	Styremedlem i programstyre
Safe Abortion Action Fund (SAAF)	Flegiverfond trygg og lovlig abort rettet mot sivile samfunnsorganisasjoner	Styremedlem i programstyre
Saving Lives at Birth	Innovasjonprogram Forvaltes av Grand Challenges Canada	Medlem i programstyre
Scaling Up Nutrition (SUN) Movement	Ernæring	Deltaker i givernetverk
Science Granting Council Initiative	Flegiverinitiativ for å styrke forskningsråd i Afrika sør for Sahara	Medlem i Executive Committee
Special Programme for Research and Training in Tropical Diseases (TDR)	Spesialprogram i WHO med eget programstyre. Tropesykdomsforskning. Norge deler sete med Sveits	Medlem i programstyret Joint Coordinating Board
Tax Administration Diagnostic Assessment Tool (TADAT)- IMF	Skatt	Medlem i programstyre
Teacher Task Force (Lærerinitiativet)	Internasjonalt partnerskapsnettverk, administreres av UNESCO	Medlem i styringskomité, Co-chair fra 2015
The Alliance for Health Policy and Systems Research (AHP SR), special research program	Spesialprogram i WHO med eget programstyre. Helse system og policyforskning	Medlem i programstyre
The Biodiversity Finance Initiative (BIOFIN)	Naturmangfold i lands økonomiske beslutninger og lønnsomme investeringer	Medlem i styringskomité og rådgivende komité

The Global Book Alliance	Partnernetverk administrert av USAID, Det globale digitale bibliotek (GDL) inngår her som norsk bidrag	Medlem i programstyre (Steering Committee)
The Sustainable Energy Fund for Africa (SEFA)	Ren energi (sektorfaglig trust fund, Afrikabanken)	Styrerepresentant/rådgivende komité
Think Tank Initiative	Støtte til tankesmier i sør	Styremedlem
UNDRR	FN organ for katastrofebygging	Rådgiver for styrerepresentant fra UD
UN Population Fund (UNFPA) Supplies	UNFPA program med eget programstyre	Medlem i styrekrets med Nederland og Tyskland
UN REDD	Klima- og skoginitiativet	Medlem av Executive Board
UNITAID styre	Flegiverfond administrert av WHO, innovasjon og	* Styremedlem (Executive Board)
United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)	Conference of the Parties (CoP) og andre relaterte møter	Inngår i forhandlingsteam
United Nations Girls Education Initiative (UNGEI)	Jenters utdanning	Styreverv fra 2021
UNESCOs International Institute for Capacity Building in Africa (IICBA)	Kapasitetsbygging i Afrika	Styreverv fra 2021
Universal Health Coverage UHC2030	Faglig nettverk og koordineringsplattform for helsesystemer, administreres av WHO	Medlem i referansegruppe (Reference Group) og arbeidsgruppe (Accountability Working Group)
Vaksinealliansen GAVI	Roterende styre og varaplass innenfor styregruppen (Norge, Sverige, Nederland)	Medlem i revisjons- og finanskomite (Audit and Finance Committee AFC)
Water Supply and Sanitation Collaborative Council (WSSCC)	Vann og sanitær	Deltaker i giverkomité og styringskomité
Working for Health (MPTF)	Flegiverfond - Helsepersonell, samarbeid WHO, ILO og OECD. Administreres av UNDP	Styremedlem (Steering Committee)
WP-Stat, OECD/ DAC	Bistandsstatistikk	Representerer Norge på vegne av UD
<i>Youth Entrepreneurship Innovation Donor Trust Fund (YEI) i Afrikabanken</i>	Flegiverfond for jobbskaping for unge mennesker	Medlem i Oversight Committee

Norads evalueringer, rapporter, studier mv. 2021 (utført eller bestilt av Norad)

Hvor	Type dokument	Gjennomført av	Tittel
	Årsrapport	Norad	Norads årsrapport 2020
	Årsrapport	Norad	Internrevisjonens rapport om økonomiske misligheter 2021
	Strategi	Norad	Norad's strategy towards 2030
	Strategi	Norad	Norads strategi mot 2030
	Strategi	Norad	Oceans for Development
	Håndbok	Norad	Statistical Classification Manual
	Årsrapport	Norad	Making Waves: Norway's Support for a Sustainable Ocean. Ocean Report 2020.
	Årsrapport	Evalueringsavdelingen, Norad	Kunnskap i en krisetid. Årsrapport Evaluering 2020/21
	Årsplan	Evalueringsavdelingen, Norad	Evalueringsprogrammet 2021-2022
	Miljøhandlingsplan	Norad	Handlingsplan for grønnere bistand
	Miljøhandlingsplan (eng.)	Norad	Norad's action plan for greener development cooperation
	Årsrapport 2020, Olje for utvikling	Norad	Oil for Development - Annual Report 2020 (norad.no)
Region/land			
Tanzania, Somalia, Uganda	Norad-rapport		Tax for development portfolio: Learning and results 2020-2021
Tanzania	Norad-rapport	Multiconsult	50 Years of Energy Cooperation
Vietnam	Norad-rapport	Ekstern konsulent Oddwin Skaiaa	Mixed Credit Program in Vietnam 2003-2019
Burkina Faso, Mali, Niger	Rapport	Amy West, Susy Ndaruhutse, Ousmane Nayaya, Youssouf Maiga	Portfolio Review: Supporting Civil Society in Education 2017-2021 (norad.no)
Palestina	Norad-rapport	Education Development Trust (EDT) Author: Digby Swift	Appraisal of the updating of the Palestinian Ministry of Education Education Sector Strategic Plan (2017-2022)
Global			
	Norad-rapport, Bistand mot 2030	Rune Jansen Hagen (UiB) og Hilde Beate Selbervik (CMI)	Mellom politikk og statistikk: Globale fellesgoder i utviklingspolitikken
	Norad-rapport (syntese-rapport), Bistand mot 2030	Norad	Bistand og globale investeringer – neste steg for utviklingssamarbeidet - kortversjon
	Norad-rapport, Bistand mot 2030	Norad	Bistand og globale investeringer: Neste steg for utviklingssamarbeidet? Utvidet analyse
	Norad-rapport	Stein-Erik Kruse. Hera – right to health & development. Nordic Consulting Group	Norwegian Support to Strengthening Human Resources for Health – A review of financing mechanisms

	Norad-rapport	Norad	Green Tax for Development. The Role of Aid Agencies in Mitigating Climate Change through Environmental Taxes
	Gjennomgang	KPMG	Mid-term review of the Government's Action Plan on Sustainable Food Systems in the Context of Norwegian Foreign- and Development Policy
	Norad-rapport, Bistand mot 2030	Norad	Kunnskap uten grenser: Hvordan lykkes med kunnskapsbygging og institusjonssamarbeid?
	Evaluering	Ternström AB	Quality Assessment of Decentralised Evaluations in Norwegian Development Cooperation (2019-2020)
	Synteserapport, Bistand mot 2030	Norad	Bistandens bidrag til å redusere klimagassutslipp: Løsninger for mennesker, klima og miljø
	Fellesevaluering	Ted Freeman, Andrea Lee Esser, Chirantan Chatterjee og Paola Vela	Early Lessons and Evaluability of the UN COVID-19 Response and Recovery MPTE
	Norad-rapport	Ekstern konsulent Erlend Sigvaldsen	Et "Challenge Fund" for yrkesopplæring?
	Evaluering	Aide à la Décision Économique (ADE) and Nordic Consulting Group (NCG) in consortium	Evaluation of Norway's International Climate and Forest Initiative's Support to Private Sector Initiatives
	Fellesevaluering	OECD/DAC EvalNet	Core Concepts in Blended Finance – Assessment of Uses and implications for evaluation
	Norad-rapport	Norad	Analyse av norske direkteinvesteringer i utviklingsland
	Evaluering	NIDS Development Service	Mapping of Norwegian Efforts to Include Persons with Disabilities in Development Assistance 2010-2019
	Rapport	Norad / Education Development Trust (EDT)	Strategic Guidance Note on Teachers
	Evaluering	UNESCO	Norwegian Teacher Initiative (NTI)
	Norad-rapport, Bistand mot 2030	Norad	Hvordan kan bistanden mobilisere private investeringer til utviklingsland for å nå bærekraftsmålene?
	Gjennomgang/ resultatoppsummering	KPMG	Norad private sector grant scheme targeting renewable energy: a results assessment
	Gjennomgang	Norad	A Review of the Global Financing Facility for Women, Children, and Adolescent Health and Nutrition (GFF) as a Channel for Norwegian Global Health Support: Impact and Effectiveness in Relation to Norwegian Policies and Priorities in Global Health (2021)

Konferanser, seminar mv. arrangert av Norad/med Norad som medarrangør 2021

Tittel	Måned	Type arrangement	Sted	Medarrangør, panel mv.
Norad-konferansen 2021	januar	Konferanser	Digitalt	
Biden og bistand: Hva betyr USAs utviklingspolitikk for verden?	januar	Debatt	Digitalt	
Opportunities and barriers to reaching SDG7, and the role of LPG	januar	Seminar	Digitalt	
FUNK-kartlegging	januar	Seminar	Digitalt	
Forvaltningsforum NORHED (konsoliderte avtalemalere)	februar	Webinar	Digitalt	
Indonesia: Internasjonal bistand - og skogsatsing. Presentasjon av evaluering	februar	Presentasjon/ Webinar	Digitalt	GmbH
Markering av den internasjonale dagen mot kjønnslemlestelse 2021	februar	Idémyldring	Digitalt	Utviklingsministeren
Sosiale sikkerhetsnett, velferdsstatbygging - og covid-19	februar	Presentasjon	Digitalt	
Uganda: Internasjonal bistand - og et ferskt valgresultat. Presentasjon av Country Evaluation Brief	februar	Presentasjon	Digitalt	
Hva er det viktig å evaluere de neste årene? Paneldiskusjon om nytt evalueringsprogram	mars	Debatt	Digitalt	
Hvorfor gjør ikke alle som oss?	mars	Webinar	Digitalt	
Norad mot 2030 - partnerskap med sivilt samfunn	april	Åpent møte	Digitalt	
Tall som teller: Norad presenterer nye nøkkeltall for bistand og bærekraft.	april	Presentasjon	Digitalt	
Hva skjer med demokratiene og hva har dette å si for bistanden?	april	Panel samtale	Digitalt	UiO, Oslo senteret
Bistandsseminaret 2021: Misligheter, regelbrudd, korrupsjon	april	Fagseminar	Forskningsparken, Oslo	Adv. Erling Grimstad,
The Role of Subnational Domestic Revenue Mobilisation for Public Service Delivery	april	webinar	digitalt	ATI og DeLog
Landmøte Mosambik	mai	Webinar	Digitalt	
Forvaltningsforum NORHED	mai	Webinar	Digitalt	
Opportunities and Challenges of Property Tax Reforms for Localising the SDGs	mai	webinar	Digitalt	ATI og DeLog
Improving the quality of education: The role of dialogue between governments and teachers	juni	Webinar	Digitalt	UD og Utdanningsforbundet
Norad workshop on social protection and groups vulnerable to human rights violations.	Juni	Webinar	Digitalt	
Forvaltningsforum NORHED (Resultatrammeverk - prosjekter)	juni	Webinar	Digitalt	
Kunnskapsbanken: Myndighetsforum Norad mot 2030	juni	webinar	Digitalt	
Kunnskapsbanken: Med bærekraftsmålene som ramme og nye partnerskap. Innspillmøte med	juni	webinar	Digitalt	
Kontekstseminar Tanzania	juni	webinar	Digitalt	Ambassaden i Dar es Salaam
Presentation of the report Early Lessons and Evaluability of COVID-19 Multi-Partner Trust Fund (MPTF)	juni	Presentasjon/ Webinar	Digitalt	Utenriksdepartementet
Norad mot 2030 - partnerskap med akademia	juni	Webinar	Digitalt	
Protest og mobilisering mot alle odds: CIVICUS presenterer 2021 State of Civil Society Report	juni	Webinar	Digitalt	CIVICUS
Report launch: Tanzania and Norway - 50 years of energy cooperation	juni	Presentasjon	Digitalt	Ambassaden i Dar es Salaam
Sahel Portfolio Review: Supporting Civil Society in Education 2017-2021	juni	Presentasjon	Digitalt	Education Development Center
Back to business - Næringslivets konferanse for internasjonalisering og utvikling 2021	juni	Konferanser	Digitalt	NHO, Innovasjon Norge

Landmøte Den demokratiske republikken Kongo	august	Webinar	Digitalt	
Hvordan bidra til bedre læring i norsk bistand?	august	Debatt/ webinar	Digitalt	
Presentasjon av evalueringsavdelingens årsrapport				
Landmøte Etiopia	august	Webinar	Digitalt	
Landmøte Mali	august	Webinar	Digitalt	
Landmøte Myanmar	august	Webinar	Digitalt	
Forvaltningsforum NORHED (Resultatrammeverk - aggregert)	august	Webinar	Digitalt	
Kunnskapsbanken: Topplederforum	september	webinar og Norad		
Kontekstseminar Colombia	september	seminar	Norad og digitalt	
Forvaltningsforum NORHED (Due diligence)	september	Webinar	Digitalt	
Forvaltningsforum NORHED (Anti-korrupsjon)	oktober	Webinar	Digitalt	
Hvordan heve kvaliteten og nytten til desentraliserte evalueringer? Presentasjon av studie	oktober	Presentasjon	Norad og digitalt	
Hvordan bekjempe fattigdom og klimakrisen samtidig?	oktober	Debatt	Oslo og digitalt	
Mission-driven bureaucrats	oktober	webinar	Digitalt	
Utvikling 2.0: Fra u-hjelp til globale investeringer?	oktober	Debatt	Oslo og digitalt	
Webinar on the Call for Proposals under Enterprise Development for Jobs	oktober	Webinar/ Presentasjon	Digitalt	
Gender Equality for Development Uganda	oktober	Seminar	Kampala, Oslo og digitalt	Ambassaden i Kampala, Kultur- og likestillingsdepartementet, SSB
Kunnskap uten grenser: Kan institusjoner kopieres?	november	Diskusjon	Norad og digitalt	
Trenger vi mer mangfold i bistandsbransjen?	november	Debatt	Oslo og digitalt	
Development assistance in support of the Paris Agreement	november	Seminar	Glasgow og digitalt	USAID, FCDO, BMZ
Digital Echoes: Understanding Patterns of Mass Violence with Data and Statistics	November	Seminar	Oslo og digitalt	PRIO
Forvaltningsforum NORHED (Årsrapportering)	november	Webinar	Digitalt	
Forvaltningsforum NORHED (Budsjettering og årsplaner)	desember	Webinar	Digitalt	
Hva gjør Norge for å stoppe ulovlig kapitalflukt fra korrupsjon, hvitvasking og skatteunndragelse?	desember	webinar	Norad og digitalt	

Vedlegg: Rapportering mot Klima- og skoginitiativets strategiske rammeverk

DIREKTORATET FOR UTVIKLINGSSAMARBEID
(NORAD)
Org. nr.: 971277882

Riksrevisjonens beretning

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Direktoratet for utviklingsarbeid (NORADS) årsregnskapsoppstillinger for regnskapsåret 1. januar - 31. desember 2021. Årsregnskapsoppstillingene består av oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og noter, herunder sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 20 308 345 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening:

- oppfyller årsregnskapsoppstillingene gjeldende krav, og
- årsregnskapsoppstillingene gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2021 og kapitalposter per 31. desember 2021, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 Code of Ethics utstedt av International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) etikkregler, og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av ledelseskomentarene (i del VI) og annen øvrig informasjon (del I–V) i årsrapporten. Riksrevisjonens konklusjon ovenfor om årsregnskapsoppstillingene dekker ikke informasjonen i øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er det vår oppgave å lese øvrig informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige

informasjonen, årsregnskapsoppstillingene og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapsoppstillingene, eller hvorvidt den øvrige informasjonen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom den øvrige informasjonen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at den øvrige informasjonen i årsrapporten:

- er konsistent med årsregnskapsoppstillingene og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende regelverk

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapsoppstillingene

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapsoppstillinger som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide årsregnskapsoppstillinger som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig intern kontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapsoppstillingene som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukerne foretar basert på årsregnskapsoppstillingene.

Som en del av revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapsoppstillingene, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av virksomhetens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapsoppstillingene får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapsoppstillingene, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapsoppstillingene gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapsoppstillingene som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapsoppstillingene er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo; 25.04.2022

Etter fullmakt

Åse Kristin Berglihn Hemsén
ekspedisjonssjef

Stein Jahren
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt

